

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΝΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1959

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Αριθμ. 13057

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)



ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

Αρ. 45052

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1959

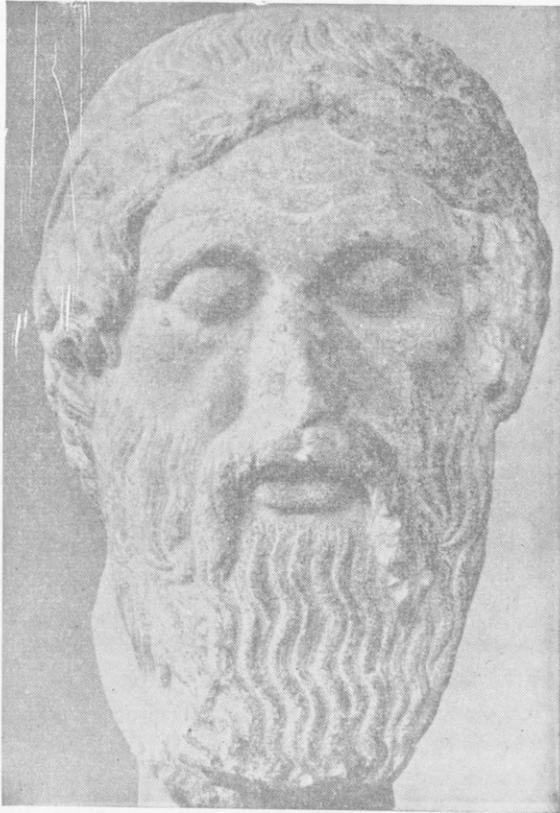
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αρ. 1505

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ (ΕΚΛΟΓΑΙ)



ΕΚΔΟΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ 1997



ΟΜΗΡΟΣ



ΣΧΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωικὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴ γὰ ἀναδειχθῆ ἢ ἀρετῇ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτῃν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μελεάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικὸς θησαυροῦς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὀργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκητῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μελεάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰδίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γεγο-

νός· διτι περὶ τὸ 1200 π. Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἠνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ Β. Δ. ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην, ἀρ. 1), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσιὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2ην π. Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίου βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρωῶν δὲν ἦτο φ υ λ ε - τ ι κ ῶ ς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλέον οἱ Τρωῆες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωισμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαοὺς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σηλήμαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρπελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενεργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὐτὴ ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεῖθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἢ ἐπικῆ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερώνει πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη εἶναι ἡ

ἄρχαιοτάτη ιστορική περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὄλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς του ἀρετὰς πρὸς κοινὸν σκοπὸν καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι « π ρ ὀ τ ῶ ν Τ ρ ω ι κ ῶ ν οὐ δ ἔ ν φαί ν ε τ α ι π ρ ὀ τ ε ρ ο ν κ ο ι ν ῆ ἔ ρ γ α σ α μ ἔ ν η ἢ Ἑ λ λ ἄ ς » (Α, 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς Β Δ. Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἄφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὄλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιήσις, ἣ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστὸν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εἶδεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφορῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκητῶν **Ἀγαμέμνονα**, ὅστις λέγεται « β α σ ι λ ε ῦ τ α τ ο ς π ἄ ν τ ω ν » καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἔξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνονται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Μενέλαος**, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινὸς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαίτην ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφοροὺς τύπους ἠθικῶν καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς ἓν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρον **Νέστωρ**, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γερωντικῆς

ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτεραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς** λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιοεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφρῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος **Αἴας ὁ Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας ὁ Οἰλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. **Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλὰκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ των φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ Μηριόνης μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ Σθένελος μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.**

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρῖου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον τοῦ ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνεΐας**. Καὶ αὐτός, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὁμοῦς ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διείπε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστός εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν του ἡγεμονεύει ὡς **π ο ι μ ἠ ν λ α ῶ ν**, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλον ἀγερώχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπη ἀπ' αὐτὴν. Ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακροὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσις νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς ὑπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὠρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερόνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονότερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηναὶς καὶ εἰς τὰς συνομιλίαις, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον

ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἓνας ποιητῆς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτῆς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ τὰ κερδησόμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλον λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικούς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπέιθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἓνα μέγαλον σκοπὸν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία, κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμείται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικός παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱσοροπημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμόησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ἐπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαιτέρως ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἔχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικὸς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοί ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν

των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὅμηρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὅμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὅμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἀφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολυτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

1.2.15

ΜΕΛΟΣ Α

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

ΙΛΙΑΣ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεᾶ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἴαχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἴωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
ἔξ οὔ, δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

**Ἄσεβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσση.
Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ζυνέηκε μάχεσθαι ; 8
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
οὐνεκα τὸν Χρῦσσην ἠτίμασε ἀρητῆρα
Ἄτρεϊδης· ὁ γὰρ ἦλθε θεὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέφ' ἀνά σκῆπτρω, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς, 15
Ἄτρεΐδα δὲ μάλιστα δῦω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἷὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

Χ Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
 « μὴ σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραΐσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης,
 ἰστὸν ἐποιοχόμενῃ καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσασιν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθειζε, σαώτερος ὧς κε νέηαι ».

« Ὡς ἔφατ', ἔδρυσεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπειθετο μῦθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῆνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κίων ἠρᾶθ' ὁ γεραῖος
 Ἀπόλλωνι ἀνακτι, τὸν ἠΰκομος τέκε Λητώ· Χ
 « κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃ ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηδὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τότε μοι κρήνην ἐέλδωρ-
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσαν ».

« Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιοι καρήνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἴστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,

αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἦϊε νυκτὶ ἐοικώς.
 ἔζेत' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' Ἴον ἔηχε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφείεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί. 52

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

✓ Ἐννῆμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὤχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαχθέντας ὄτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὁ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἐκατόμβης, 65
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λαιγὸν ἀμῦναι ✓
 Ἥ τοι ὁ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὅς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαί
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος· 75

τοιγάρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσον
 ἢ μὲν μοι πρόφρων ἔπесιν καὶ χερσὶν ἀρήξουσιν·
 ἢ γὰρ ὀλομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
 εἴ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
 ἐν στήθεσσι ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σώσεις».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «θαρσῆσας μάλα εἶπε θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα» 85

οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἴπης, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.» }

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 «οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἐκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρήτῆρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θυγάτρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τούνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρη
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
 ἐς Χρῦσση· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπιθόιμεν» 100

Ἡ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἦρωσ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινοι
 πίμπλαντ', ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔτιχτην.

Κάλχαντα πρότιστα κάκ' ὀσσομένος προσέειπε· 105
 «μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγγυον εἶπας.



αίει τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.

καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110

οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν. καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθην ἐστὶ χερείων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115

ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·

λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη 120

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεΐδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλά,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην ἐυτείχεον ἐξαλαπάξαι ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130

« μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοσείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἐμ' αὐτῶς
 ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὄν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδῆς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐσὺ, Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσειαι ἱερά ῥέξας ». 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλεύως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκυὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσίν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὔρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἄμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ὃ ἐπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναϊόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὄτω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηρον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὺν γέρας, ὄφρ' εὐ εἰδῆς 185
 ὕσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγῆ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην ».

Ἔως φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένητ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
 ἦ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦρος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

- στῆ δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἴῳ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὕσσε φάανθεν· 200
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
« τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας;
ἦ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσση »· 205
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἶ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκειο χειρί· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδισον, ὡς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερῶ, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρίς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχειο, πείθεο δ' ἡμῖν »·
- Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
« χρῆ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὧς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθεται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ »·
- Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ᾧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δῶματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.
- Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
« οἴνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἄμα λαῶ ἠωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσι Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἧ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἧ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσειται ὄρκος·
 ἧ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἄν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας ». 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

ὦς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσεῖοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυεπῆς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἳ πρόσθεν ἄμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσεν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ πόποι, ἧ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἧ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἷ περι μὲν βουλὴν Δαναῶν, περι δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ πιτέ μ' οἷ γ' ἀθήριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 Κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί. 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἑμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἷ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο·
 καὶ μὲν μευ βουλέων ζύνιεν πείθοντό τε μῦθω.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδην, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 « ναὶ δὴ ταυτὰ γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἃ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνειδέα μυθήσασθαι »;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γὰρ κεν δειλός τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι, ὅττι κεν εἵπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἔμοι γε 595
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἃ μοὶ ἔστι θοῆ παρα νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί ».

᾿Ως τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὰ ἐξιλεώση τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλει εἰς τὸν ἱερέα Χρόνην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν Βρι-
 σηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἠμίθεος ἦρωσ
 ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἣ ὁποῖα ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν
 θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία ὑπὲρ τοῦ
 υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα, ὅτι θὰ τι-
 μῆσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὰ καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πιστευτὴν τὴν
 ὑπόσχεσίν του.

«...κυανέησιν ἐπ' ὄφρουσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον » (1). 530

Ἡ ἐπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὄργην καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλιου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁμοῦ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσε ὁρμὴν πρὸς μάχην. ἤρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροσπληθὲς στρατεύμα, ὅπου ἔξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῦ μὲ τὸν τε ρ π ι κ ε ρ α ν ν ο ν Δία. Μὲ τὴν ἐδῶκαιριαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμῆσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ξαυφῶδιαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρώων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγούς ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μ ἔ ν ε α π ν ε ἰ ο ν τ ε ς καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρώων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦ ἀπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν

(1) Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Μενέλαον νὰ ὀρῶν ἔναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντίπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχον τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἔγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πριάμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδέθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλήθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὔθ' Ἑλένη λευκωλένω ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὄλοοιο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἔαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγγείησι μαχήσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήση ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἴμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρματ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἴη, ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανον ὄθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
γῆραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἔσθλοί, τεττίγεσσι ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοιοὶ ἄρα Τρώων ἠγῆτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὥς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
«οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν.
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὥς τοίη περ εἴδωσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὀπίσω πῆμα λίποιτο». 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

«Ὡς ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ· 161
«δεῦρο πάροιθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴζευ ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἵτιοι εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρον Ἀχαιῶν — 165
ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῆ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 « αἰδοῖός τέ μοί ἐσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὅπποτε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὅ μ' ἀνείρσαι ἦδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῆρ αὐτ' ἐμὸς ἔσχε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἦδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥά τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἤματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραῖός·
 « εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὠμοῖσιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἳ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖσθ' μιν ἔγωγε εἴσκω πηγεσιμάλλῳ,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶυ διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ εἰούσης
εἰδῶς παντοίους τε δόλους καὶ μῆδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·

« ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς 205

σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·

τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μῆδεα πυκνά.

ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210

ἄμφω δ' ἐξομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.

ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μῆδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἦ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,

παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215

ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,

σκηπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω προπρηγνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, αἶδρεῖ φωτὶ εἰοικώς·

φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220

ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερήσιον,

οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραῖός· 225

« τίς τ' ἄρ' ὦδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους; »

Τὸν δ' Ἑλένη ταυνύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·

« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἴδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὧς 230

ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.

πολλάκι μιν ζείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς,
οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ιδέειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
ἢ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνείδεα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».
Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Μενέλαος ἐπλήξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δυνάμειν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.²



² Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου, καὶ κατὰ τοὺς ὄρκους οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηναῖα ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδει Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἄργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὄρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαιστοιο· δῶμα δέ οἱ υἱέες ἦστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῶ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῶ μὲν ἀφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὠρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδεω δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἦλυθ' ἀκωκὴ
 ἔγχος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὠρνυτο χαλκῷ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στήθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη.
 ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 25
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

- τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἔλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα· 30
- «Ἄρες Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλήτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ;»
- Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα· 35
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἠγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν 40
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
- Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήονος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβόλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχρῃ μακρῷ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὤμων·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.
- Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἄτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχρῃ ὀξυόεντι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἀρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἧσιν τὸ πρῖν γ' ἐκέκαστο.
- ἀλλὰ μιν Ἄτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
 ἤριπε δὲ πρηνῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας
 ἀρχεκάκους, αἷ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἷ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἦδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γνύξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεικάλυψε.

Πήδαϊον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαϊμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὧς τίετο δῆμω,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαδὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὤμων 80
 φασγάνῳ ἀτέξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεῖη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἑοικώς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὄκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθιλέων 90
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὡς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύοντ' ἄμ πεδίον πρὸ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνεται καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἷματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάλθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι
 δῆθ' ἀνσχῆσθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἐτέόν με
 ὄρσεν ἀναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν ». 105

«Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσσο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ». 110

«Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 πᾶρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότ' ἔπειτ' ἠρᾶτο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστῃς
 δῆϊω ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φῖλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἐγγχεὸς ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μὲ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο ». 120

“Ὡς ἔφατ’ εὐχόμενος· τοῦ δ’ ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ’ ἔθηκεν ἑλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ’ ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἵπποτα Τυδεύς·
 ἀχλὺν δ’ αὖ τοι ἀπ’ ὀφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ’ εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῶ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ’ ἴκηται,
 μή τι σὺ γ’ ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἶ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ’ ἐς πόλεμον, τὴν γ’ οὐτάμεν ὀξείῃ χαλκῶ ».

Ἡ μὲν ἄρ’ ὥς εἰποῦσ’ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδείδης δ’ ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῶ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ’ εἰροπόκοις ὄτεσσι
 χραύσῃ μὲν τ’ αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὄρσεν, ἔπειτα δέ τ’ οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ’ ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἶ μὲν τ’ ἀγχιστῖναι ἐπ’ ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὥς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.

Ἐνθ’ ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλῶν χαλκῆρεϊ δουρί, 145
 τὸν δ’ ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖδα παρ’ ὄμων
 πλῆξ’, ἀπὸ δ’ αὐχένος ὄμων ἐέργαθεν ἠδ’ ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ’, ὁ δ’ Ἀβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ’ ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξ·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῶ,
 υἶδν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὃ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαινυτο θυμὸν
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λείπ', ἐπεὶ οὐ ζῶντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἔνθ' υἱᾶς Πριάμοιο δὺω λάβε Δαρδανίδαο
 εἶν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βόος, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνά κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύρο·
 εὔρε Λυκάονος υἶδν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠΰδα·
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνῆρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχῶν,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσι
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις ».
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαδὸς υἱός·

- « Αινεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδη μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα εἴσχω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείη,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὅ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὅ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔστηκε ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὦμος,
 ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἤδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καὶ μιν βάλλον ὄμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλιο·
 καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆι προΐάφειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τις ἐστι κοθήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρεῖττον λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἧ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὕμνιαις· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοῖατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἐμελλον ὀνήσειν. 205
 ἤδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδη, ἐκ δ' ἀμφοτέρουιν
 ἀτρεκέες αἰμ' ἔσσευα βαλῶν, ἧγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἧματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἐκτορι δίφ.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ ».

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΐδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220

ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔιθα καὶ ἔιθα διωχέμεν ἠδὲ φέρεσθαι·
 τῶ καὶ νῶϊ πόλιδι σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ. 225

ἀλλ' ἄγε ἵν' μάστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἦε σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὰς υἱός·
 « Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τεῶ ἵππω· 230

μᾶλλον ὕφ' ἠνιόχφ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἷσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶϊ δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός 235

αὐτῶ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππω,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί ».

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἶδε Σθέnelος, Καπανήιος ἀγλαὰς υἱός,

αἴψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἴν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων ἐὺ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεταὶ εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεταὶ ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ». 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὄτω.
 οὐ γὰρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως 255
 ἀντίον εἴμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔῃ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἴ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνεΐαο δ' ἐπαΐξει μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γὰρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινήν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχῶν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτνῃ,
 τῷ δὲ δὴ Αἰνεΐα δῶκεν, μήστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

“Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ’ ἐγγύθεν ἦλθον ἐλαύνοντ’ ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

«καρτερόθυμε, δαίφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἧ μάλα σ’ οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἴστος·
νῦν αὖτ’ ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖει δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ’ ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ’ ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

«βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ’ ὄτω
δηρὸν ἔτ’ ἀνσχῆσσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ’ εὖχος ἔδωκας ». 285
Τὸν δ’ οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·

«ἤμβροτες οὐδ’ ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ’ ὄτω
πρὶν γ’ ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ’ ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

“Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ’ ἴθυεν Ἀθήνη 290
ῥῖνα παρ’ ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ’ ἐπέρησεν ὀδόντας.
τοῦ δ’ ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνήν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ’ ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·

ἦριπε δ’ ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε’ ἐπ’ αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ’ αὔθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ’ ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
δεῖσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ’ ἄρ’ αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκὶ πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ’ ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ’ ἔεισεν, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τι τοῦ γ’ ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ’ ἄνδρε φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοί εἰς· ὁ δέ μιν βέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαιο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύϊ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὣσε δ' ἀπὸ ρίνον τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνύξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δέ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἄφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχιση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὼν φίλον υἷὸν ἐχεύατο πήχσε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμα' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπῶλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἄφροῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἄφροδίτη, ἐπληρώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκόν της χερί ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα της Διώνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρη, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήρωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμόνιος Αἴας πρῶτος διέσπασε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἠγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἰλιον ἐκινδύνευσεν νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἐλενος, ἀριστος οἰκονοπύλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἐκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηναίαν. Καί,

ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἐκτωρ ἀφῆκε
τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ τὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἴκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανε, 237
ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεόν ἠδὲ θύγατρεις
εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνάγει 240
πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανε, 245
ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῶ
πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες
κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
δώδεκ' ἔσαν τέγεσι θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν — 250
ἐνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ

Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
« τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας;
ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι νῆες Ἀχαιῶν 255
μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
ἀλλὰ μὲν', ὄφρα κέ τοι μελιγδέα οἶνον ἐνεῖκω,
ὡς σπέισης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πίησθα. 260
ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
ὡς τύνῃ κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι ».

- Τὴν δ' ἡμίβειτ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτηρ,
 μή μ' ἀπογυιώσης μένεος, δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφεῖ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀόλλισσασα γεραιάς. 270
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῆι,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστῳ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἷὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρής,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὔθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἀϊδος εἴσω,
 φαίην κε φρέν' ἀτέρπου οἰζύος ἐκλελαθέσθαι ». 285
- Ὡς ἔφαθ', ἥ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῳ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶνεντα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς 290
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἐλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἐκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

ὅς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι θύρας ὤϊξε Θεανῶ καλλιπάρῃος,
 Κισσηΐς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300

αἰ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χειῦρας ἀνέσχον·
 ἠ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·

« πότνι' Ἀθηναίη, ῥυσίποτλι, δῖα θεᾶων, 305
 ἄξιον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηγέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηΐ
 ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης·
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ».

Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 312
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλακι τέκτονες ἄνδρες, 315

οἳ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε δίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

- ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφώοντα·
 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμωῆσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσσαν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι·
- 325
- « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστου τόδ' ἀμφιδέδγη· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
- 330
- ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστου πυρὸς δηρίοιο θέρηται ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἔκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι
- 335
- ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω·
- 340
- ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχῆσεσθαι δέ σ' ὀτῶ ».
- Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 ὧς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ,
- 245
- οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις,
- 350
- ὃς ἤδη νέμεσιν τε καὶ αἵσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι οἴω.

ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔζοο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἶνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἔσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ με κάθειζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις 360
 ἤδη γὰρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μὲγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἔοντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἥ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴζομαι αὔτις,
 ἥ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ». 368

Συνομιλία τοῦ Ἔκτορος μετὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἥ γε ζῦν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφεστήκει γοοῶσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶῃσιν ἔειπεν 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
 ἥ ἐ πη ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἥ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλα

- Τρωαί εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται; 380
- Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνῆ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἀνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαί εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἴλιου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἦ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἐκκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».
- Ἡ ῥα γυνὴ ταμίη, ὃ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.
 εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστυ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἤλθε θεούσα
 Ἄνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕλησση,
 Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶν ἀνάστων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἦ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτῶς, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὃ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·
 Ἄνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἢ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαρμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε'· οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἢ τοι γὰρ πατέρ' ἄμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικῶν εὖ ναιετάουσαν, 415

Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκρη σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420

οἱ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἡματι Ἄιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.

μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἄψ' ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.

Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἦδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στήσον παρ' ἔρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβρατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.

τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δῦο καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
 ἦδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τίς σφιν ἐνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδώς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αιδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλιεσιπέπλους,
 αἶ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἄλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλοῦς
 αἰεὶ καὶ πρῶτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἦδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὔ γάρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσπον μέλει ἄλλος ὀπίσσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
 ὅσπον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγῃται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἄργει εἰσοῦσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικίσειετ' ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἶπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσαν·
 Ἔκτορος ἦδε γυνή, δὲ ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο.
 ὡς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλλος
 χήτει τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ». 465
 Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἔκτωρ·
 ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὅψιν ἀτυχθεὶς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἄλροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἔκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
 αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πῆλῆ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Διὶ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι·

475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καί ποτέ τις εἶποι 'πατρός γ' ὧδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα
 κτείνας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ».

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδει δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεζεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·

485

« δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.

οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ Ἄιδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
 ἱστόν τ' ἡλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεςσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοῖ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.»

490

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἴκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἐπειθ' ἔκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἴκτορος ἀνδροφόνοιο, κινήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόνον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
 αἶ μὲν ἔτι ζῶν γόνον Ἴκτορα ᾗ ἐνὶ οἴκῳ·
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἕζεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χειῖρας Ἀχαιῶν.
 Οὐδὲ Πάρις δῆθ' ἔβηεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

495

500

ἀλλ' ὁ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳο κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἑυρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις ἀΐσσονται· ὁ δ' ἀγλατῆφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἐ γοῦνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγᾶμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγγαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 "Ἐκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ ὀάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερούκω
 δηθύνων, οὐδ' ἤλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη,
 ἔργον ἀτιμῆσαιε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθειεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῶ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπίσθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς » .

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρώας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένιοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύσῃ οὖριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπήν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξὺ ἐννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἶαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἡρώες ἐμονομάχησαν μέχρι ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τείχος καὶ τάφρον·



Ὅταν ἡ ἀγὴ ἐφώτισεν τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρῳῶν καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῳῆας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῳῆες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὄχρωμάτα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἢ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῳῆες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.



1 - 181 : Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείβουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὅμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτήν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλεὺα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἱκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτήν ἀποστολήν ἐξελέγησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλεὺως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλεῖα.

- Τῷ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιηόχῳ ἔννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῆ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
 Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
 δέγμενος Αἰακίδαην, ὅποτε λήξειεν ἀείδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρω, ἠγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάασσεν.
 ὣς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἴδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
 «χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
 οἷ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἐστων».
 Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεὺς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἔοντα·
 «μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
 οἷ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ».
 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθει' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῆ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αιγός,
 ἐν δὲ σὺδὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῆ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεὺς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαίεν μέγα, ἰσόθεος φῶς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἔμαράνθη,
 ἀνθρακιὴν στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλῶς θείοιο κρατευτάων ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἔλῶν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειῶθ' ἐτοῖμα προκείμενα χειρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεως.**

«χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν ἔτισης οὐκ ἐπίδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὐσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσαι ἀλκῆν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὔλιον ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξεια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Δί, οὐδέ τι τίει

ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δέ ἐ λύσσα δέδυκεν.
 ἀράται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἡῶ δ' ἴαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηῶσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἴας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 φρεσίντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὐρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζου, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοὶ γε πατήρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 ἕτεκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη 255
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
 ὣς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθειαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἕπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἴθωνας δὲ λέβητας εἴκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνὴρ, ὃ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνονος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναῖκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φύλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὔτε 277
 ἄστῳ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσωσ' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθῶν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὔθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτῳ,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τῶν ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσοῦ πῶ τις ἐῖ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναϊόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν,
 Φηράς τε Ζαθέας ἧδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλὴν τ' Αἰπείαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγυὺς ἀλός, νέαται Πύλου ἡμαθθέντος· 595
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες πολυβοῦται,
 οἷ κέ σε δωτίνησι θεὸν ὡς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον, 300
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοῦς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἷ σε θεὸν ὡς

τίσους· ἤ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἔκτορ' ἔλοισ, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρῆ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποπειπεῖν,
 ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μὴ μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλῃσιν
 ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα· 315
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἷω
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηΐοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμές αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἰῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἦδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῶ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῆ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀψπνοὺς νύκτας ἴαυον, 325
 ἧματα δ' αἵματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὄρων ἔνεκα σφετεράων.
 δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τᾶων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἄτρεΐδῃ· ὁ δ' ὕπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θεῆσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κείται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσι
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἄτρεΐδης; ἢ οὐχ' Ἑλένης ἔνεκ' ἠϋκόμοιο;
 ἢ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἄτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ ἑοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μὴ μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆμιον πῦρ.
 ἢ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἐκτορος ἀνδροφόνιο
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἐκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δὲ μευ ἔκφυγεν ὄρμῃν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἐκτορι δίῳ,
 αὔριον ἰρὰ Διὶ βρέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσσω,
 ὕφαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλην,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δῶη κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἤματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἀπρακτοί. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἕνα κατασκοποῦν τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἔκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοὶ τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἀλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς.

Μ

Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαικὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατώρθωσαν νὰ εἰσορμηθῶσιν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνειλικυμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηθὼν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἔκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὅλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἠλεγε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρουνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης 243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἔκτωρ συνεσκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρᾳ καὶ φονικωτέρᾳ παρὰ ποτέ.



Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκη-
νῆς των τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν
ἐπρότεινε ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσε
ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ
ἐπισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμά-
τισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν
ἀπὸ τὰ πλοῖα.



Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν
καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης.
Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ τοιου-
τοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ
Ἀχαικοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ ἦτο
ἤδη ἔτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ Πά-
τροκλος ἔσπενδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν
ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.



Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία
τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ.
Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσώζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν
αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε
κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν
μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφά-
νισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν
Ἀχιλλεῖα, ἔτρεφεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεῖς ὁμως ἀπὸ
τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποῖαν
ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν
στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε
μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληρώθη ὁμως ἀπὸ τὸν Εὐφορβον
καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερά μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ἀγῶνα κατώρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, δταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπέσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἡφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἡφαιστος κατεσκευάζε δι' αὐτὸν περιτέχρον ἀσπίδα⁽¹⁾ καὶ θώρακα φαιεώτερον ἀπὸ τὴν λάμπριν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἔγινεν ἀληθῆς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηναῖα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἔρμῆς, ὁ Ἡφαιστος, ἡ Ἀρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαίτεραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παριστάνονται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ῥαψῶδιαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ἐάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων.

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πὺν ἐπροστάτεον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλεύου οἱ Τρῶες ὠπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινε ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τεῖχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινε ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις ἔσωξε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθῃ ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγρωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθουσιώμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἐ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὀ ν ν ε κ ρ ὀ ν » καὶ μετ' ὑπερηφάνειαν ἐφώνησεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

« ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,

ᾧ Τρῶες κατὰ ἄστῳ θεῶ ὧς εὐχετόωντο ».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκασαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας μετ' ἄνθρωποις ἐπαθλοῦ (1). Κατὰ τὰ ποιήματα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἤριστον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων μετ' τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ὄρους, πὺν μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νόκτας και περιφέρετο κλαίων εις τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν
μανίαν του ἔδερε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του και
τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ
τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν και
διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλευεῖ τὸν υἱὸν της νὰ
λυπηθῇ τὸν νεκρὸν και νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους του πρὸς ἐντα-
φιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν *π ο δ ῆ ν ε μ ο ν* Ἴριω :

» « Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμπιοιο 144
ἄγγελιον Πριάμφ μεγαλήτορι Ἴλιον εἶσω 145
λύσασθαι φίλον υἱὸν· ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνῆρ.
κῆρύξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
ἡμιόνους και ἅμαξαν εὐτροχον, ἡδὲ και αὖτις 150
νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστν, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
μηδέ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος.
τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
ὃς ἄξει, ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος, 155
οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».·
Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
ἴξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόνν τε. 160
παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐτῆς
δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖός
ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλή
κόπρος ἦν κεφαλῇ τε και αὐχένι τοῖο γέροντος,
τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῆσιν. 165
θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νοοὶ ὠδύροντο,
τῶν μμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε και ἐσθλοὶ

χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἠδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἠδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἔκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλῆϊ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήγη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἠδὲ καὶ αὐτίς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἧὸς κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὁ γ' υἷας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶντα,
 κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήγη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἀνωγεν

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

- Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200

- « ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ

- ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἴσιν ἀνάσσεις ;

- πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,

- ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς

- υἱέας ἐξενάριξε ; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205

- εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,

- ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει

- οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν

- ἤμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι μοῖρα κραταιή

- γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή, 210

- ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,

- ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι

- ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἄντιτα ἔργα γένοιτο

- παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκαχιζόμενόν γε κατέκτα,

- ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215

- ἔσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·

- « μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ

- ἔρnis ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.

- εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220

- ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,

- ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·

- νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην —

- εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἴσα

- τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτῶνων, 225

- βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,

- ἀρχὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

- Ἢ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·

- ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- ἡδώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 - τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 - χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα.
 - ἐκ δὲ δὺ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 - ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 - ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
 - φείσασθαι ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 - λύσασθαι φίλον υἷον. ὁ δὲ Τρωῶας μὲν ἅπαντας
 - αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσο' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 «ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 - οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες ; 240
 - ἦ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 - παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον ; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὑμμες.
 - ῥήτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 - κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 - πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε 245
 - ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀϊδος εἴσω.»
 - ἼΗ, καὶ σκηπανίῳ διεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 - σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἷασιν οἷσιν ὀμόκλα,
 - νεικειῶν Ἑλενὸν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 - Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθὸν τε Πολίτην 250
 - Δηίφοβόν τε καὶ Ἰππόθσον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 - ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὀμοκλήσας ἐκέλευε·
 «σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 - Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 - ὧ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
 - Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 - Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἵππιοχάρμη,
 - Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφκει
 - ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 - τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἀρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λείλειπται, 260

ψευσταί τ' ὀργησταί τε, χοροϊτυπήσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἢδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἅμαξαν ἐφοπλίσατε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἅμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
 νήεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντῆσειργούς,
 τούς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραίος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάνη.] 280

**Μετάβασις τοῦ Πριάμου
 εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

[Τῷ μὲν ζευγνύσθη ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη, τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέα ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίωνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴης, Δαναῶν ταχυπόλων. ¶ 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἔδν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἄργείων ἰέναι, μάλ᾽ ἀπερ μεμαῶτα.)

Τὴν δ' ἀπαρμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεσειδής·
 « ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραιὸς
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχευῖαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἄμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο· 305
 εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει, λειῖβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·

« Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴω, Δαναῶν ταχυπόλων ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὅσση δ' ὑφορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῖο, εὐκλήϊσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἑκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἶσατο δὲ σφι
 δεξιὸς αἴξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 20
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ζεστοῦ ἐπεβήσето δίφρου
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὀπισθεν 25

ἵπποι, τοὺς ὁ γέρον ἐφέπων μάλιστα κέλευε
 καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
 πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κιόντα·
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
 οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
 παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
 ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
 αἴψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἠΰδα·
 «Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστα γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἐταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα· 335
 βάσκι' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι.»
 «Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῆν
 ἧδ' ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ᾧ ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
 τῆν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
 αἴψα δ' ἄρα Τροίην καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
 βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἑοικώς,
 πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαρισστάτη ἦβη.
 Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
 στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
 ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλυθε γαῖαν.
 τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
 Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
 «φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
 ἀνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἅμμε διαρραϊσεσθαι ὀίω. 355
 ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἧ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἔλεήσῃ ».

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δειδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
 χεῖρα γέροντος ἐλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν· 360
 « πῆ, πάτερ, ᾧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείνοντας Ἀχαιοὺς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασι ; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θεὸν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὀνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἶη ;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη·
 ἄλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἔϊσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πη τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἄλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
 πέπνυσαί τε νόῳ, μακάρων δ' ἕξ ἐσσι τοκῆων ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν εἶπες.
 ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἧέ πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὄριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ». 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἕξ ἐσσι τοκῆων ;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες». 1

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 390

«πειρᾶ ἔμεῖο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἑκτορα δῖον.
τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχῃ ἐνὶ κυδιανείρῃ
ὄφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἀργεῖους κτείνεσκε δαΐζων ὀξείῃ χαλκῷ·

ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηῦς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξιμι, πατὴρ δέ μοι ἐστί Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὡς σύ περ ὦδε,
ἐξ δέ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός εἰμι·

τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἤλθον πεδίοιονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
θήσονται περὶ ἄστῃ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλόωσι γὰρ οἷδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405

«εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδεω Ἀχιλλῆος
εἷς, ἄγε δῆ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατὰλεξον,
ἢ ἔτι πὰρ νήεσσιν ἐμὸς πάις, ἦέ μιν ἤδη
ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προὔθηκεν Ἀχιλλεὺς».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410

«ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δέ οἱ ἦώς
κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρώς σῆπεται, οὐδέ μιν εὐλαί
ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415

ἢ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἑτάροιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως, ἦώς ὅτε δῖα φανήῃ.
οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθῶν,

οἷον ἔερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἷμα νένιπται,
 οὐδὲ ποθι μιαρὸς· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 425
 ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
 ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔῃος,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

Ἔως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρον καὶ ἀμείβετο μύθοι·
 « ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 430
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς παῖς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθετ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴση.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξει ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 435
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 440
 συλεύειν, μὴ μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θεῆ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο ».

Ἦ, καὶ ἀνατίξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 445
 καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἠνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἧῦ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
 οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 450
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὠἶξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
 ὑψηλὴν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι·

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἄνακτι
 σταυροῖσιν πυκνιοῖσι· θύρην δ' ἔχε μῦνος ἐπιβλής
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκει Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαιναν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἧ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὕπασσεν·
 ἀλλ' ἧ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἀντην.
 τὴν δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠὔχομοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης ». 467

**Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ αἱ
περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὐθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἕζεσκε δίφιλος. ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ὄζος Ἄρηος,
 ποίπνουον παρεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἕσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέχειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὡς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορώοντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μῆσαι πατρός σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὄλοῦ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζῶντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἡματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἷον ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τιὰ φημι λελεῖσθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θεοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῃ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρῶφην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἐκτορα· τοῦ νῦν εἴνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεοῦς, Ἀχιλλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».

« Ὡς φάτο, τῶ δ' ἄρα πατρός ὑφ' ἡμερον ὄρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναγὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
 οἰκτίρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένοιον, 515
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δειλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἰέας ἐξενάριζα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπτης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις προῆξις πέλεται κρουροῖο γόοιο.
 ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὣς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅτι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἦμαί ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σά τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκκρος ἔδος, ἐντὸς ἑέργει
 καὶ Φρυγίη καθύπερθε καὶ Ἑλλάσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκασθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστῳ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἷος ἔηος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτοροῦ.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής· 525
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θεὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἠβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδὲ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ρεῖα μετοχλίσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῶ νῦν μὴ μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμόν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔασω
καὶ ἱκέτην περ ἔοντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

᾿Ως ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπέθειτο μύθῳ.
Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἦρωσ Ἀυτομέδων ἦδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῷ Ἄχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῦτο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580

ῥφρα νέκυν πυκάσας δοίῃ οἴκόνδε φέρεσθαι.
δμῳᾶς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλειψαί
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχθυμένη κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδὼν, Ἄχιλῆϊ δ' ὀρινθείῃ φίλον ἦτορ, 585

καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρεῖσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἦδ' ἐχιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἄχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἤειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590

ῥμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηγεν ἐταῖρον·
« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθθαι
εἶν Ἀϊδός περ ἑόν, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἄχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ῥῶς ἐκέλευες,

κείται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄψαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠῦκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρῆφ'
 φῆ δοιῶ τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἔοντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα·
 νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεῶων ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶων ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραϊέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὔτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται » 620
 Ἦ, καὶ ἀναΐξας ὄϊν ἀργυφον ὠκύς Ἀχιλλεύς
 σφάζ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὔ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὠπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ 625
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἕξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλλῆα,
 ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐώκει. 630

- αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὄρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·
- « λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὑπο γλυκερῶ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μῦσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».
- Ἦ ῥ' Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθοῦση θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ 645
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἰ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
- « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουλευφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλευούσι παρήμενοι, ἢ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἐκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».
- Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἐκτορι δῖω, 660
 ὧδε κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
 ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
 ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
 τῆ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
 ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
 τῆ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμιζόμεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὡς σὺ κελεύεις·
 σήσω γὰρ πόλεμον τόσπον χρόνον, ὅσπον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χειρα γέροντος
 ἔλλαβε δεξιτερήν, μὴ πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῶ κλισίης εὐπήκτου· 675
 τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρης.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἀνέρες ἵπποκορυσταὶ
 εὔδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνῳ·
 ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ὄρμαίνοντ' ἀνά θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμψειε λαθὼν ἱερούς πυλαωρούς.

στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἶον ἔθ' εὔδεις
 ἀνδράσιν ἐν δήλοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
 καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
 σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
 παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
 γνώη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον, κήρυκα δ' ἀνίστη.
 τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
 ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴζον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

Εάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἦώς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἴαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῆ τε στοναχῆ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἱκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβάσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἶδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἑκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ', ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει ἦν παντί τε δήμῳ ».

Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἴκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ζύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον ἀΐξασαι,
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νῦ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
 Ἑκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηΰδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὶν ἀγάγωμι δόμονδε ».

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἴσαν ἀοιδούς 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσαν ἀοιδῆν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσίν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέχομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὀτώ
 ἦβην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἦ γὰρ ὀλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχθήσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σύ δ' αὖ, τέκος, ἡ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψει, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἢ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χεῖρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἢ πατέρ' ἦε καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἐκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὔδα·
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατήρ τεός ἐν δαί λυγρῆ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστν. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἐκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείπεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέατα δάκρυ χέουσα »· 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινού ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παιδῶν,
 ἦ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοίῳ περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὦκὺς Ἀχιλλεύς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλῶς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

- πολλὰ ρυστάζεσκεν ἐοῦ περι σῆμ' ἐτάροιο, 775
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὤς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῷ ἴκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνε ».

 Ὡς ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίσστον ὄρινεν. 760
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεσειδῆς,
 ὅς μ' ἀγαγε Τροίηνδ'· ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
 ἦδη γὰρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν, 765
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτει
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρῆ — ἐκυρὸς δὲ πατῆρ ὡς ἦπιος αἰεὶ —, 770
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσι.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἦπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ». 775
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 « ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δεῖσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεύς
 πέμπων μ' ὦδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτη μὸλη ἠώς ».

 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγνυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἤγχερέθοντο.
 ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτη νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτῷ Ἑκτορος ἤγγετο λαός.
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴῳ 790

πᾶσαν, ὀπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τὰ γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795

πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντη,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

Ὡς οἷ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804



Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον.

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) Σημασιολογικαί
- β) Γραμματικαί
- γ) Πραγματικαί

ΜΕΡΟΣ Β

Η ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΡΑΓΗΔΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ
ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΔΙΗΜΕΡΙΣ

- α) Σχολιασμοί
- β) Σημειώσεις
- γ) Παρατηρήσεις

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ *

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων.

1. Ἴωνικὸν **η** ἀντὶ **α**: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηϋς.
2. **ει** ἀντὶ **ε**: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. **ου** ἀντὶ **ο**: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. **υ** ἀντὶ **ο**: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις:
ἄεθλας, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ **ε** + **ο** εἰς **ευ**: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκευ.
7. Παρεμβολὴ τοῦ **ο** πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ῥημάτων: ἀντιώωσαν, εἰσορώωντες, ἀσχαλώωσι.

β') Συμφώνων.

1. Ἀφομοιώσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: **κάδ δέ** (κατὰ δέ), **κάββαλε** (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ **δ** πρὸ τοῦ **μ**: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ **τ** μετὰ τὸ **π** εἰς τὰς λέξεις: **π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.**
4. Εὐφωνικὸν **ν** εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ (**ν**).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ιδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α: **κραδίη, κρατερός.**

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : **τοῖο.** Πληθ. ὄνομ. : **τοί, ταί.**

» γεν. : **τάων.**

» δοτ. : **τοῖσι(ν), τῆσι(ν).**

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινὰ τῆς ἀ' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α: **νεφεληγερέτα, ἱππότα, αἰχμητά.**

2. Κατάληξις ἀρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. -αο ἢ -εω (ω): **Ἀτρεΐδαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, ἐϋμμελίω.**

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: **αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων.**

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ησι ἀντι -αισι: **κλισίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆσι.**

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: **χωομένοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο.**

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): **οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἐτάροισι.**

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: **-ῆος, -ῆι, -ῆα: Ὀδυσσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.**

2. Λιτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: **ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.**

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς **εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).**

4. Διατήρησις τοῦ **ι** τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-ις**: **πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.**

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων **-φι(ν)** (**-ηφι, -οφι, -εσφι**): **δεξιτερῆφι(ν), ζυγῶφι(ν), ὄχεσφι(ν).**

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον **πολύς - πολὺ** κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν :

**πολύς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.**

2. Τὸ ἐπίθετον **σῶς** εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον **σόος.**

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : **δοιῶ, δύω, δαιοί, δοιαί.**

2. Αἰολικὸς τύπος **πίσυρες** ἀντὶ **τέσσαρες.**

3. **εἰκοσι(ν)** ἀντὶ **εἴκοσι(ν).**

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : **δεύτατος, τέτρατος.**

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : **ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὐ, ἔθεν.**

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ. : **ἡμεῖς - ἄμμες
ὕμεῖς - ὕμμες**

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : **ἡμῖν - ἦμιν - ἄμμι (ν)
ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν)**

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : **ἡμέας - ἄμμε
ὕμέας - ὕμμε.**

Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτός - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη : **μιν** (αὐτόν, - ἡν, - ὄ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἶ, αἶ καὶ τοί, ταί)** ὡς δεικτικά ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἀνευ τοῦ **ε** : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμὸς

σός, τεὸς

έός, ἐή, ἐόν (ός, ἦ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἀρσεν. **οῦ (οὔ)** καὶ θηλ. **ἑης (ἧς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. **ὅστις** : **ὅττι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. **τίς** : **τεο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅττι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὔξεις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὔξεις: Παρῳχημένοι χρόνοι ἀνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') Ἀναδιπλασιασμός: Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι** : **παρελεύσεαι, δυνήσεαι**.

2. Χρήσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς **-(θ)εν** : **ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὑπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο)** : **δεδαίαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρήσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνοτάτη χρήσις Θαμιστικῶν ῥημάτων μὲ κατάλ. -σκω : καλέσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἑγγλιτικὸν φωνῆν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσσει, (ἵνα) εἶδετε.

2. Κατάληξις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχωμι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἀορ. α' εἰς -ατο : κεχαροίατο, πυθοίατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξις -εν, -εναι, -μεν καὶ -μεναι : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε) Ἰδιαιτέροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἔλυθ- : ἤλυθον.

2. Σχηματισμὸς μέσου ἀορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἀνευ -σα : λύμην, λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

4. Προστακτ. ἀορ. β' τοῦ κλύω : κλύθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἔσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἔσσι (εἶ), ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ᾶ), ἔωσι (ᾶσι), ἐὼν (ᾶν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἴης), ἔοι (εἶη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριστ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι, ἴδουῖα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάω, ἔφατο, ἔφαντο, φά-

σθε, φάσθαι.

δ') Εἶμι :

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι- : ἴσαν (ἦσαν).

ε') Κεῖμαι :

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

ζ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἔς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ : ἡμὲν - ἡδὲ (καί-καί), αὐτὰρ (δέ), οὖνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἂν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἂν, ἐάν), ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερές κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικὰ ἀγα-, ἐρι, - ἀρι-, ζα - : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α) 1-7: — ἡ **μῆνις - ιος** = ὀργή, θυμός. — **αἰδῶ**· ἄδω = διηγοῦμαι μὲ φθόγην, ψάλλω· μτβτ. — **οὐλόμενος**· ὀλόμενος· μὲ ἐνεργ. σημ. = ὀλέθριος. Ἄορ. β' τοῦ ὀλλυμαι κυρίως: ὁ ἀξίος ὀλέθρου, ὁ καταπραμένος. — **ἔθηκε**· τίθημι = δίδω, προξενῶ. — **ἴφθιμος** = ἀκμαῖος, γενναῖος. — **προιάπτω** = στέλλω. — **Ἄιδι**· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθ. ὄνομ. Ἄιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fid). — **αὐτούς**· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — τὰ **ἐλώρια** = ἡ λεία (ἔλωρ, ἐλεῖν). — **τεύχω** = κατασκευάζω, κάμνω. — **οἰωνός** = ὄρνεον. — **πᾶσι** = εἰς τὰ παντὸς εἴδους. — **ἐτελείετο** = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — **βουλή** = θέλησις, ἀπόφασις. — **ἐξ οὗ δὴ**· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ αἶειδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10: τῶν ἀμόθεν. — **τὰ πρῶτα** = κατὰ πρῶτον. — **διαστήτην ἐρίσαντε** = ἤλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐριδος. — **δῖος** = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8-16: — **τίς τ' ἄρα**· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν. — **σφωε**· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο. — **ξυνίημι ἔριδι** = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — **μάχεσθαι**· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί. — **ὁ γάρ**· γὰρ διασαφ. — **χολοῦμαι** = ἐξοργίζομαι. — **ῶρσε**· ὄρνυμι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — **ὀλέομαι** =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔνοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔνοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὅμως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπιρραΐζουσιν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλυμαι).—**λαοί** = ὁ στρατός.—**οὐνεκα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα).—**τὸν Χρῦσιν** τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσιν, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.—**ἄρητῆρ** = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχομαι).—**θοὸς** = ταχύς (θέω).—**λύομαι**· μέσ. ὠφελ. = λυτρῶν, ἐξαγρόραζω διὰ λύτρων.—**ἀπερείσιος**· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος.—**τὰ ἄποινα** = τὰ λύτρα.—**στέμματ' Ἀπόλλωνος** = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.—**ἐκηβόλος** = ὁ κατὰ βούλησιν βέβλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος.—**ἀνά** = ἀνηρημένα.—**λίσσομαι** = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα).—**κοσμήτωρ** = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17-21:—**ἔυκνήμιδες** = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὄπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν.—**δῶμα** = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος).—**ἐκπέρθω** = κυριεύω, ἐκπορθῶ.—**ἔϋ**· εϋ = μὲ τὸ καλό.—**τά τ' ἄποινα** = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης.—**δέχεσθαι**· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ.—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνος).

22-32:—**ἔνθα**· χρον.—**ἔπευ φήμησαν** = μετὰ βοῆς προέτρεψαν.—**αἰδεῖσθαι**· αἰδομαι μτβτ.—**ἀγλαός** = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι).—**ἀνδάνω θυμῷ** = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ρίζ. σF αδ, ἄδος, ἠδός).—**κακῶς** = μὲ ὑβριστικὸν τρόπον.—**ἀφίημι** = ἀποπέμπω.—**κρατερὸς** = ἄγριος, σκληρός.—**ἐπὶ-ἔτελλε**· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν.—**κιχάνω** καὶ **κίχημι** = συναντῶ.—**δηθύνω** = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά)—**αὐτις** = πάλιν.—**μή... οὐ χραίσμη** = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· χραισμέω = ὠφελῶ, χρησιμεύω.—**νύ(ν)**· μόρ. ἔγκλ. μή νυ = μήπως δά.—**ἔπεισέ μιν καὶ γῆρας** = ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ.—**τηλόθι** = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε).—**ἡ πάτρη** = ἡ πατρίς.—**ἐποίχομαι ἰστόν** = πηγαινοέρχομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω.—**τὸ λέχος** = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος).—**ἀντιάω λέχος** = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην.—**σαώτερος** = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ **σάος-σός** = σῶος.—**νέομαι** = ἐπιστρέφω (ρίζ. νεσ-, νόστος).

β) Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης: Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληιάδεω.

—'Αρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

—Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. **θύγατρα**.

—'Επικός ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἔδέγην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

—β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : **τεῦχε, βασιλῆι, νοῦσον, μιν, κύνεσσιν**.

γ) **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1-7 συνοψίζουν ὁλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων. — **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἥτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανέωνται ἡ ἐπὶ κλησίς αὐτῆ : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δόματ' ἔχουσαι*. — **Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαδὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἠγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωας τοῦ πολέμου. (Βλ. Εἰσαγ.). — **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοὶ* ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἀποικὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. — **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσι τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχη τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 95 - 100 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

δρνήων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ Ἄδῃ. — **Ἀτρείδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρώεω, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος, ὅστις ἔδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Πελοπόννησος. — **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λητοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνας, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχον ἀνεκλύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἕκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκφρασιν «*παρὰ νησὶ Ἀχαιῶν*», «*ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν*». — **στέμματα ἔχων χρυσεῖ ἀνὰ σκῆπτρῳ**: Διὰ τὴν ἐπισύρῃ περισσότερον τὸν σεβασμὸν ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰκεσίας, τὸ ὁποῖον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέωσ τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνήθως τὸ ἰκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευκὰ ἔρια. — **εὐκνήμιδες**: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλάσματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶμεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *εὐκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*. — **ἐν Ἀργεῖ**: Ἀργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε Ἀργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἀργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α) 33-42: — **ἔδεισεν**· *δείδω* = φοβοῦμαι (βίξ. δει-, δέος, δειλός, δεινός). — **ἀκέων** = σιωπηλός (*ἀκήν* = σιωπηλῶς). — **ὁ θις - ἰνός** = ἀμμουδιά. — **πολύφλοισβος** = πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποίητος). — **ἀπάνευθε** = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι. — **ἤρᾶτο πολλὰ** = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχὴν. — **ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἐπόλλωνος. — **ἀμφιβαίνω** = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ τὴν προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνεστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἰς, ἰνός = δύναμις). — **τοι·** δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεφα. — **χαρίεντα** = πρὸς εὐχαρίστησίν σου. Κτηρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπι-ἔρεφα** · ἐπερέφω = θέτω ὄροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἦ εἰ δὴ** = ἦ ἂν πράγματι. — **κατά·** συναπτ. πρὸς τὸ ἔκηα (καίω). — **πίων, πείρα, πῖον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια μηρῶν — περιεκεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνην·** κραίνω = ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. — **ἐέλδωρ** = εὐχὴ, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43-52: — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον τοῦ Ἐπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ(ὰ)** = κατέβη δέ. — τὰ **κάρηνα** = αἱ κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — τὸ **κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφῆς** = κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι + ἔρεφα). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν (φέρω). — **ἔκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποίητος). — **οἰστός** = τὸ βέλος. — **ἦιε·** πρτ. τοῦ εἶμι. — **εἰκῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς... — **ἔζομαι** = καθίζω. — **μετά** = μέσσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — **ἔηκε·** ἔημι = ῥίπτω. — ὁ **ἰός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.) **κλαγγὴ** (ἐ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ **βιός** = τὸ τόξον. — ὁ **οὔρευς** = ὁ ἡμίονος. — **εἰποῖχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. — **ἀργός** = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἐχεπευκὲς** = αἰχμηρὸν (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. — **ἐφίεις·** ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — **αἰεῖ** = διαρκῶς. — ὁ **νέκυς** = νεκρός. — **θαμέες** (— εἰαι) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β) *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* βῆ, Ἴφι, ὠμοισι, βιοῖο, κλυθι, νηός.

γ) **βῆ δ' ἀκέων** παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης. Ὁ ποιητὴς ἐξάγει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων. Ἄλλ' ἢ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιάς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρύ-**

σην: Ἡ Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεὺς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα:** Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος:** Ἡ γνωστὴ νῆσος ἢ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεὺς:** Τὸ περιεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (σμίνθους) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίασιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα:** Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἢ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαίθριους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζηται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα-βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωομένιοι κινήεντος:** Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν: ὁ δ' ἦγε *νηκτιέοικώς*. Ὁχι φωτεινὸν πρόσωπον, οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητὴς. — **πυραὶ νεκῶν:** Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α) 53-58:—**ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα* + *ἡμαρ*). — **ὥχето** = ἐρρίπτοντο, ῥ. *οἶχομαι*. — τὸ **κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ** · ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκῶλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα. — **κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἡρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν καὶ τώρα περισσότερο συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὄρατο** · ἑώρα. — **ἐπεὶ οὖν** · τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγῆσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἤγερθεν** · ἠγέρθησαν, *ἀγείρομαι* = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο** = εὐρέθησαν συγ-

κεντρωμένοι και έτοιμοι να συζητήσουν. — **τοῖσι μετέφη** = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — **ὠκὺς-εἶα-ὕ** = ταχύς, γοργός.

59-67 : — **ἄμμε· ἡμᾶς**. — **παλιμπλαχθέντας** = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : *νῦν οἴω ἄμμε ἄψ ἀπονοστήσειν παλιμπλαχθέντας* = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — **ἄψ** = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — **εἶ γε** = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ἄψ ἀπονοστήσειν*. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν *κἂν (εἰ φύγοιμεν)*, παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν: *εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ κλπ.* Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῇ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — **δαμᾶ**· μέλλων τοῦ *δάμνημι* = δαμάζω, ἀφανίζω (δμωή, ἀδμής). — **ἄγε**· παρακελευσματικόν = ἔλα, ἄς... — **ἐρείομεν** ἐρέω = ἐρωτῶ. — **ἱερῆα-ὄνειροπόλον**· οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγγνοσκοπίας, ὁ δὲ *ὄνειροπόλος* διὰ τῶν ὀνειρών. — **ἦ καὶ ὄνειροπόλον** = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὀνειρών. — τὸ **ὄναρ**· ἔλλειπτ., μόνον ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. — **ὄς κ' εἶποι**· τὸ *κε* = δυνητικόν. — **ὄ τι** = διὰ ποίαν αἰτίαν. — **χῶσομαι**· Α 44. — **εἴτ' ἄρα** = μήπως τάχα. — **εὐχολῆ** = εὐχή, δέησις. — **ἐπιμέφομαι** = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. — **ἐκατόμβη** = θυσία με ἀφθονα θύματα. — **αἶ κέν πως** = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοσομένου ῥήμ. *σκοπεῖν*, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — **κνίσσης ἀντιάσας** = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῇ κνίσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — **τέλειος** = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — **βούλεται**· ὑποτακτ. — **ἡμῖν**· δοτικ. χαριστ. — **ἀπὸ ἀμῦναι** = νὰ ἀποτρέψῃ. — **λοιγὸς** = ὄλεθρος.

68-83 : — **ἦ τοι ὄ γε**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **τοῖσι δέ**. Δηλ. αὐτὸς μὲν..ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — **οἰωνοπόλος** = ἐρμηνευτῆς οἰωνῶν. — **ὄχα** = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ *ἄριστος*. — **ἦδη· ἦδει**. — **τὰ ἐόντα** = τὰ παρόντα. — **ἠγήσατο νήεσι** = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — **Ἴλιον εἶσω** = καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἴλιου. — **ἦν**· κτητικ. — **πόρε**· ἄορ. β' ἀχρήστου ἐνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — **σφιν ἄγο**

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. *μετέφη* Α 58. — **εὐφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **διήφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελέτης**· συνών. τοῦ *ἐκηβόλος*· Α 14. — **τοιγὰρ** = λοιπὸν. — **συντίθημι**· ἔνν. *φρεσὶ* = προσέχω, ἔννοῶ. — **ἢ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς. — **πρόφρων**· *πρόφρασσα* = πρόθυμος. — **ἢ γὰρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολῶ** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατεεῖ** = ἀσκειῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσσων (ἔστι)** = ὑπερισχύει. — **χώσεται**· ἄβρ. ὑποτακτ. — **χέρηι**· *χερήων* = κατώτερος. — **εἴ περ γὰρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη ῥ.** *καταπέσσω* = καταστέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. *νεοελλ. καταπίνω τὸν θυμὸν μου*. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὄφρα τελέσῃ** = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἔνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσιν ἐοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἔχει κότον*. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 : — **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρσῆσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος. — τὸ **θεοπρόπιον ἢ ἡ θεοπροπία** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στιχ. 88 *οὐ τις*. — **ῶ**· συναπτ. πρὸς τὸ *εὐχόμενος*. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονί** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέρομαι** = βλέπω, κοιτάζω (*δράκων*, *νεοελλ. δραγάτης* = ὁ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσί**· Α 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίησε σοι** = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἀγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — **ἦν εἴπης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίησε ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. *ὄχ' ἄριστος*. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις *εὐχομαι εἶναι* καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ *εἶμι*.

92 - 100 : — **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψυγος, ἄμεμπτος (στερ. ἀ + μῶμος). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπὸν οὐτε... — **εὐχλωλῆς** κλπ.· Α 65. — **ἀρητήρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἄποινα**· Α 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικῆς** = ἐπονειδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα. — ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ **ἐλικῶπις** = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (**ἐλικ** - ἐλίσσω + ὄψ). — **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεὰν (**ἀ**(στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα πρβλ. **μάτην**, **ἀντην** κ.ά. — **ἀνάποιον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ. — **τότε κέν μιν ἔλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπείθαμεν.

β) Μέσος τύπος τοῦ ὄρῳ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : **ὄρᾶτο**.

— Ἐπικὸς τύπος **σφὶν** ἀντὶ **σφίσιν**.

— *N'* ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤγερθεν, χολώσαμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε**.

γ) **ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλείων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλείων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὅποιαν καὶ διευθύνει. — **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτεον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἥτοι ἐκ τῶν **σπλάγχχνων τῶν θυμάτων** (**ἱερεῖς**), διὰ τῶν **ὄνειρων** (**ὄνειροπόλοι**) καὶ διὰ τῶν **οἰωνῶν** (**οἰωνοπόλοι**). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγένετο μαντικὴ καὶ δι' **ἐμπύρων**, ἥτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ **θροῖσματος** τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ **διοσημιῶν**, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — **κνίσης ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐδὴ καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκ-

λεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θεστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεον εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἕνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμητῶς ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλευαί με, δίφιλε, μωθήσασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχασίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν*». — **ἐλικώπιδα κούρη**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὅμηρον ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ*» (Α 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α) 101-105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων-ουσα** = ἄρχων, κύριος: **εὐρὺ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex). — **ἄχνημαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. — (ἄχος) τὸ **μένος** = ἡ ὀρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφούσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαιναι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὄσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἶ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **ἔϊκτην**· δυῖκ. ὑπερσυντελ. τοῦ **Ἔῒ(ο)ικα** = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρώτιστα**· ἀπύνητον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὄσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (ὄσσε).

106-115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι πού νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: **ἐστί σοι φίλον** = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει. — **ἔσθλος** = καλός. — **ἔτέλεσσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν Δα-**

ναοῖσι = ἐν τῇ συνελύσει τῶν Δαναῶν. — θεοπροπέω = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — ἀγορεύεις = λέγεις ἐπισήμως. — ὡς δὴ = ὅτι δῆθεν. — σφῖν = τοῖς Δαναοῖς. — τεύχω = κάμνω, προξενῶ. — κούρης Χρυσήιδος = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — καὶ γὰρ ῥα = διότι ἀληθῶς. — προβέβουλα = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — κουριδίη ἄλοχος = νόμιμος σύζυγος. — ἔθεν = αὐτῆς. — τὸ δέμας = ἡ κορμοστασιά. — ἡ φυῆ = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — οὐτ' ἄρ φρένας = οὐτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — ἔργα = ἐργόχειρα.

116 - 120: — καὶ ὡς· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — πάλιν δόμεναι = ἀποδοῦναι. — ἡ ἀπολέσθαι = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὅχι νὰ χάνεται. — αὐτάρ· ἐναντ. = ἀλλά. — τὸ γέρας = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — οἶος = μόνος. — ἔω· ὦ. — ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε = διότι δὲν ἀρμόζει κἀν. — λεύσσω = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — ὅ = ὅτι. — μοι· δοτι. ἀντιχαριστική. — ἔρχεται ἄλλα = πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129: — ποδάρκης = ταχύπους (ποὺς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης δῖος Ἀχιλεὺς. — κύδιστε = πανένδοξε (κύδος = δόξα). — φιλοκτέανος = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτήμα). — πῶς γὰρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς νὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — μεγάλθυμος = μεγαλόψυχος. Πρβλ. μεγαλήτωρ. — οὐδέ τι = καὶ οὐδὲν. — ἴδμεν· ἴσμεν. — ξυνηΐα = κοινὰ λάφυρα ἔλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — κείμενα = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — τὰ μὲν... τὰ = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — ἐξεπράθομεν = ἀπεκτέησαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: ἐκπέρασσαντες πόλεις ἐκ πολλῶν ἐλάβομεν. — δέδασται· δατέομαι = μοιράζομαι. — λαούς· ὑποκείμεν. τοῦ ἐπαγείρειν. — παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — θεῶ = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — προΐημι = ἀφίνω, στέλλω. — ἀποτίνω = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. τίνω A 42. — αἶ κέ ποθι = ἐὰν ἴσως. — δῶσι· δῶ. — πόλιν Τροίην = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — εὐτείχεος = καλοτειχισμένος, ὄχυρός. — ἔξαλαπάζω = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130-147: — κρείων · Α 102. — μὴ δὴ οὕτως = ὄχι δὰ ἔτσι. — ἀγαθός περ ἐὼν = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν. — θεοείκελος = ὁμοίος μὲ θεὸν (θεός + εἶκελος). — μὴ κλέπτε νόω = μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης. — οὐ με παρελεύσεαι · παρέρχομαι τινα = προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης». — ἦ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις. — ὄφρα ἔχῃς = ἵνα ἔχῃς, νὰ ἔχῃς. — αὐτός · τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχῃς = σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχῃς. — αὐτάρ · ἀντιθετ. — αὐτως = ἔτσι. — ἦμαι = κάθημαι. — δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι). — κέλει · Α 74. — εἰ μὲν δώσουσι · θὰ νοηθῆ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει. — ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀρarisκω = προσαρμόζω. — ὅπως ἔσται · πλγ. ἐρώτησις. — ἀντάξιον · ἐνν. ἐκείνου τὸ ὁποῖον χάνω. — ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως. — ἔλωμαι · ῥ. αἰροῦμαι = λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κεν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος. — τεός = σός. — ἄξω ἐλών · ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰών. — κεν κεχολώσεται · τὸ κεν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται — ὄν κεν ἴωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κεν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὅλα αὐτά. — ἦ τοι = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε. — μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν. — αὐτις = ἄλλη φορὰν. — ἄγε · παρακλειυσμ. = ἐμπρός. — ἐρύσομεν · ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω. — ἄλς - ἄλός = θάλασσα. — ἐρέτης = κωπηλάτης. — ἐπιτηδῆς = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχὴν. — ἀγείρομεν ... θείομεν ... βήσομεν · ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσωμεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν. — ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.). — βουληφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλήν + φέρω). — ἦε = ἦ. — ἔκπαγλος = φοβερὸς (ἐκπλαγος, ἐκπλαγήναι). — ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἱερά ῥέζω = τελῶ θυσίας. ῥέζω = πράττω (ῥέκτης).

β) — Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

— Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὁ.

— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν, ἔμμεναι, δῶσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ) εὐρὺ κρείων: Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς καὶ ἄλλας πόλεις (B 569-575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκητῶν, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλύτερου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας. — **φρένες ἀμφιμέλαινοι:** Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἣ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρήσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινῶν αἰσθημάτων. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὠμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ. — **μάντι κακῶν:** Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηγεμίας δὲν ἦδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκὸν κόρην του Ἴφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξίλειωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων. — **οἴκοι ἔχειν:** Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἦδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κορυθίδος ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας. — **Κλυταίμηστρα:** Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας. — **οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα:** Ἡ ἀξία μιᾶς γυναίκος ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (δέμας καὶ φωνήν), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (φρένας) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα. — **τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν:** Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυριεύον καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ ταιούτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνήμια). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (γέρας). — **εὐτείχεον πόλιν:** Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσο ὀχυρὸν, ὥστε ἐπιστεῦετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τούτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἴλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3). — **Αἴας:** Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν

ἀνδρείαν ἦρος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελφος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί. — **νῆα μέλαιναν**: Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χροῶμα προσιδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χροῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα: **κνανόπρωροι, φοινικοπάροχοι, μιλοπάροχοι, ἐῦσελμοι, ὠκύποροι νῆες κ. ἄ.** — **εἰς ἅλα διαν**: Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεῖκόν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς. — **βουληφόρος**: μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουσι ἐπ' αὐτῶν γνώμην. — **Ἰδομενεύς**: Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α) 148 - 160: — **ὑπόδρα** = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπὸ + ῥιζ. δρακ - δέρομαι), ἐπίρρ. — **πόδας ὠκύς**: Α 48. — **ὦ μοι**: ἐπιφών. ἀγανακτήσεως. — **ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. ἐπὶ + ἐννυμαι, ἐφέννυμαι. — **κερδαλέοφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν). — **πρόφρων**: Α 77. — **τοὶ ἔπεσιν**: σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — **ὀδὸν ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῇ εἰς τινα ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ. — **Ἴφι**: Α 38. — **οὐ γὰρ ἐγώ**: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — **ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — **αἰχμητής** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — **οὐ τι** = οὐδὲν. — **αἰτιός εἰμί τι** = βλάπτω, ἀδικῶ τινα. — **ἐλαύνω** = ἀπάγω. — **οὐδὲ μὲν ἵππους**: ὁ μὲν βεβαιωτικός. — **ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χρώματος, εὐφορος (ἐρι(ἐπιτ.) + βῶλαξ). — **βωτιάνειρα** = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βώτωρ + ἄνηρ). — **δηλέομαι** = βλάπτω (δηλητήριον). — **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια. — **οὔρα σκιόεντα** = σκιερά, ἄγρια βουνά. — **θάλασσα ἠχέεσσα** = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος. — **σοί**: ἢ ἀντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἄμ' ἐσπόμεθα. — **μέγα ἀναιδές** = ἀναιδέστατε. — **τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδιώ-

κοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν. — **Μενελάω σοί τε**· δοτ. χαριστ. — **κυνῶπα**· μόνον εἰς κλητ. = πού ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — **πρὸς Τρώων** = ἀπὸ τῶν Τρώων. — **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — **τῶν οὐ τι μετατρέπη** = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — **ἀλεγίζω** = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161-171: — **καὶ δὴ** = καὶ ἰδοὺ, καὶ ὄριστε. — **αὐτός**· προσδιор. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρησέσθαι. — **ᾧ ἐπι**· ἐπὶ ᾧ = πρὸς ἀπόκλισην τοῦ ὀποίου. — **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — **υἱὲς Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἑλληνες στρατιῶται. — **οὐ μὲν ἔχω** = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — **ἔϋ ναιόμενον** = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — **πτολίεθρον** = κάποιαν πόλιν. — **πολυαίξι** = προκαλῶν πολλὴν παραχῆν, ὀρμητικός. — **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω. — **ἀτάρ** = ἐν τούτοις. — **δασμός** = διανομὴ λαφύρων. — τὸ **γέρας** = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — **ἐπεὶ κε** = ὁσάκις. — **κάμνω** = κουράζομαι, μετὰ κατηγρημ. μετοχῆς. — **νῦν δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — **ἐπεὶ ἦ**· A 156. — **φέρτερον** = καλύτερον. — **ἴμεν**· ἰέναι. — **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *νηυσὶ κορωνίσι* = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — **σ(οι)** = πρὸς χάριν σου. — **οἶω** = σκέπτομαι, εἶμαι διαθεθεμένος. — **ἄτιμος** = περιφρονημένος. — τὸ **ἄφενος** = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειός = πλούσιος). — **ἀφύσσω** = σωρεύω.

172-187: — **φευγε μάλα** = μάλιστα, νὰ φύγῃς. — **ἐπέσσυται**· ῥῆμ. ἐπισσέουμαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — **λίσσομαι**· A 15. — **οἷ κε τιμήσουσι**· τὸ κὲ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — **μητίετα** = σύμβουλος, πάνσοφος (*μητις, μητιόμαι*)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — **ἔχθιστος** = μισητότατος. — **διοτρεφής** = ὁ πᾶρά τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — **καρτερός**· *κρατερός* = ἰσχυρός. — **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω. — **σῆς** = σαῖς. — **Μυρμιδόνεσσιν** = εἰς τὴνχώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἀλεγίζω**· A 160. — **ᾄθομαι** = ἀνησυχῶ. — **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (*κότος*· A 82). — **δέ τοι** = μάλιστα. — **ὤς** = ἀφοῦ. — **τὴν μὲν πέμψω** = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — **κ(ἐ) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω. — ἡ **κλισίη** = ἡ σκηνή (*κλίνω*). — **φέρτερος** = ἀνώτερος. — **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — **φάσθαι ἴσον ἐμοὶ** = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — **ὁμοιωθήμεναι (ἐμοὶ) ἄντην** = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β) Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : **οἶω**.

—Σχηματισμὸς τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἷες**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φράσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ) **ἀναιδείην ἐπιειμένη** : Ἡ ὀργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας του τὰς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του. — **οὐ γὰρ ἐμὰς βούς ἤλασαν** . . . : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἥρωικούς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρθωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως. — **Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεὺς. — **οὔρεα σκιδόντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ ὄρη καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκιδόντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση. — **τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρώας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης. — **ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὐτῆ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « *δύσις ὀλίγη τε φίλη τε* » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης. — **μητίετα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητίετα*. — **Βρισίς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α) 188 - 201 : — τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις. — ἐν **στήθεσίν οἱ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του. — τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά. — **λάσιος** = μαλλιαρός. — **διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ - ἀνὰ - δίχα*). — **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ - μέριμα*) : *διάνδιχα μερμηρίζω* = εἶμαι μὲ δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι. — **φάσγανον** = ξίφος (*ἀντὶ σφάγανον, σφά-*

ζω). — ἐρύομαι = σύρω, ἐλκύω. — ἐρύω· Α 141. — ἀνίστημι = ἐγείρω
τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύ-
σῃ. — ὁ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μέν. — ἐναρίζω = φονεύω. —
ἐρητύω = ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ. — ἦος = ἔως. — ὀρμαίνω = ἀνακινῶ
κατὰ νοῦν (ὀρμάω). — κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν = ἐνῶ ἑταλαν-
τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους. — ἔλιετο = ἤρχισε νὰ σύρῃ. — ὁ
κολεὸς = θήκη ξίφους. — ἦλθε δέ· τὸ δέ ἐναντιωμ. = ἦλθεν
ὁμως. — πρὸ ἦκε· ῥ. προῆμι = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω. — ὁμῶς = ὁμοίως,
ἐξίσου. — κήδομαι· Α 56. — ὄπιθεν = ὀπισθεν. — οἶος Α 118. — θαμ-
βῶ = ἐκπλήττομαι. — μετὰ τρέπομαι = στρέφω ὀπίσω. — ἔγνω = ἀνε-
γνώρισε. — δεινώ· κατηγ. τοῦ ὄσσε. — ὄσσε· Α 104. — φάανθεν· ἐφάν-
θησαν = ἤστραψαν. — μιν = αὐτήν. Συναπτ. τῶ προσηύδα.

202 - 214 : — τίπτε· τί ποτε = διατί λοιπόν. — αὔτε = πάλιν. — αἰ-
γίохος = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός. — εἰλήλουθας· ἐλή-
λυθας. — τὸ τέκος = τὸ τέκνον. — ἦ = μήπως. ὕβρις = ὑπεροψία,
αὐθαιρεσία. — ἐκ ἐρέω τοι = θὰ σοῦ βεβαιώσω. — τελέεσθαι = ὅτι θὰ
πραγματοποιηθῇ. — ἦς κτητ. — ὑπεροπλή = ὑπεροψία, θρασύτης
(ὑπέροπλος). — τάχα ποτέ = γρήγορα κάποτε. — θυμὸς = ψυχὴ, ζωή. —
γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς (γλαυκός =
στιλπνός + ὤπ-). — τεόν· σόν. — ἄγε λῆγε = ἔλα παῦσε. — πίθηαι· πί-
θουμαι = πείθουμαι. — ὡς ἔσεται περ = ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ. — ἐξερέω·
Α 204. — τετελεσμένον ἔσται = θὰ ἐκπληρωθῇ. — καὶ τρίς τόσα
= ἀκόμη καὶ τριπλάσια. — παρέσεται τοι = θὰ ἔλθουν κοντά σου,
θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἴσχομαι = συγκρατοῦμαι. — ἡμῖν = εἰς ἐμὲ καὶ εἰς
τὴν Ἥραν.

215 - 222 : — μὲν = βεβαίως. — σφωίτερον ἔπος = τὴν ἐντολὴν
ὑμῶν τῶν δύο (σφῶν δυῖν. τοῦ σύ). — εἰρύσασθαι· ἐρύομαι = σφάζω,
φυλάττω. — κεχολωμένον περ· ἐναντ. μετοχ. — ὡς = οὕτως. — ἐπιπέι-
θομαι = ὑπακούω. — τ(ε) ἔκλυον· ἀόρ. γνωμ. Τὸ τέ συνάπτει στε-
νότερον τὰς δύο ἐννοίας : ἡ ὑπακοή πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον
ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας. — κλύω·
Α 37. — ἦ = εἶπε· ῥῆμα ἡμί (Λατ. aio). — ἡ κώπη = ἡ λαβή. — σχέθε·
ἔσχε· ἔχω = κρατῶ. — ἄψ = ὀπίσω. — ὦσε· ὠθῶ. — οὐδ' ἀπίθησεν =
ὐπήκουσε. Σχῆμα λιτότητας. — βεβήκει· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῦ τὴν τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς. — **μετά** = μεταξὺ. — **δαίμονες** = θεοί.

β) Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - **ωνι** - **ωνα**.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : **ἕως, εἰως**.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὄπισθεν : **ὄπιθε**.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : **ἔσχεθον** (ἔσχον).

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φράανθεν, πίθηαι, ὕβριος, ὦς, τεόν, φράσγανον.**

γ) ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφοταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — **ἦλθε δ' Ἀθήνη** : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα (οἶφ φαινόμενη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — **ξανθῆς κόμης** : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητὴς : **εὐπλόκαμος, εὐκομος, κάρη κομόωντες κ. ἄ.** — **δεινώ οἱ ὄσσε φράανθεν** : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητὴς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀναταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάντων παρέλυσε τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλεῶς καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρι του. — **αἰγίοχος** : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ **αἰγίδα**. Ἦτο δὲ ἡ αἰγίς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κεραυνοῦ (**καταιγίς**). — **ἐπ' ἀργυρῆ κώπη** : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὑρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκῶν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ **τελαμῶνος**).

223 - 244

α) 223 - 232: — **ἔξαυτις** = ἐκ νέου. — **ἀταρτηρός** = βίαιος, δριμύς. — **οἰνοβαρής** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος. — **κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περίφρασις τοῦ *κυνῶπα*. — **θωρήσσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*). — **λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. — **ἀριστεύς** = ἡγεμών, ἀρχηγός. — **τλῆναι** = τολμᾶν. Ὁ ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος. — **τό·** ἵεσθαι *λόχονδε*. — ἡ **κῆρ-ηρός** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. — **εἶδεται** = φαίνεται. — **ἦ·** εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια. — **λῶιον·** *λῶιον* = καλύτερον, συμφερότερον. — **κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου. — **δῶρα** = γέρα. — **ἀποαιρεῖσθαι·** ἀφαιρεῖσθαι. — **ὄς τις·** ἀναφ. ὑποθ. πρότασις = *εἴ τις...* — **ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου. — **δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (*δήμος + βορά, βιβρώσκω*). Ὁ κατ' ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνακόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως. — **ἐπεὶ·** αἰτιολογεῖ τὸ *δημοβόρος* ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του. — **οὔτιδανός** = μηδαμινός, τιποτένιος. — **ἦ γάρ·** ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν: ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους. — **ῥστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν. — **λωβήσαιο ἂν** = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· ῥ. *λωβάομαι (λώβη)*.

233 - 244: — **ἔκ τοι ἔρέω·** Α 204. — **ἐπι** = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου. — **τὸ μὲν** = τὸ ὅποῖον βεβαίως. — ὁ **ὄζος** = ὁ κλάδος. — **φύω** = φυτρῶνω. — **τομῆ** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἐκόπη (*τέμνω*). — **ἀναθιλέω** = θάλλω, βλαστάνω. — **περι** = τριγύρω. — **ἔ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον. — **χαλκός** = τὸ ὑρεχάλκινον ἐργαλεῖον. — **λέπω** = ξεφλουδίζω (*λεπίς*). — **μὲν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον. — **φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ *φέρω*). — **δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον. — **αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου. — **ἐρύομαι** = σφάζω, διαφυλάττω. — **πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός. — ὁ **δὲ** = οὗτος δέ. — **ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε. — **ποθὴ Ἀχιλλῆος ἴξεται** = θὰ ποθῆσούν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ *ποθὴ·* παράλληλος τύπος τοῦ *πόθος*). — **ἄχθυμαι·** Α 103. — **χρασιμέω·** Α 28. — **εὔτ(ε) ἂν** = ὅταν. — **ὕφ' Ἔκτορος·** ποιητ αἰτ. εἰς τὸ *πίπτωσιν*. — **ἀνδροφόνος** = ὁ φονεύων ἄνδρας, φονικός. — **ἐνδοθι** = μέσα σου. — **ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμυχή*). — **χωό·**

μενος· Α 44. — **ὄ τ(ε)**· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες... — **τίω** = τιμῶ.

β) Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : **ἀπό - αἰρεῖσθαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.*

γ) **οἰνοβαρές** : Ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό. — **μέγαν ὄρκον** : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των. — **σκῆπτρον** : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φορέουσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ οἱ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορευσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποίκιλτα (κατωτέρω: Α 246). — **χαλκός** : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοεῖται εἰς ὅπλα καὶ σκευή, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος. — **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται** : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἥρωικῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμη τὸ δίκαιον, καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαιζε τοὺς ὑπηκόους του. — **Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο** : Ὁ Ἐκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστῆς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὅλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α) 245 - 253 : — **ποτὶ** = πρὸς· συναπτ. γαίη. — **βάλλω** = ῥίπτω, θέτω. — **ἦλος** = καρφὶ (τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον).— **πεπαρμένους**· ῥ' *πέρω* = διαπερῶ, καρφώνω (*περόνη*).— **ἤδυσ-
επής** = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος.— **ἀν(α)-
δρούω** = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως.— **λιγὺς** = εἶα - ὕ = ὁ ἔχων καθαρὰν
φωνήν, εὐγλωττος.— **ἀγορητής** = ῥήτωρ (*ἀγοράομαι*).— **τοῦ καὶ ἀπὸ
γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ...** — **γλυκίων**· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή.—
αὐδή = ἡ ὁμιλία.— **τῷ** = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.— **μέροψ** =
θνητὸς (*μόρος* = θάνατος).— **ἐφθιάτο**· φθίνω = παρέρχομαι, χάνο-
μαι.— **οἱ ἅμα**· ἅμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν.— **τράφεν ἠδὲ ἐγέν-
οντο** = ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον.— **ἠγά-
θεος** = ἱερώτατος (*ἄγαν* + θεός).— **μετὰ τριτάτοιςιν** = ἐπὶ τῆς τρίτης
γενεᾶς.— στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273: — **ὦ πόποι**· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ ! — **ἦ** = ἀλη-
θῶς.— **Ἀχαιὺς γαίη**· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν
Ἀχαιῶν.— **ϊκάνω** = φθάνω, ἐπέρχομαι.— **γηθέω** = χαίρω, εὐφραίνομαι
(*γαίω, γάβω*, Λατ. gaudeo).— **κεχαροίατο**· ῥ. *χαίρω*.— **σφῶιν** = διὰ
σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216.— **μάρναμαι** = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ
μὲ τὸ νεοελληνικὸν *τσακώνομαι*.— **περὶ ἐστὲ** = ὑπερέχετε.— **βουλήν** =
κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— **ἀρείων** =
καλύτερος, ἀνδρείότερος.— **ὁμιλῶ** = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι.—
καὶ οἱ γε = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις.— **ἀθερίζω** = δίδω ὀλίγην σημα-
σίαν, περιφρονῶ.— **οὐ γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ *ἀρείωσιν*.— **ἴδωμαί**·
ἡ ὑπὸ κ. μὲ σημασίαν μέλλοντος.— **ποιμὴν λαῶν** = ἀρχηγός, ἡγεμὼν
λαοῦ.— **ἀντίθεος** = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοὺς, ἰσόθεος.— **ἐπιεί-
κελος** = ὅμοιος. Πρβλ. *θεοείκελος* Α 131.— **δῆ** = πράγματι.— **κάρτι-
στος**· *κράτιστος* = γενναϊότατος· *καρτίστοις* = πρὸς γενναιοτάτους ἀν-
τιπάλους.— **ἐπιχθόνιος** = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρω-
πος.— ὁ **φῆρ-ρός**· *θηρ* = θηρίον.— **ὄρεσκιῶι** = κάτοικοι τῶν ὄρεων
(*ὄρος* + *κείμεαι*).— **ἐκπάγλως**· Α 146.— **ἀπόλλυμι** = ἀφανίζω.— **τοῖσι
μεθομίλειον** = μετὰ τοῖσιν ὁμίλειον.— **τηλόθεν** = μακρόθεν.— **ἀπή
γαῖα** = μακρυνὴ χώρα.— **κατ' ἔμ' αὐτόν** = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν,
μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα.— **κείνοισι**· συναπτ. *μαχέοιτο*, ῥημ. *μα-
χέομαι* - *μάχομαι*.— **βροτὸς** = θνητὸς (*μόρος*, Λατ. mors - tis).— **καὶ
μὲν** = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὅχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν,
ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου.— **βουλέων**· βουλῶν.— **ξύνιεν·
ξύνισαν** = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : — ὕμεις· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· Α 230. Μετὰ δύο αἰτίατ. : κόρην τόνδε· — ἀγαθός περ ἐὼν· Α 131. — ὡς πρώτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν. — γέρας· κτηρ. — ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μὲ πείσμα. — ἔμμορε· προκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος., ἔχω. — κῦδος Α 122. — (ἐ)γείνατο = ἐγέννησε· γείνομαι = γεννώμαι. — φέρτερος· Α 186. — πλεόνεσσιν· πλείοσιν. — λίσσομαι· Α 15. — Ἀχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ Ἀχιλλέως ὀργήν σου. — μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω. — ὄς μέγα. . . Ἡ σειρά τῶν λέξ. : ὄς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν Ἀχαιοῖς. — τὸ ἔρκος = περιφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β) Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκὺς), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φήρ ἀντὶ θήρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ) Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικὸι στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικὰς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἠδυνεπὴ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγνὴν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν βέοντα καὶ ἠχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει. — ἐν Πύλῳ : Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνιαίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ. — Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑπαιδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων. — Πειρίθοον, Δρύαντα. . . Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν

Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν *Κενταύρων*. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεύς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἰς ἓκ τῶν Ἀργοναυτῶν. — **Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἤρωσ ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων. — **φηρσὶν ὄρεσκάῳσι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ *Κένταυροι*, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ θεσσαλικά ὄρη (*ὄρεσκάῳσι*). Ὁ μῦθος ἀνέφερον ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησείου κ.ἄ.). — **ῶ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

— *Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίῃ ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.*

285 - 305

α) 285 - 291 : — στ. 285 ὡς Α 129. — **ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως. — **κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς. — **περὶ ἔμμεναι**· Α 258. — **κρατέειν** = νὰ ἔχη ἰσχύν. — **ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῇ βασιλικὴν ἐξουσίαν. — **σημαίνειν** = νὰ δίδῃ διαταγὰς. — **ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωιστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις. — **δίω· οἴομαι**. — **αἰχμητής**· Α 152. — **τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ *προτιθέασι*. — **ὄνειδος** = ὕβρις.

292 - 303 : — **ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω). — **οὔτιδανός**· A 231. — **πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα. — **ὑπέικω** = ὑποχωρῶ. — **ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἴουσδήποτε. — **ἐπιτέλλομαι** = προστάζω. — **μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι. — **οἶω**· A 170. — **ἐνὶ φρεσὶ βάλλεοσῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. — **ἐγὼ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας. — **μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** = μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε. — **τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων. — **ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης. — **εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε. — **πειρῶμαι** = κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω. — **αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν. — **κελαινὸν** = μαῦρον. — **ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὀρμὴν.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο. — **ἀντίβιος**· A 278. — **ἀνστήτην**· δυεῖ. ἀόρ. τοῦ ἀνίσταμαι. — **λύσαν** = διέλυσαν.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φειπ** : **ἔΦειπες - ἔειπες**.

— Ὁ ἀόρ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέτασιν : **γνώω, γνώωσι**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : **ὄττι, ἀέκοντος, ἐμεῖο**.

γ) **ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τῶρα τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-ένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε). — **τῶν δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπήρην ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

— **Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν**.

121 - 160

α) 121 - 129:— **αὔτε**· αὖ = πάλιν, ἐξ ἄλλου.— **λευκώλενος** = ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.— **ἄγγελος**· κτηρμ.— **εἶδομαι** = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφὴν, φαίνομαι ὡς...— **ἡ γαλόως** = ἀνδραδέλφη.— **ἡ δάμαρ-τος** = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ρίζ. δεμ-δόμος + ἀρτ-ἀρτύω): Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον.— **τὴν**· ἀναφορ.— **κρείων**· A 102.— **Λαοδίκην**· παράθεσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. **τὴν** ἐτέθη εἰς αἰτιατικὴν.— **τὸ εἶδος** = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἶτ. τοῦ κατὰ τι.— **ἡ δίπλαξ** = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δίς + πλάξ = ἐπιφάνεια).— **ἐνέπασσεν**· β. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω).— **ἄεθλος** = ἀγών.— **ἰππόδαμος** = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής.— **χαλκοχίτων** = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα.— **ἔθεν**· A 114.— **ὑπὸ παλαμάων** = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν.— **ἄγχοῦ**· ἄγχι = πλησίον.— **ὠκέα**· ὠκεῖα, A 58.

130 - 138:— **δεῦρο** = ἐδῶ.— **ἴθι**· εἶμι.— **θέσκελος** = θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός - κέλομαι = ὠθῶ).— **οἶ** = αὐτοὶ ποῦ...— **φέρω** = ἐπάγω, κινῶ.— **ὄλοός** = ὄλεθριος (ὄλε - ὄλλυμι).— **λιλαίομαι** = ἐπιθυμῶ σφοδρά.— **οἱ δὴ** = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρῖν.— **ἔαται**· ἤμαι = κάθημαι.— **παρά**· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον.— **πέπηγεν** = ἔχουν ἐμπηχθῆ.— **ἡ ἔγχει** = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἔγχος).— **τῷ κε νικήσαντι**· δοτικ. κτητ. Τὸ κε ἀριστοτλ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ.— **κεκλήση**· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι.— **ἄκοιτις** = ἡ σύζυγος (ἀθρ. α + κόντη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145:— ὁ **ἡμερος** = πτόθος (ἡμείρομαι).— **τοκεὺς** = γονεὺς (τέκ-τίκτω).— **ἀργεννός** = λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής).— **ἡ θόνη** = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ κα-

λύπτρα τῆς κεφαλῆς. — **τέρην-ρεινα-ρεν** = λεπτός, τρυφερός· **τέρεν δάκρυ** = δάκρυ ἀπὸ τρυφεράν ψυχὴν, δάκρυ πόνου. — **βοῶπις** = ἡ μεγαλόφθαλμος (βοῦς + ῥίζ. ὠπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἑρας. — **αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα. — **ἔθι· οὖ** = ἐκεῖ ὅπου.

146-160: — **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μὲ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — **ἄζος** = κλωνάρι, βλαστός. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — **ἤατο· ἤντο· ἤμαι** Γ 134. — **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων. — **γῆραί·** δοτικ. τῆς αἰτίας. — **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας. — **ἀγορητής·** Α 248. — **ἔσθλός** = καλός, σπουδαῖός. — ἡ **ῦλη** = τὸ δάσος. — **δενδρέω ἐφρεζόμενοι·** ἐξόμενοι ἐπὶ δένδρῳ. — ἡ **ἔψ· ὀπός** = ἡ φωνή. — **λειριόεις** = λεπτός, γλυκός· (λειρίον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον). — **ιεῖσι·** ἴημι = ἀφίνω, βγάζω. — **τοῖοι** = αὐτοί· οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί. — **ἡγήτωρ** = ἡγεμῶν, προύχων. — **ἤκα** = χαμηλοφώνως. — **οὐ νέμεσις·** οὐ νεμεσητόν ἐστί = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον. Ὑποκμ. τοῦ ἐστί: *πάσχειν*. — **ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα. — **αἰνῶς** = καταπληκτικά. — **εἰς ὧπα** = εἰς τὸ πρόσωπον· κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν. — **καὶ ὧς** = παρὰ τὴν θαυμαστήν καλλονὴν της. — **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου. — τὸ **τέκος** (τίκτω, τοκεύς) = τὸ τέκνον. — **ὀπίσω** = κατόπιν, ὕστερα. — **πῆμα λείπομαι** = ἀφίνω συμφοράς.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **πολλέες, ἔαται, ἤατο.**

γ) **Ἴρις:** Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξάιρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς: *πόδας ἀκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήνεμος, χρυσόπτερος*. — **Λαοδίχη:** Καὶ ἄλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πρίαμου. — **μέγαρον:** Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ

Ἄλκινού (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῆται συνεκδοχικῶς ἢ ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὄρματο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.— **δίπλαξ χλαῖνα**: Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, στερεώνεται μὲ πόρπην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα. — **πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους**: Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ ὑφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἴνεκα). — **χαλκοχίτων**: Βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87. — **ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν**: Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγγυεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχῆν, τὸν *σαυρωτῆρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν ὁ πολεμιστὴς εἰς περιπτώσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξῷ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. — **αὐτίκα... ὄρματο**: Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου. — **οὐκ οἶη**: Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦμεν ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. *Περὶ ἀμφιπόλων καὶ δμωῶν* βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952 σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφιπόλοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν τῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. **Σκαιαὶ πύλαι**: Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ (σκαῖος = ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὅθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — **τεττίγεσσι ἐοικότες**: Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολλὰκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς. Ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἢ ὁποῖα εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὀράσεως. — **ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν**: Ἐνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

—Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.

161 - 190

α) 161 - 170 : — ἔφραν· ἔφρασαν, ἔφησαν. — φωνῆ = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἦκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων. — πάροιθε = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ ἐμεῖο. — ἴζευ· ἴζομαι. — ὁ πόσις -ιος = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ρίζ. ποτ - πότνια, λατ. pot - possum). — οἱ πηοὶ = οἱ συγγενεῖς. — οὔτι = καθόλου. — μοι· δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου. — ἐφορμῶ· μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός. — ὡς μοι καὶ ἐξονομήνης· τὸ καὶ συνδ. : ὄφρα ἴδη... καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἢ παρενθ. : οὔτι... Ἀχαιῶν. — ἐξονομαίνω = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα. — πελώριος = τεράστιος, πανύψηλος (πέλωρ = τέρας). — ὅς τίς ἐστι· πλάγ. ἐρώτ. — ὄδε· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα. — ἡὺς· ἡεὺς = καλός, ὑπέροχος. — ἦ τοι = ἀλήθεια, τῷ ὄντι. — κεφαλῆ = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ μείζονες. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορά τοῦ ὕψους. — ἔασι· εἰσί. — γεραρός = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής. — γὰρ = πράγματι.

171 - 180 : — δῖος = θεϊκός, ὑπέροχος. — αἰδοῖος ἐσσί = προκαλεῖς σεβασμόν. — ἐκυρός - ἦ = πενθερός (socer). — δεινός = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δεινός ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ αἰδοῖος. Ὁ σεβασμός τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου. — ὡς ὄφελεν = εἶθε, ἄμποτε. — ἀδεῖν μοι = νὰ μοῦ ἤρεσε, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. — θάλαμον· συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου. — γνωτοὶ = οἱ συγγενεῖς (ρίζ. γενε - γίγνομαι). — τηλύγετος = νεαρός, ἀγαπητός. — ἡ ὀμηλικίη = αἱ συνομήλικοι. — ἐρατεινός = ἀγαπητός. — τά γε = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον. — τὸ = διὰ τοῦτο. — τέτῃκα κλαίουσα = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. τήκομαι. — ἀνείρομαι = ἐρωτῶ. — μεταλλάω = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω. — εὐρὺ κρείων· Α 102. — ὁ δαῆρ - δαέρος = ὁ ἀνδράδελφος. — αὐτε = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα. — ἔσκε· ἦν. — κυνώπις = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. κυνώπιδος, ὡς ἂν ἔλεγεν : δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος.

181-190:— **ἡγάσασατο τόν**· ἄγαμαί τινα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον. — **μοιρηγενῆς** = ὁ γεννηθεὶς μετ' ἡμῶν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι). — **ὄλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (ὄλβιος + δαίμων = ἡ τύχη). — **ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν. — **δεδμήατο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — **κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ νῆες Ἀχαιῶν = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης. — **αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πάλους, πολεμιστὴς μετ' ἰσχυρὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰολος + πῶλος). — **λαοὶ** = ὑπήκοοι. — **ἐστρατόωντο**· στρατάομαι = στρατοπεδεύω. — **ἐπίκουρος** = βοηθός, σύμμαχος. — **ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι. — **ἦμαρ - ατος** = ἡμέρα. — **ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἄνδρας, γυναῖκες μετ' ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν. — **ἐλίκωπες**· Α 98.

β) Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;
 — Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί** ;
 — Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατόωντο** ;

γ) **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ᾤθησεν εἰς αὐτήν. — **εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται εὐρὺ κρείων ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὅποιαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. — **ἀμρότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλείως τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας. — **Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ. παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλη Φρυγία, ἡ πρὸς Α. ἐνδοχώρα διαρρομένη ὑπὸ τοῦ Σαργαρίου. — **Μύγδων καὶ Ὀτρεῦς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης. — **Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν

ἦσαν αὐταὶ ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατείας αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α) 191 - 198: — **δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε. — **εἶπ'** ἄγε μοι = ἔλα πές μου. — **τόνδε... ὄδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεῆα, διὰ τὴν καθορίσιν εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ. — **μείων κεφαλῆ**· πρβλ. Γ 168: *μείζονες κεφαλῆ*. — **ιδε** = καί. **ιδέσθαι**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοίωσις = κάμνει ἐντύπωσιν μέ... — **τὰ τεύχεα** = τὰ ὄπλα (*τεύχω* = ἐτοιμάζω). — **οἱ**· δοτ. κτητ. — **πολυβότειρα χθῶν** = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (*πολὺς + βοτὸν - βόσκω*). — **αὐτὸς δέ**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα. — ὁ **κτίλος** = τὸ κριάρι. — **ἐπιπωλέομαι**· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι. — αἱ **στίχες** = αἱ σειραί, αἱ τάξεις. — **εἶσκω** = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὡς, ἀρνεῖν εἶσκω γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν. — **πηγесίμαλλος** = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (*πήγνυμι + μαλλός*). — **ῥίς** = πρόβατον. — τὸ **πῶν - πώεος** = τὸ κοπάδι. — **ἀργεννός**· Γ 141.

199 - 202: — **ἐκγεγαυῖα**· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπό... — **πολύμητις** = πολυμήχανος, ἔξυπνος (*πολὺς + μῆτις* = σκέψις)· πρβλ. *μητιετα Ζεύς*. — **ἐν δῆμῳ Ἰθάκης** = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης. — **κραναός** = βραχώδης (*κέρας, κρᾶνος, κρᾶνιον*). — **κραναῆς περ ἐούσης**· ἢ ἀντιθ. : ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφύεστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος. — τὰ **μήδεα** = αἱ σκέψεις. — **πυκνός** = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215: — **πεπνυμένος**· Γ 148. — **ἀντίον ηῦδα** = ἀπήντησε· ῥ. αὐδάω = ὀμιλῶ. — **ἦ μάλα** = ναί ἀληθέστατα. — **νημερτής** = ἀλάθης,

ἀκριβῆς (στερ. νῆ + ἀμαρτάνω), κατηγορημ. εἰς τὸ ἔπος. — **σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης**· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ τὴν φέρη μήνυμα διὰ σέ. Τὸ **σεῦ** γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης. — **ξενίζω** = φιλοξενῶ. — **φιλέω** = κάμνω φιλικῶς περιποιηθεῖς πρὸς ἓνα ξένον, φιλεύω. — **φυῆ** = ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211. — **ἔδάην** = ξμαθα, ἐγνώρισα· ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (ρίζ. *δα—, δαήμων, ἀδαής*). — **μήδεα πυκνά**· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεῶς περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224. — **Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισι** = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων (μέσ. ἀόρ. β' *μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι*). — **ἐμιχθεν**· ἐμιχθησαν = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν. — **στάντων** = ὁσάκις ἐστέκοντο ἕρθιοι. Ἡ *μτχ.* γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί : ἐξ αὐτῶν ὁσάκις. — **ὑπέιρεχεν** = ὑπερεῖχεν. — **ῶμους**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **ἄμφω ἐξομένω**· ὄνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμοφοῦν ἐξομένω. — **γεραρός**· Γ 170. — **ὑφαινον μύθους καὶ μήδεα** = ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων. — **πᾶσι** = παρουσία ὄλων. — **ἦ τοι** = πράγματι, ἀλήθεια. — **ἐπιτροχάδην** = γρήγορα, σύντομα. — **παῦρος** = ὀλίγος (*λατ. paulus*). — **λιγέως** = με σαφήνεια, καθαρά (πρβλ. καὶ Α 248 «*λιγὸς Πυλίων ἀγορητής*», ὕπου ἰδὲ καὶ σημ.). — **πολύμυθος** = φλόγας, πολυλογᾶς. — **ἀφαμαρτοεπιῆς** = ὁ ὀμιλῶν ἀνοήτως. — **γένει** = κατὰ τὴν ἡλικίαν. — **ὑστερος** = νεώτερος.

216 - 224 : — **ἀναῖσσω** = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς. — **στάσκει** = ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι. — **ὑπαί**· ὑπὸ = κάτω. — **ἴδεσκει**· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὀρῶ. — **προπρηνές** = πρὸς τὰ ἐμπρός. — **νωμάω** = κινῶ (*νέμω*). — **ἀστεμφής** = ἀκίνητος (στερ. α + *στέμβω* = σείω). — **ἔχεσκει** = ἐκράτει συνεχῶς. — **αἰδρις** = ἀμαθής, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + *ἴδρις, οἶδα*). — ὁ **φῶς - τός** = ὁ ἀνὴρ. — **ζάκοτος** = ὀργίλος, ἀπότομος. — **αὐτως** = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερο οὔτε ὀλιγώτερον. — **δψ-ὀπός**· Γ 152. — **μεγάλη** = ἡχηρά. — **εἴη**· *ἔημι* = βγάζω. — **χειμέριος** = χειμερινός. — **ερίζω** = παραβγαίνω. — **οὐ τότε... ἰδόντες**· ἡ σειρά τῶν λέξεων : *οὐ γε τότε ὦδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος*. — **ἄγαμαι** = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν τὴν ὀμιλῆν, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισις του.

225 - 244 :— **ἦϋς**· Γ 167.— **ἔξοχος** = ἐξέχων, διακρινόμενος.— **τανύπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (τανυ-, τανύω + πέπλος). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.— **ἔρκος**· Α 284.— **ἐτέρωθεν**. εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.— **οἱ ἀγοῖ** = οἱ ἠγεμόνες (ἀγω).— **ἠγερέθομαι** = συναθροίζομαι (ἀγερ- ἀγείρω).— **γνοίην κεν** = θὰ ἠδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.— **καί τ' οὔνομα** = καὶ ὄν τὸ ὄνομα.— **μυθοῦμαι** = λέγω.— **δοῖώ** = δύο.— **κοσμήτωρ**· Α 16.— **πύξ** = εἰς τὴν πυγμὴν· ἐπίρρ. (λατ. pugna).— **αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.— **τῷ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.— **μοι**· συναπτ. πρὸς μία, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα ποῦ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.— **γείνατο**· γείνομαι = γεννῶμαι, γεινάμην = ἐγέννησα.— **ἐσπέσθην**· ἐσπόμην· ἔπομαι.— **ἐρατεινός**· Γ 175.— **δεύρω**· δεῦρο.— **ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκὸν ἐσπέσθην.— **νέεσσ' ἐνι**· ἐν ναυσί.— **αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ μέν.— **καταδύομαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.— **τὰ ὀνειδέα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.— **ἄ μοι ἔστιν**· τὸ μοι δοτικ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.— **κάτεχε**· κατεῖχεν = ἐκάλυπτε.— **φουσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρα (φου-, φύω + ζεῖ-αί).— **αἶα** = γαῖα.— **αὔθι** = ἐκεῖ.

β) Τύποι παρακμ. τοῦ γίγνομαι : **γεγαῶς, γεγάασι**.

— Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **ὑπείρεχε**.

— Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **ὑπαί, ὑπο**.

— Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπιρρ. **πολλάκι** (πολλάκις).

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ διπτῶς, δύο : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυϊκ.).

— Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεΐδια** (δέδια).

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἤλυθε, σεῦ, τῷ**.

γ) **Διὸς ἐκγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.— **Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἦρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεὺς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.— **σεῦ ἔνεχ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Μενέλαος ἤλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ

τοὺς θησαυροὺς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὅποιον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορά καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας. — **ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἢ ὅποια εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ. — **ἀλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς**: Οἱ στ. 216-224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλέον ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύος πρὸς νιφάδας χειμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου. — **Αἴαντα** : Ἰδὲ Α 138. — **Ἰδομενεύς . . . θεὸς ὡς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεύος εἰς τὴν Λακεδαίμονα (ὅποτε Κρήτηθεν ἰκοίτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἢ ὅποια καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. — **Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φρεσὶζοος αἴα). Ἄλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἄθανατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς, ὥστε διαδοχικῶς ἔμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανάρχετο εἰς τὴν ζωήν.

— Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πηλεῖον ;

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηρῆ, ἣτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιοῶν Πυλῶν.

1 - 34

α) 1-8:— **ἐνθα**· χρον. = τότε. — **αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ **αὖ** ὡς μεταβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη. — **ἐκδηλος** = περιφανής. **μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων. — **δαῖε**· μβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπη·— ὑποκμ. ἢ Ἀθηνᾶ. — ἡ **κόρυς - θος** = ἡ περικεφαλαία. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ. — **ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον. — **ὄπωρινὸς** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — **ἐναλίγκιος** = ὅμοιος. — **λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά. — **παμφαίνω** = λάμπω, φαντάζω. — **λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν: πού ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ. — τὸ **κάρ-κρατός** = ἡ κεφαλή. — **ἀπὸ κρατός τε καὶ ὠμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας: **κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος**. — **ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ. — **κλονέομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (κλόνος = κίνησις, θόρυβος).

9-13:— **ἀφνειὸς** = πλούσιος. — **ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερα + μῶμος). — **ἦστην**· ἦτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἶμι. — **πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης. — **τῶ** = αὐτοὶ οἰδῶ. — **οἱ**· τῷ Διομήδει. — **ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξίν των. — **ἀφ' ἵπποιον** = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. — **ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀφ' ἵπποιον. — **ὄρνυτο**· ὄρνυμαι = κινουῦμαι ὀρμητικὰ, ὀρμῶ.

14-24:— **σχεδὸν** = πλησίον. — **προΐημι** = ἐξαπολύω, ρίπτω πρὸς τὰ ἔμπρὸς. — **δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρὸν (δολιχός = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον). — **ἀκωκῆ** = αἰχμῆ (ἀκίς - ἀκή. Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκῆ). — **χαλκῶ**· συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆ** ἔργχει. — **τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**. — **ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα. — **βέλος** = τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὄπλον· (βάλλω). — **μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν. — **ῶσε** = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ῥ. ὠθῶ. — **ἀπόρουσε**· ῥ. ἀποροῦω = πηδῶ μακράν. — ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστής καὶ ὁ ἥνιοχος, τὸ ἄρμα. — **οὐδ' ἔτλη** = καὶ δὲν εἶχε τὴν τὸλ-

μην.— **περιβαίνω** = κινούμαι περίξ τινός, διὰ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.— **κταμένοιο**· μτχ. παθητ. ἀορ.β' τοῦ κτείνω.— **οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἢ ἐπανάλ. οὐδὲ—οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.— **ἢ κῆρ-ρός** = ἢ μοῖρα, ὁ θάνατος.— **ἔρυτο**· ῥῦμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥύομαι.— **ὡς**· τελικ.— **οἶ** = τῷ Ἡφαιστῶ· δοτικ. ἢθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέροντος, ὁ γέροντος, τὸν ὅποιον ἀγαποῦσεν ὁ Ἡφαιστος.— **πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.— **ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνομαι).

25-34:— **ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.— **ἐξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.— **κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.— **ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· ῥ. ἀλέομαι = ἀποφεύγω.— **ὄχεσφι**· τὰ ὄχηα = τὸ ἄρμα.— **ὀρίνθη**· ὀρίνω = διεγείρω, κινῶ.— **θουῖρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.— **βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός + λοιγός).— **μιαιφόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.— **τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.— **μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.— **ὀρέξη**· ὀρέγω = προσφέρω, παρέχω.— **νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.— **χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.— **μῆνις**· A 1.

β) Παρατακτικὸς τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θεμ. **ἐσ-ῆστην**.

— Διατήρησις τοῦ **ν** πρὸ ὀδοντοφώνου: **ἀποκρινθέντε**.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός: **ἀδελφεός, ἀδελφειός**.

— Νὰ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **παμφαίνησι, ὄχεσφι, νῶι**.

γ) **Διομήδης**: Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῆος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.— **ἀστέρι ὀπωρινῶ**: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἢ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρης, ἤτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἄνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ

ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ὑδάτων, ποῦ περιβάλλουν τὴν γῆν. — **ἵππους ἐξελάσας**: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α) 35-42: — **θοῦρον**· Ε 30. — **καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ· ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ καθίζομαι. — **ἠιόνεντι**· ἠιόνεις = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλὰς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σικαμάνδρου. — **κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν. — **ἔλεν**· αἰρῶ. — **ἀρχὸς** = ἀρχηγός. — **ἐκβαλε** = ἐξεπέταξε. — **στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν. — τὸ **μετάφρενον** = τὸ μεταξὺ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχις. — **ἐν... πῆξε**· ἐνέπηξε. — **μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξύ. — **διά...** ἔλασσε = διεπέρασε. — **δουπέω** = κάμνω κρότον (δοῦπος = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἠχοποίητος). — **ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ὁ κτύπος).

43-58: — **ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ῥ. ἐναίρω. — **ἐριβῶλαξ**· Α 155. — **εἰληλούθει** - ἐληλούθει. — **δουρικλυτὸς** = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (δόρυ + κλύω = ἀκούω). — **νύξε**· νύσσω = κτυπῶ. — **ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ. — **ἤριπε**· ἐρείπω ἀμετβ. = πίπτω. — τὰ **ὄχρα**· Ε 28. — ὁ **σκότος** = τὸ σκότος. — **ἐσύλευον**· συλεύω = ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμόν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ συλάω). — **αἴμων** = ἔμπειρος. — **ὄξυοίς** = σουβλερός, κοπτερός· (παράλλ. τύπος τοῦ ὄξυς). — **ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι. — **τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα. — **χραῖσμε**· Α 28. — **ιοχέραια** = τοξεύτρια (ἰός = βέλος + χέω). — **ἐκηβολίαι** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. ἐκηβόλος Α 21. — **ἦσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι. — **ἐκέκαστο**· καίνυμαι = διακρίνομαι, ἐξέχω. — **δουρικλειτὸς** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (δόρυ + κλέω, κλείω, κλέος). — **ἔθεν**· Α 114. — **οὔτασσε**· οὔτάω ἢ οὔτάζω = πληγῶνα, κτυπῶ. — **μεσσηγὺς...** ἔλασσεν· Ε 41. — **ἤριπε**· Ε 47. — **ἀράβησε**· Ε 42.

59-68: — **ἐνήρατο**· Ε 43. — **τέκτων** = ὁ τεχνίτης. — **ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες. — **χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ *τεύχειν*. — **δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα. — **ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ. — **ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρῳ**· δοτικ. χαριστική. — **τεκτῆνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω. — **εἶσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά. — **ἀρχεκάκους** = ποῦ ἔγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ. — **οἱ τ' αὐτῷ** = καὶ ἐαυτῷ. — **οὔτι** = οὐδὲν. — **θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεὸς + φατός, φημί). — **καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα. — **διαπρὸ ἀντικρύ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν. — ἡ **κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω). — **ἤλυθε** = διῆλθε. — **ἀκωκή**· Ε 16. — **γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ — γνύξ). — **οἰμῶζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 : — **ἔπεφνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν - φόνος). — **ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια. — **πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν. — **ἴσα** = ἐξ ἴσου. — **χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. — **κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βᾶσιν τοῦ κρανίου. — **ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια. — **ὑπὸ γλώσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης. — ἡ **κονίη** = ἡ σκόνη. — **ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83 : — **ἀρητήρ**· Α 11. — **ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνει, ἦτο· ῥ. *τεύχομαι*. — **τίετο**· τίω = τιμῶ. — **ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος — **μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του. — τὸ **φάσγανον**· Α 190. — **αἰξας**· Γ 216. — **ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως. — **ῥσσε**· Α 104. — **πορφύρεος** = αἰματωμένος, σκοτεινός.

β) Μέσος ἄορ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: στήθεσφι, ἦσιν, ῥσσε.**

γ) ἐπὶ **ἠιόντι Σκαμάνδρῳ** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ἐάνθος. — **Ἀλιζῶνες** : Λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ. ἄ., ἤλθον ὡς ἐπίκουροι (**σύμμαχοι**) νὰ πολεμήσουν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου. — **Μήρονες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοι-

κῶν ἀνατολικῶς τοῦ Τρώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.
 — **Τάρνη** : Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ
 τοὺς πρόποδας τοῦ Τρώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις. — **Μηριόνης** : Ἐξο-
 χος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἴδομενεά ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς
 ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν. — **Μέγης** : Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὄλων τῶν
 Ἑχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (B 627). — **Θεανώ** : Ἰέρεια τῆς
 Ἀθηναῖς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος. —
Εὐρύπυλος : Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (B 736). — **ἄρητηρ**
Σκαμάνδρου : Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ
 ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ
 τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυ-
 γάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρώα.

— *Μὲ ποίους φραστικὸν τρόπον παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θά-
 νατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῶν θνησκόντων ;*

84 - 132

α) 84 - 94 : — **πονέομαι** = εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι. — **ὕσμινη**
 = μάχη, συμπλοκή. — **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης . . .** Κατὰ σχμ.
 προλήψεως ἀντί : *οὐκ ἂν γνοίης ποτέρουσι Τυδεΐδης μετείη. — ποτέ-
 ρουσι μετείη*· μετὰ ποτέρων εἶη. — **ἦέ - ἦ**· εἶτε-εἶτε. — **ὀμιλέω** = συν-
 αναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους. — **θῦνε**· θύνω = ὄρμῳ. — **ἄμ πεδίον**
 ἀνὰ πεδίον. — **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος, — **χείμαρρος** = ὄρμη-
 τικὸς (*χεῖμα, χεϊμῶν + σρο, ῥέω*). — **ῶκα** = γρήγορα (πρβλ. *ὠκύς*). —
ἐκέδασε· κεδάννυμι = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ *σκε-
 δάννυμι*). — **γέφυρα** = πρὸ χῶμα. — **ἄρα** = φυσικά. — **ἐερμέναι γέφυραι** =
 συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἶρω. — **ἰσχανάω** = κρατῶ, συγ-
 κρατῶ. — **ἡ ἄλωή** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος. — **ἐριθηλῆς** = κατα-
 πράσινος (ἐπιτ. *ἔρι + θηλ - θάλλω*). — **ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν. — **ἔξαπί-
 νης** = αἰφνιδίως. — **ἐπιβρίση**· ἐπιβρίθω = ἐπέρχομαι βαρῦς. — ὁ **ὄμβρος**
 = ἡ βροχή. — **ἔργα** = καλλιεργημένα ἐκτάσεις. — **αἰζήος** = θαλερὸς, ἀ-
 κμαῖος ἄνδρας. — **ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὄρμην τοῦ Τυδεΐδου. — **κλο-
 νέοντο**· E 8. — **μίμνον**· *μίμνω* = ὑπομένω.

95 - 105 : — **τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ. := ἄλλ' ὅταν...
 — **ἐνόησε**· *νοῶ* = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω. —
αἶψα = ταχέως, ἀμέσως. — **ἐτιταίνετο**· *τιταίνω* = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* μὲ ἀναδιπλ.). — *ἐπαῖσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὠρμούσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. *ἀίτσω* Γ 216). — τὸ *γύαλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα. — *διὰ ἑπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἑπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. *πετάννυμι*). — *πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμύν πόνον. — ὁ *δίστος* = τὸ βέλος. — *παλάσσετε*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερῶνω. — *τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν. — *ἄϋω* = φωνάζω. — *ὄρνυμαι* = κινουμαι, σπεύδω. — *κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*). — *δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ. — *ἀνσχήσεται*· *ἀνέχομαι*. — *ἐτέον* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ. — *ῶρσε*· *ὄρνυμι*. — *ἀναξ Διὸς υἱός*· ἐνν. ὁ Ἀπόλλων. — *ἀπορνούμενον*· *ἀπόρνωμαι*.

106-120: — *τὸν δὲ* = αὐτὸν ὅμως. — *ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω. — *Καπανήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανήος*. — *πέπων* = ὄριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ῥ. *πέσσω*)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον. — *ῥφρα μοι ἐρύσσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτκ. ; — *καθ' ἵππων*· ἀφ' ἵππων. — *ἄλτο*· *ἄλλομαι* = *πηδῶ* (ῥίζα *σαλ*-Λατ. *salio*). — *διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (*διά* + *ἀνά* + *πέρας*). — *ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά. — *στρεπτός* = πλεκτός (*στρέφω*). — *χιτών* = θώραξ. — *δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν. — *ἡράτο*· *ἄρῶμαι* = προσεύχομαι. — *βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος. — *κλυθί*· Α 37. — *αιγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός. — *Ἀτρυτώνη* = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (στερ. *α* + *τρύω* = *δαμάζω*). — *μοι καὶ πατρί*· καὶ τῷ ἐμῷ πατρί. — *φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου. — *δήσιος* = ἐχθρικός. — *φίλοι*· *φιλῶ*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61. — *ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος. — *ἐλθεῖν*· ὑποκμ. : *ἄνδρα*. — *μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ. — *ἐπεύχεται* = *καυχᾶται* δι' αὐτό.

121-132: — τὰ *γυῖα* = μέλη. — *ἔθηκε*· *τίθημι* = κάμνω. — *μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ. — *ἦκα*· *ἴημι* = ῥίπτω, βάλλω. — *ἄτρομον* = ἀτρόμητον. — *ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ *ἔχω*. — *σακέσπαλος* = ὁ πᾶλλον τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *ἄσάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*). — ὁ *ἵπποτα* = ὁ ἵππεύς. — ἡ *ἀχλὺς* = τὸ σκότος. — *ἐπῆεν*· ἦν ἐπὶ, δηλ.

τῶν ὀφθαλμῶν. — αἶ κε· εἰ ἄν = ἔάν. — πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται. — τήν γε = αὐτήν βέβαια. — οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγώνω· Ε 56.

β) Μικτὸς ἄορ. τοῦ βαίνω : ἐβήσετο, προσκτ. κατα-βήσεο.
— Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κλυθι, ἵπποτα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.

γ) Λυκάονος ἀγλαδὸς υἱός : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περιλήψιν). — θώρακος γύαλον : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῦλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα. — οἰστός ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφήρесе ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὄμον τοῦ Διομήδους. — Σθένελος : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζί μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀγδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροίξῆνα, Ἐρμιόνη, Αἴγιαν κ.ἄ. βλ. Β 564). — ... ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνη τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνας (στ. 87-94).

133 - 165

α) 133 - 143: — **ἐξαῦτις** = ἐκ νέου, πάλιν. — **πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς. — **ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέν. ρ. **μίγνομαι**. — **καὶ πρὶν περ** = μολονότι καὶ πρὶν. — **μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νά...· **μέμονα**· παρακμ. μὲ σημ. ἐνεστ. — **δὴ τότε** = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον. — **τρὶς τόσσον** = τριπλάσιον. — **ὄν ῥα** = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ. — **εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλί + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ. — **ἐπ' οἷεσσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμήν. — **οἷες**· Γ 198. — **χραύση**· **χραύω** = γκρατσουνίζω, ἔλαφρῶς πληγώνω. — **αὐλῆς**· τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς. — **αὐλή** = στάνη, τὸ μαντρί. — **ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν ποῦ ὑπερπηδᾷ. — **οὐδέ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ **χραύση μὲν** = τὸν ἐπλήγησε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. — **τοῦ**· τοῦ λέοντος. — **ᾠρσεν**· ᾠρυνμι. — **προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν. — **κατὰ σταθμούς** = εἰς τὰ κλειστά παραπήγματα. — **δύεται**· **δύομαι** = χώνομαι. — **τὰ δέ**· ἐνν. μῆλα = πρόβατα. — **ἐρῆμα** = ἀπροστάτευτα. — **φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κι ἐκεῖ. — **αἱ μὲν οἷες** = προβατίνες. — **ἀγγιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι** = μαζὶ ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (ἄγγι). — **κέχυνται** = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ρ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων. — **ἐμμεμαῶς** = μὲ πολλὴν ὀρμὴν. — **βαθεῖα αὐλή**· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα. — **ὡς μεμαῶς** = μὲ τόσον μένος.

144 - 151: — ὁ **μαζός**· πρβλ. **μεταμάζιον**. E 19. — **χαλκήρης** = χάλκινος (**χαλκός** + ἀραρίσκω). — **κληῖδα** = κατὰ τὴν κλεῖδα. — **ἔεργαθεν**· παρατατ. τοῦ εἴργω = χωρίζω. — **μετοίχομαι** = πηγαίνω πρὸς. — **ὄνειροπόλος** = ἐρμηνευτῆς ὄνειρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. **οἰωνοπόλος** A 69). — **τοῖς οὐκ... ὄνειρους**· ἢ σειρὰ τῶν λέξ. : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον. — **ἐξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἦτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158: — **τηλυγέτω**· Γ 175. — **τεῖρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο· **τεῖρω** = κατατρώχω, ἐξαντλῶ. — **λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι** = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον. — **ἐξαίνυτο**· **ἐξαίνυμι** = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.— ὁ γόος = ὁ θρῆνος.— τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.— λυγρός = θλιβερός.— οἱ χηρωσται = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).— διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165 :— λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : τὸν παρέλαβε.— ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.— θορών· θρώσκω = πηδῶ.— ἄξη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.— ἡ πόρτις - ιος = τὸ δαμάλι.— ἡ ξύλοχος = ἡ λόχη (ξύλον + ἔχω).— ἔξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.— κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.— ἀέκοντας· ἄκοντας, ἤτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλη.

β) Αἰολικὸς τύπος **χραύω** ἀντὶ **χράω**.

— Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν : **ἔεργαθεν**.

γ) **δὴ τότε μιν τρὶς τόσον ἔλεν μένος** : Ἡ ὁρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.— **Ξίφος** : Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ Α 194, πραγμ.

— Νὰ κριθῆ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α) 166 - 178 :— **ἀλαπάζω** = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.— αἱ **στίχες**· Γ 196.— ὁ **κλόνος**· Ε 8.— **ἐγχειάων**· ἡ ἐγχείη· Γ 137.— **διζήμενος**· διζημαι = ζητῶ.— **ποῦ τοι**· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.— τὸ **κλέος**· τὸ ὁποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.— **ῥ κλέϊ**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.— **ἐρίζομαι** = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.— **ἐνθάδε**· εἰς τὴν Τροίαν.— **ἔφρες**· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.— **ἀνέχω χεῖρας** = προσεύχομαι.— **ὅστις ὄδε** = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...— **καὶ δὴ** = καὶ ἤδη.— **ἔοργα**· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.— **ἔσθλος** = ἐξοχος, γενναῖος.— **λύω γούνατα** = φονεύω.— **εἰ μὴ** = ἐκτὸς ἐάν.— **κοτεσσά-**

μενος· κοτέω· Α 181. — **ιερών**· *ιερά* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὀρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας. — **χαλεπή δέ**· τὸ δέ = γάρ. — **ἐπι-
ἔπασσι** = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191: — **βουληφόρος**· Α 144. — **δαίφρων** = ἔμπειρος μαχητῆς (δα-, δαῖναι, δαίμων + φρήν). — **πάντα** = κατὰ πάντα. — **εἶσκω** = παρομοιάζω. — **ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα. — **γιγνώσκων** = ἀναγνωρίζων. — **αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4). — **σάφα**· σαφῶς = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς. — **ἄνευθε** = μακράν, χωρὶς· *ἄνευθε θεοῦ* = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ. — **μαίνε-
ται τάδε** = ἔχει τόσην ὀρμήν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν. — **νεφέλη**· δοτκ.; — **εἰλυμένος**· *εἰλώ* = τυλίγω, σκεπάζω. — **τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους. — **κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὔρισκε· ῥ. *κιχάνω - κίχημι*· Α 26. — **ἔτραπεν**· ἔτρεψεν. — **ἄλλη** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν. — **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου. — **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεῶν. — **ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα. — **Ἄιδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· Α 3. — **προιάψειν**· Α 3. — **ἔμπης δέ** = καὶ μ' ἔλα ταῦτα. — **κοτήεις** = θυμωμένος· συμπλ. *ἐμοί*.

192 - 205 : — **οὐ παρέασι**· *οὐ πάρεσί (μοι)* = δὲν ἔχω ἐδῶ. — **κ' ἐπιβαίην**· τὸ κε δυνατ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς. — **ἀλλά που** = ἀλλὰ βέβαια. — **πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον + πήγνυμι*). — **νεοτευχῆς** = μὲ καινούργια ἐξαρτήματα (*νέον + τεύχος*) Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῆ. — οἱ **πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα. — **πέπτανται**· *πετάννυμαι* = ἀπλώνομαι. — **πάρ δέ σφιν ἐκάστω** = παρ' ἐκάστω δὲ τούτων. — **δίζυγες** = συνεζευγμένοι. — τὸ **κρί** = ἡ κριθῆ. — **ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι. — αἱ **ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν. — **ἦ μὲν** = καὶ ὅμως. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : *ἦ μὲν γέρων αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ*. — **ποιητὸς** = καλοκαμωμένος. — **ἐμβεβαῶτα**· ῥ. ἐμβαίνω. — **ἀρχεῦω** = εἶμαι ἀρχηγός. — **ὕσμίνη**· Ε 84. — **ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλῦτερον, ἔνν. : *εἰ ἐπιθόμην*. — **φρίδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι. — **δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι. — **εἰλομένων**· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ. — **ἔδμεναι**· *ἔδω* = τρώγω. — **ἄδην** = ἄφθονα. — **τό-**

Ξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.— **πίσυνος**· πεποισιῶς· διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.— **δνήσειν**· *δνήσημι* = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206-216. **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου.— **δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο.— **ἀτρεκές** = ἀληθινόν, πραγματικόν.— **ἔσευα**· σεύω = κάμνω νὰ τρέξω.— **ἡγειρα μάλλον** = τοὺς ἠύξησα τὴν μανίαν μετὰ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.— **τῷ ῥα** = ὥστε λοιπόν.— **ἡ αἶσα** = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.— **πάσσαλος** = παλοῦκι, κρεμαστάρι.— **ἀγκύλος** = καμπυλωτός, κυρτός.— **τῷ** = ἐκείνῳ.— **φέρω χάριν** = χαρίζομαι.— **ὑψηρεφές**· *ὑψηρεφής* = μετὰ ὑψηλὴν στέγην.— **ἀλλότριος φῶς** = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.— **διακλάσας**· *κλάω* = σπάζω, κομματιάζω.— **ἀνεμῶλιος** = ἀνωφελής· κατηγρημ.— **ὀπηδεῖ**· *ὀπηδέω* = ἀκολουθῶ· *ὀπηδεῖ μοι* (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω μαζί μου.

217-228 :— **ἀγός** = ἡγεμών.— **οὕτως** = μετὰ τὴν ἀπογοήτευσιν, μετὰ τὸσον παράπονον.— **πάρος** = πρίν.— **οὐκ ἄλλως ἔσεται** = δὲν θὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.— **νώ** = ἡμεῖς οἱ δύο· ὑποκ. τοῦ *πειρηθῆναι*.— **ἐπὶ τῷδε ἀνδρί**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐλθόντε*.— **σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι**· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποσον θὰ πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶς τὸ *σὺν ἔντεσι* δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ σῶμα πρὸς σῶμα.— **ἀντιβίην** = μετὰ ὅλην μας τὴν δύναμιν.— **τὰ ἔντεα** = τὰ ὄπλα.— **πειρηθῆναι** = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.— **οἶοι** = τί εἶδους εἶναι.— **Τρώιοι ἵπποι** = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.— **πεδίοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐνθα καὶ ἐνθα*.— **κραιπνὰ** = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.— **φέβομαι** = φεύγω.— **τῷ** = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.— **σαώσετον**, μέλλ. τοῦ *σαόω* (παράλλ. τύπος τοῦ *σῶω* καὶ *σῶζω*· A 32).— **εἶ περ ἂν αὐτε** = ἂν τυχόν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.— **ὀρέγω**· E 33.— **σιγαλόεις** = λαμπρός.— **δέδεξο**· *δέχομαι* = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μετὰ κάποιον.— **μέλει μοί τι** = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229-238 :— **μάλλον** = καλύτερα.— **ὑφ' ἡνιόχῳ** = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἡνιόχου.— **οἴσετον**· *δυσικός*.— **φέβομαι**· E 223.— **ματάω** = διστάζω, ἀπὸ φόβον δὲν κινουῦμαι.— **ἐκφερέμεν**· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἄντικμ. ἡμᾶς.— **φθόγγος** = φωνή.— **ποθέοντε** αἰτιολ. μτχ.— **ἐπαῖξας νῶι αὐτῷ** = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν τῶν ἰδίων.— **κτείνῃ καὶ ἐλάσση**· συνε-

χίζεται ἡ ἔνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεται. — **ἐλάσσω**· ἐλάω = κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου. — **μώνυχας** = ἔχοντας μίαν ὄπλῃν, δυνατοῦς (ρίζ. *σμ-* τοῦ εἶς + *ῥνυξ*). — **ἐλαύνω** = σύρω, ὀδηγῶ.

β) Τὸ ἐπίθ. *ἱερὸς* εἰς τύπους : **ἱρόν, ἱρά, ἱρή** κτλ.

— Ἐνεργητ. ἄορ. β' τοῦ *τρέπω* ἐκ τοῦ θέμ. *τραπ.* : **ἔτραπον**.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ *βαίνω* κατὰ τὰ εἰς-μι : **βεβαῶς** (πρβλ. *μεμαῶς*).

— Ἐπικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ *δέχομαι* μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **ἴμεν, ἔνι, δευοῖατο, παρέασι**.

γ) **Αἰνεΐας** : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενῆς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἐκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἦρωας τῶν Τρώων, μοιλονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτὸν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζουν κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνεΐας*. — **ἱερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65). — **ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλεΐῃ** : Αἱ πίνακες τῶν Ὀμηρικῶν βασιλείων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἦρωας. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτέρον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ. — **ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται** : Ὑφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν. — **ἵππων φριδόμενος** : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του, μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἴλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν. — **ἐμεῖο κάρη τάμοι** : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως

λέγεται «νά μου κόφουν τὸ κεφάλι ἂν δέν...». Ὁ Πάνδαρος εὗρίσκειται εἰς τὴν φρικτὴν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε. — **Τρώιοι ἵπποι**: Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώως. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον. — **ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι**: Ὁ Αἰνείας ἕως τώρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἠνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ (Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδην, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτός θὰ ἐπρόσχε το ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπου δύο πολεμισταὶ θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἕνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἠνιόχου. Συνήθως ὁμοῦς ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστὴς, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α) 239 - 250: — **ποικίλος** = στολισμένος. — **ἐμμεμαῶτε**· E 142. — **ἔχον** = διηύθυναν. — **κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος. — **ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ** = φίλε τῆς καρδιάς μου. — **ἄνδρ(ε)**· δυϊκ. — **ἴνα**· ἴς - ἴνως = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ Ἴφι ἀνάσσει· A 38. — **ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος. — **ὁ μὲν... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρ. — **εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομα του: **εὐχομαι ἔμμεναι** = εἶμαι. — **ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαο**· ποιητικὸς πλεονασμ. ἀντὶ **ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαο**· ῥ. **ἐκγίγνομαι**. — **χάζομαι**· E 34. — **μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἠθικὴ εἰς τὸ θῆνε. — **οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα. — **θῆνε**· E 87. — τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259: — **ὑπόδρα**· A 148. — **μή τι ἀγόρευε** = μὴ κἀνης κανένα λόγον. — **φόβος** = φυγή. — **σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. ἐμέ. — **γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου. — **άλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ **άλύσκω**). — **καταπτώσσω** = μαζεύομαι, ζαρῶνω. — **ἔμπεδος** = σταθερός (**πέδον** = ἔδαφος). — **ὀκνεῖω** = διστάζω. — **καὶ αὕτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ. — **τρεῖν**· **τρέω** = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ **τρέσας** = ὁ λιποτάκτης). — **τούτῳ**· ἀντικμ. τοῦ **ἀποίσειτον**. — **πάλιν** = ὀπίσω. — **ἀποίσειτον**· ῥ. **ἀποφέρω** = φέρω ὀπίσω. — **ἀφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας. — **εἴ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως. — **ἕτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273 : — **πολύβουλος** = ὁ ἔχων πολλὰς βουλάς, ἐφευρετικός. — **ἐρυκακέω** = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω). — ἡ **ἄντυξ** = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δίφρου (ιδεὲ πραγμα.). — **τείνας ἡνία** = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία. — **Αἰνείαιο**· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων. — **ἐπαίξειαι ἵππων** = νὰ ὀρμήσῃς εἰς τοὺς ἵππους. — **μνημένος** = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς. — **μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς** = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμι. Ἀχαιῶν. — **τοι**· βεβαιωτ. ἀλήθεια. — **εὐρύοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρὸν + ῥίζ. ὄκ-ῶσε-ῶπ-). — **ποινή** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις. — **οὐνεα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι. — **ὕπ' ἡῶ**... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ὅλην τὴν ὑψηλίον. — **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαιρετ. — **ὑποσχών** = ἀφοῦ ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους. — ἡ **γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ράτσα. — **αὐτός**· ὁ Ἀγχίσις. — **ἀτιτάλλω** = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω, ἀταλός = παιδικός). — **μῆστωρ φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων

β) Παρακειμ. β' τοῦ ἐκρίγνομαι : **ἐκγέγαα**· (πρβλ. καὶ ἐκγεγαυία· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : **υἱός**.

— N' ἀσγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μεμαῶτε, Αἰνείαιο, εὐρύοπα, ἔασι**.

γ) **ποικίλα** : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἄρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. "Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης. — **οὐ γὰρ μοι γενναῖον** : Ὁ Ὀμηρὸς διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δύνανται ἀσχεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ 444 τὸν λόγον τοῦ Ἐκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ». — ἡ **ἄντυξ** : Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὡσάκισ τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὴν πολεμιστήν.

α) 274-285: — τῷ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας. — δαίφρων· Α 184. — ἀγαυός = λαμπρός, ἔνδοξος. — ἧ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν. — βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα. — πικρὸς οἰστός· ἔπεξ. τὸ βέλος· Ε 110 καὶ Α 51: βέλος ἐχευευκές — αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω. — ἧ ῥα = με αὐτοὺς τοὺς λόγους. — ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω. — δολιχόσκιον· Ε 15. — Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα. — διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα. — πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα. — τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του. — ἄυσε· Ε 101. — ὁ κενεῶν = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεός = ὁ κούφος). — ἀνσχήσεσθαι· Ε 104. — τὸ εὖχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286-296: — ταρβέω = φοβοῦμαι. — ἥμβροτες· ἀόρ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν. — οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἥμβροτες. — σφῶι· ὑποκείμε. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο. — μέν ... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιῶνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο... — ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ. — ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως. — ἴθυνε = κατηύθυνε. — ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα. — ἐπέρησεν = διεπέρασε. — πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν. — ἀτειρής = ἀκατάβλητος, σκληρός. — ἐξελύθη = ἐθραύσθη. — νεΐατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βᾶσιν. — ὁ ἀνθερέων = τὸ πηγαῦνι. — στ. 294 ὡς Ε 58. — παμφανῶν = στυλπνός, ποῦ λαμποκοπεῖ. — παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος. — αὔθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297-310: — ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· Ε 20. — ἐρυσάιατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ. — ἀμφὶ βαῖνε· πρβλ. Ε 21: περιβῆναι. — ἀλκί· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη. — πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ. — πάντος' εἶσῃν = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσῃν ἀπόστασιν ὄλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου. — ὄστις ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου. — σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά. — ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω. — τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα. — μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά. — ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως. — ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν

ὄστων τῆς λεκάνης. — ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός. — μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου. — θλάσσε· θλάω = σπάζω. — πρὸς = προσέτι. — ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω. — τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς. — ὦσε ἀπὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ. — ἡ ῥινὸς = τὸ δέρμα τοῦ σώματος. — αὐτὰρ = ἀλλά. — ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς. — γνύξ· Ε 68. — ἐρείδομαι = στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης. — ἀμφί... ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του. — κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311-317: — ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ ὀξὺ νόησε. — ὀξὺ = ταχέως. — μιν· τὸν Αἰνεῖαν. — ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε = τὸν ἐγέννησε μετὰ τὸν Ἀγχίσην. — βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι: μετχ. χρον. — χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω. — πήχες· ὁ πήχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ.: τὸ χέρι. — πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς. — ἔμεν· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ. — ταχύπωλος = ὁ ταχεῖς ἵππους ἔχων.

β) Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἴβ' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ. : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλλή κατὰ μεταπλασμόν : ἀλκί.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάι-
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ) ἐπὶ μακρὸν ἄυσε : Ἦτο σύνθητες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὅταν ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἄυσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεῖας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ἰάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλὴ φράσις του ἡμβροτες οὐδ' ἔτυχες, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης. — αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεῖατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν εἶνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς σιαγόνος. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε

τοιαύτη βολή δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα. — **χερμάδιον λάβε χειρί:** Συχνὰ εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ρίψη ὁ πολεμιστῆς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος. — **οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι:** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητῆς ἐνοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι. — **ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν:** Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του. — **ἐχεύατο πήχεε λευκῶ...:** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἰματοχυσίας.

α) 237 - 241 :— **φηγός** = δρῦς.— **ϊκάνω** = ἔρχομαι, φθάνω.— **ἀμφίμιν** = γύρω του.— **θέω** = τρέχω.— **ἄλοχος**· Α 114.— **εἶρομαι** = ἐρωτῶ.— **παῖδας** = περὶ τῶν παιδῶν.— **κασίγνητος** = ἀδελφός.— **ὄτης** = συγγενής, φίλος.— **ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος. **ἔπειτα** = ἀκολουθῶς. **ἄνωγα** = προστάζω· πρκμ. με σημασίαν ἔνεστ.— **ἐξείης** = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς ὅλας ἔδιδε τὴν ἴδιαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεοὺς.— **δὲ** = ἐν τούτοις.— τὸ **κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος.— **ἐφήπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :— **ὁ δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).— **ξεστός** = λεῖος, γυαλιστός.— **ξεστής αἰθούσησι** = με στοὰς σχηματιζομένας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.— **τετυγμένον**· ῥ. **τεύχω** = κατασκευάζω. **αὐτάρ**· ὡς συμπλεκτ. σύνδ.= καί.— **δεδημημένος**· ῥ. **δέμω** = οἰκοδομῶ.— **μνηστή ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.— **κούρη** = νεαρὰ γυνή, θυγάτηρ.— **τέγεος** = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. tēgo).— **αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.— **ἐνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσῆρχετό τις εἰς τὸ περικαλλῆς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).— **ἠπιόδωρος μήτηρ** = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (ἦπιος + δῶρα).— **εἰσάγουσα** = ὀδηγοῦσα ἐντός.— **εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— **ἐν φῦ**· **ἐνέφν** = προσεκολλήθη, ἔσφιξε.— **ἐκ τ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρω.

254 - 262 :— **τίπτε**· **τίποτε** ; = διατί ἄρα γε ;— **θρασύς** = ἀγριός.— **ἡ μάλα δὴ** = ὠρισμένος, ἀσφαλῶς.— **τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ— **δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (δυσ + ὄνυμα, ὄνομα).— **ἐνθάδε**· συναπτ. μετὸ ἐλθόντα.— **ἀνήκεν** = παρῶρμησε.— **ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.— **χεῖρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χεῖρια, προσεύχομαι.— **μελιηδύς** = γλυκὴς ὡς μέλι.— **ἐνείκω**· ὑποτακτ. ἄορ. ῥ. φέρω, ἤνεικα.— **σπέισης**· ῥ. σπένδω.— **καυτός**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι· δηλ. ὄχι

μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμῆσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν. — **δνήσεται**· δνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι. — **ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ. — **κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι. — **ἀέξει**· ἀέξω = αὐξάνω. — **τύνῃ**· σύ.

263 - 278: — **μέγας** = ὑψηλός. — **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός. — **μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα. — **αἶρω** = σηκώνω, προσφέρω. — **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν. — **ἀπογυιώ** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη. — **λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μέσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἢ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκήης. — **χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε μὲ χέρια... — **λείβω** = χύνω κρατὶ διὰ σπονδῆν. — **αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος· (αἶθω = λάμπω). — **ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι. — **οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον. — **ἔστι**· ἔξεστι. — **κελαινεφής** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός. — ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα. — **πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος· (β. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus). — **νηός** = ναός. — **ἀγγελεῖη**· ἄγουσα τὴν **λείαν**· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς. — τὰ **θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί. — **ἀολλίζω** = συγκεντρώνω. — **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα. — **τοί**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐστὶ = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου. — **χαριέστατος** = ὠραιότατος. — **ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην. — **θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προσκτιτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερουσέμεν. — **ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος. — **ἡκέστας**· ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος. — **αἶ κε** = ἐάν. — **ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι. — **ἀπόσχη**· ἀπέχω· μετβ. = κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω. — **μήστωρ**· E 272.

279 - 285 : — **μετελεύσομαι**· μετέρχομαι = πηγαίνει πρὸς κάποιον. — **εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὅ,τι τοῦ εἶπω. — **αὔθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται. — **χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἢ γῆ· ὁ. χάσκω. — **πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν. — **τοῖο**· τοῦ. — **εἶσω Ἄιδος**· δόμον Ἄιδος = εἰς τὸν Ἄδην. — **ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπήης = δυσάρεστος, πικρός. — ἡ **οἰζύς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία. — **ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β) *Νά ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνῆκε, πῆσθα, τύνη.*

γ) **Σκαιαὶ πύλαι:** Ἴδε Γ 145. — **φηγός:** Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμέ-
νον εἰς τὸν Δία. — **δόμον περικαλλέα Πριάμοιο:** Τὰ ἀνάκτορα τοῦ
Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς
τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηναῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ά.).
Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ
ἢ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα
κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέρας κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς
γυναικωνῆται, ὡς ἀποθήκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ
Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιού-
των κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας.
οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι). — **χερσὶν
ἀνίπτοισιν:** Κατὰ τοὺς ἥρωικὸς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον
νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α) 286 - 296: — **μολοῦσα** = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον. — **κέλομαι**
= παρακαλῶ, διατάσσω. **κατὰ ἄστν** = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.
— **θάλαμος** = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα
πράγματα. — **κηώεις** = εὐώδης. — **οἶ** τῆ Ἑκάβῃ. — **παμποίικιλα** =
ὀλοκέντητα. — **ἔργα** = ἐργόχειρα. — **θεοειδῆς** = θεόμορφος. — **ἐπιπλῶς**
= ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω. — **τὴν ὁδὸν ἦν** = κατὰ τὸ ταξίδι πού...
— **ἀνήγαγε** = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β. —
εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἢ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας. — **ἀει-
ραμένη**· ἀείρω· Ζ 264. — **δῶρον**· κατηγορημ. — **νείατος** = τελευταῖος.
— **βῆ ἰέναι** = ἐξεκίνησε. — **μετασσεύομαι** = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304: — **τῆσι**· εἰς τὴν Ἑκάβῃν καὶ τὰς ἄλλας γράϊας. — **ὠῖξε**·
οἶγω = ἀνοίγω. — **Κισσηῖς** = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως. — **ἔθηκαν**· τίθημι
εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ. — **ὀλολυγῆ** = μὲ φωνάς. — **εὐχομαι** = κάμνω
δέησιν, παρακαλῶ. — **ἀράομαι** = προσεύχομαι.

305 - 311: — **ῥυσίπτολις** = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν.
(ἔδομαι + πτόλις). — **ἄξον**· ἄγνυμι = θραύω. — **δῆ** = πλέον. — **στ.**

308-310 = 274-276.— **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρ-
νοῦμαι.

312-325 :— **δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον.— **τεύχω** = κατασκευά-
ζω, κτίζω.— **ἐριβῶλαξ**· Α 155.— **τέκτων**· Ε 59.— **ἔνθα** = ἐκεῖ.—
πάροιθε· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δό-
ρατος.— **περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.— **περὶ θέε**
= τὴν περιέβαλλε· ῥ. θέω = τρέχω.— **ὁ πόρκης** = κρίκος.— **τὸν δέ**·
'Αλέξανδρον.— τὰ **τεύχεα**· Γ 195.— **ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—
ἀγκύλος· Ε 209.— **ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.— **μετὰ** = μεταξύ.
ἦστο· ἦμαι.— **νεικέω** = ἐπιπλήττω.— **αἰσχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσ-
βλητικοὶ λόγοι.

326-331 :— **δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος.— **οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς.—
μέν· βεβαιωτ.— **ὁ χόλος** = ὁ θυμός.— **φθινύθω** = φθίρομαι, χάνο-
μαι.— **αἰπὺς** = ὑψηλός.— **μάρναμαι** = μάχομαι.— **ἡ αὐτῆ** = κραυγὴ
τῆς μάχης, ἡ μάχη.— **ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· ῥ. daíw = καίω.—
μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.— **ὄν τινά**
που· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑπόθ. = ὅποιον ἴσως...— **μεθιέντα**· **μεθί-**
ημι = ἀφίνω, παραμελῶ.— **στυγερὸς** = φοικαλέος.— **ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ
ἔννοιαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω.— **δήσιος** = καυστικός, καταστρε-
πτικός (δαίω).— **θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332-341 :— **ἡ αἶσα** = τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν· **κατ' αἶσαν** = ὀρθά,
δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.— **οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ,
ὄχι ἄδικα.— **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.— **σύνθεο**· **συντίθεμαι** =
βάζω μαζὶ εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.— **οὐ τοι...**
= ἀλήθεια ὄχι...— **νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις.— τὸ **ἄχος** = ἡ λύ-
πη.— **προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.— **παρει-**
πούσα· **παρείπον** = παρεκίνησα, ἔπεισα.— **ὄρησε**· **ὄρησάω**· μετβτ. =
κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ.— **μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν
ἴδιον.— **λώιον**· **λῶον**· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.— **ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω
ἐκ περιτροπῆς.— **ἐπιμένω** = περιμένω.— **ἀρτία** = πολεμικά.— **δύω**
= νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.— **μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν.— **κιχήσε-**
σθαι· **κιχάνω**, **κίχημι**· Ε 187.

β) Ἴων. τύπος τοῦ ῥ. ἐπιπλέω : **ἐπιπλώω** καὶ μετοχ. ἄορ. β' **ἐπιπλῶς**.

—Δοτικὴ τοῦ ὀνόματος νέμεσις : **νεμέσι**, ἀντὶ νεμέσει.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ποτί, κατεβήσето, τῆσι, ἦστο**.

γ) ἔς **θάλαμον κηῶντα** : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ νὰ ἀποκοτοῦν ὠραίαν καὶ μόνιμον ὀσμὴν. — **ἔργα γυναικῶν Σιδονίων** : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (πολυδαίδαλοι Σιδόνες). — **Θεανῶ** : Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος. — **τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε** : Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικός του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαις πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὄχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά. — **ὄλολυγῆ** : Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ὅλοι μαζί μὲ ῥυθμὸν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμάς. — **θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν** : Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται δῶμα καὶ ἡ αἴθουσα αὐλή. — **ἔγχος ἐνδεκάπηχου** : Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἔκτορος. Ὅπως δὴποτε θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρὸν. — **πόρκης** : Ὁ κρῖκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμηε τὸ δόρυ. — **χόλον τόνδε** : Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνειδίζον.

—Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις ; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἔκτορος.

α) 342-358 :— **μειλίχιος** = γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.— **κῶων** = ἀναιδής.— **κακομήχανος** = κακοῦργος.— **ὄκρυόεσσα** = φρικτή (κυρίως: κρυβείς, τὸ κρύος).— **ὥς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξεων: ὥς κακῆ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...— **ὄτε πρῶτον** = εὐθὺς ὥς.— **οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω** = ἀρπάζω, παρασύρω.— **θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.— **κῦμα ἀπόερσε**=νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρῶτ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ κεν). ρ. ἀπαντράω.— **πάρως** = πρίν, παρὰ νὰ...— **ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.— **τεκμήραντο** = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν· ρ. τεκμαίρομαι (τέκμαρ = τέλος).— **ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.— **ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἢ ἀνεκπλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.— **νέμεσις** = ἡ κατάκρισις.— **αἰσχεα** = ὄνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες** = σταθεροί, ὑγιῆς νοῦς.— **ὀπίσσω** = εἰς τὸ μέλλον.— **τῶ** = διὰ τοῦτο.— **ἐπαυρήσασθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.— **δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.— **πόνος** = κόπος, ἀγών.— **σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— **ἡ ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελώμεθα αἰοίδιμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— **ἐσσόμενοι**=οἱ μεταγενέστεροι.

359-368 :— **καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.— **φιλέουσα περ** = ὅσον στοργικῆ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησις σου.— **ἐπέσσυται** = σπεύδει, θέλει· παρκμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἔνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμείο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.— **ποθῆν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπείγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω. οἱ οἰκῆες = οἱ οἰκειοί.— **ἡ ἴξομαι αὐτις** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ δαμόωσιν.— **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἢ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκειται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.— **δαμόωσιν** = δαμάσουσι.

β) **οὐ τι προσέφη** : Ἵσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἔκτορος εἶναι χαρακτηριστικῆ.— **ὄς ἤδη νέμεσιν** :

Ἡ Ἑλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοία αὐτῆ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. — **πελώμεθα ἀοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαινεγμὸν τοῦτον.

— *N'* ἀναγνωρισθῶν τὰ συναισθήματα, ποὺ κατέχουν τὴν Ἑλένην, καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἔκτορος.

369 - 406

α) 369-380 : — **δόμοι εὔ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως : σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων. — **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη. — **γοάω** = θρηνοῦ. — **μύρομαι** = δακρύζω, κλαίω. — **ἀμύμων** · Ε 9. — **τέτμεν** = εὐρεν' ἔτετμον (πότμος). — **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών** · ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη. — ὁ **οὐδός** = τὸ κατώφλι. — **εἰ δ' ἄγε** · παρακελευτ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε... — **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (νη + ἀμαρτάνω). — ἢ **γαλόως** · Γ 122. — ἢ **εἰνάτηρ** - ἔρος = συννυφάδα. — **ἔς Ἀθηναίης** · ἐς νηὸν Ἀθηναίης. — **ιλιάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξιλιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381-389 : — **ὄτρηρός** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων. — ἢ **ταμίη** = ἡ οἰκονόμος. — **μάλ' ἄνωγας** · τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνωσ, ῥητῶς. — **οὐνεκα** = διότι. — **τείρομαι** = καταβάλλομαι. — **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχὴ. — **ἀφικάνει** · ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ. — **μαινομένη** = παραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της. — ἢ **τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θη-θηλυσ).

390-406 : — **ῆ** · Ε 280. — **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικὰ (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν). — **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας. — ἢ **ἀγυιά** = ἡ ὁδός. — **εὔτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού... — **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν. — **διεξιμέναι** = νὰ περάσῃ ἔξω. — **ἐνθα** = ἐκεῖ. — **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα. — **ὑπὸ Πλάκω** = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρου Πλάκου. — **ὕληεις** = δασώδης (ἢ ὕλη). — **Κι**

λίκεσσιν ἀνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων. — **ἔχετο Ἔκτορι** = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἔκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἔκτορος. — **χαλκοκορυστῆς** = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω). — **ἔπειτα** = τότε. — **ἀταλάφρων** = ἀθῶος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν). — **αὐτως** = ἔτσι. — **ἀλίγκιος** = ὅμοιος. — **καλέεσκε** = ἐκάλει συνήθως. — **ἔρύετο ἔρύομαι** = σφάζω· Ε 23. — **μείδησεν**· ῥ. μειδιάω, μειδιάω. — **ἄγχι οἱ** = πλησίον του. — **παρίστατο** = ἐστέκετο πλάι του. — στ. 406 = Z 253.

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **διεξίμεναι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.**

γ) **σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ** : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων. — **ταμῆ** : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμῶας εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται **αἰδοίῃ ταμῆ**. — **εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς** : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν καὶ Δαῖρπεφελδ. — **Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος** : Ἀλησμόνητος γυναικεία μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἢ σύζυγος τοῦ Ἔκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθύς ἀπὸ τὴν πρώτῃν τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν εἰς τὸν ἀναγνώστην. — **Κιλικέσσι ἀνδρεσσιν ἀνάσσω** : Οἱ Κίλικες τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατέκουν εἰς τὴν Μεγάλῃν Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησόον. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία. — **οἶος γὰρ ἔρύετο Ἰλιον Ἔκτωρ** : Ὁ Ἔκτωρ ὄχι μόνον διηθύθυε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355). — **μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ** : Ἀριστοτέλης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλοῦστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἔκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α) 407-428:— **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογημέ-
νε, καημένε. — **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω. — **νηπίαχος** = μικρός
(παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος). — **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχῆς (στερ.
α+μόρος). — **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλλύτερον. — **ἀφαμαρτάνω τι-
νός** = χάνω, στεροῦμαι κάτι. — **δύομαι χθόνα** = θάπτομαι, πεθαίνω.
— ἡ **θαλπωρή** = ἡ παρηγορία. — **πότμον ἐπίσπης**· **πότμον ἐφέπω** =
ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἀόρ. ὑποτακτ.· ἐδῶ
ὡς τετελ. μέλλων. — **ἄχρα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸ τῆς **θαλπωρῆς**. — **ἄμὸς**
= ἡμέτερος. — **ἐκ... πέρσεν**· **πέρθω** = λεηλατῶ κυριευθεῖσαν πόλιν,
πορθῶ. — **εὐ ναιετάουσαν**· Z 370. — **ἐξενάριξε**· E 151. — **σεβάσσατο**·
σεβάζομαι = ἡ συνειδήσίς μου δὲν μὲ ἀφίνει. — **κατέκχε**· ἀόρ. τοῦ **κα-
τακαίω**. — **έντεα**· E 220. — **δαίδαλος**· E 60. — **χέω σῆμα** = χύνω χῶ-
μα, διὰ τὴν σχηματιστῆ τύμβος· γενικῶς = κάμνω τάφον. — **νύμφαι ὄρε-
στιάδες** = νύμφαι τῶν ὄρέων. — **αἰγίοχος**· E 115. — ὁ **κασίγνητος** = ὁ
ἀδελφός. — **ἰῶ· ἰος** - ἰα - ἰον = ἕνας - μία - ἕν. — **κατέπεφνε** = ἐφόνευσε.
— **ποδάριχος**· A 121. — **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέ-
βλεπον τὰ βόδια. — **εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς τὰ μέσα τὰ πό-
δια. Ἐπιθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92). — **ἀργεννός**· Γ 141.
— **βασίλευεν** = ἦτο βασίλισσα. **δεῦρο** = εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ἀχαιῶν. — **ἄμα** = μαζὶ μέ. — τὸ **κτέαρ - ατος** = κτῆμα. — **ἄψ**
= ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της. — **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13. — **ιοχέ-
αιρα**· E 53.

429 - 438:— **ἀτάρ** = ὅμως, λοιπὸν. — **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
— **μίμνω** = μένω. — **ὄρφανικός** = ὄρφανός. — **στήσον**· ἰστημι· μετβ.
= κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ. — ὁ **ἐρινεός** = ἡ ἀγριουσκή (νοεολ.
ὄρνός). — **ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος. —
ἐπίδρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ. — **ἐπλετο**· **πέλομαι**· ὁ
ἀόρ., διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη. — **τῆ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ση-
μεῖον. — **ἐπειρήσαντο** = ἔκαμαν ἀπόπειραν. — **ἀγακλυτός** = θαυμασιῶς
ἐνδοξος, τρανός (ἄγα —, ἀγαμαι + κλυτός). — **ἦ που** = ἦ, ὡς φαντάζομαι. —
ἐνισπε· ἐνέπω. — **θεοπρόπιον**· A 85. — **ἦ νυ** = ἦ ἴσως. — **θυμὸς ἐπο-
τρύνει καὶ ἀνώγει** = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμαῖ καὶ τοὺς προτρέπει.

440 - 465 : — **ἦ καί** = βεβαίως καί. — **μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψει. — **τάδε πάντα** · ὅσα εἶπεν ἡ Ἄνδρομ. — **αἰνῶς** = πολύ. — **αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι. — **ἐλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου. — **κακὸς ὤς** = ὡς δειλός. — **νόσφιν** = μακράν. — **πολέμοιο** · συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν. — **άλυσκάζω** · Ε 253. — **μάθον** = ἔμαθα, ἐσυνήθισα. — **πρώτοισι** · κατηγορμ. εἰς τὸ *Τρώεσσι* = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. — **ἀρνούμενος** · ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ *ἄρνωμαι* = διασφίζω. — **κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω. — **ὄτ' ἄν ποτε** = ὅταν κάποτε θά... — **δλῶλη** = θά εἶναι κατεστραμμένη. — **Ἴλιος ἱρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου. — **ἔμμελῆς** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὖ + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ). — **ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας. — **οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης** · οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης. — **οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν. — **ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν** · προβλ. Ζ 368 *ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν*. — **σεῦ** · ἐνν. ἄλγος. — **ἄγῃται** · ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — **ἐλευθερον ἤμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου. — **ἀπούρας** · ἀπαυράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ. — **καὶ κεν ὑφαίνοις** = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης. — **πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης. — **φορέω** · θαμιστ. τοῦ φέρω. — **ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (*ἀέκων*). — **κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη. — **ἐπικίεσεται** · ἐνν. σοι = θὰ σὲ πιεζῇ. — **εἶπησι** · ἀόρ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ. — **ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἠρίστευε· θαμιστ. τοῦ *ἀριστεύω*. — **μάχεσθαι** · αἰτιατ. τοῦ *κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε*. — **νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπη. — **χῆτεϊ** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ *χῆτος*). — **ἀμύνειν** · συναπτ. πρὸς τὸ *τοιούδε* = τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν. — **δούλιον ἤμαρ** · ἀντίθ. πρὸς τὸ *ἐλευθερον ἤμαρ*. — **χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· προβλ. *σῆμα χέειν*. — ὁ **ἐλκῆθμός** = τὸ τράβηγμα. — **πυθέσθαι** · τὸ *πυθάνομαι* εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως. — **πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνὴς σου. — **πρὶν πυθέσθαι ἐλκῆθμοιο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σὲ τραβοῦν.

β) Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολ-
ῶν κτητόρων : **ἄμός** (προβλ. *ἄμμες* = ἡμεῖς καὶ *ἄμμε* = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἰς -μία - ἐν = ἴος - ἴα - ἴον. Εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένοις τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. *πέλομαι* : *ἔπλετο*.

— Ν^ο ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *ἔυμμελίω*, *ἰρή*, *δυσμενέεσσι*.

γ) **πάντες ἐφορμηθέντες** : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἀθροοὶ οἱ ἐχθροί.— **ἐκπέρσεν Θήβην ὑψίπυλον** : Τὸ γεγονός τοῦτο ἐγένεε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.— **οὐδέ μιν ἐξενάριξε...** Οἱ ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἡγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πράξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.— **κατέκχη** : Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ἡμῶς τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (*σῆμα χέειν*), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὑψωμα (*τύμβος*). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ *σῆμα* τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφύζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σήμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— **ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος** : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμοῦ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θηγεταὶ χεῖρες κατεσκευάσαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰγνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σηλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3).— **ἐλκεσίπελος** : Ὅπως καὶ τὰ ἐπίθεια *τανύπελος*, *βαθύπελος*, *βαθύζωνος*, *εὐπέπλος*, ἐκφράζει τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα, ἣ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν.— **μάθον ἔμμεναι ἐσθλός** : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : *οὔ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτῶσ-*

σειν.— εὖ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαισθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν. αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἴγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθήκον.— ἐν Ἄργει: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηλὶς καὶ ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῇ ὡς ἐξαιρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α) 466-475:— **ὀρέξατο**· ὀρέγομαι = ἀπλώνω τὰ χεῖρια.— **φαιδιμος** = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).— **εὐζωνος** = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλω εὐπέπλω.— **ιάχω** = φωνάζω (*φαχ*, *FiFάχω*, *ἦχος*).— **ἀτυχθεῖς**· ἀτύζομαι = φοβοῦμαι, τρομάζω.— **ταρβήσας**· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).— **ὁ λόφος** = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ *λοφίον* τῶν στρατιωτικῶν πηληγιῶν σήμερον.— **ἵππιοχαιτήης** = ἀπὸ χαιτήν ἵππου.— **νεύω** = κλίνω, γέρνω, — **νοῶ** = προσέχω, βλέπω.— **ἐκ δὲ γέλασε**· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.— **παμφρανώσαν** = ἀπαστράπτουσαν· *παμφραίνω* ἐκτεν. τύπος τοῦ *φαίνω*.— **κυσέ**· κυνέω = φιλῶ (προσκυνῶ).— **πῆλε**· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὅποιαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χεῖρικ των τὰ μικρά.

476-481:— **τόνδε παῖδ' ἐμόν** = τοῦτο τὸ παιδί μου.— **ὥσπερ ἐγώ**· ἐνν. *ἐγενόμην*.— **ἀριπρεπής** = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγὼ περ.— **Τρώεσσι**· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.— **βίην**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη = ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις.— **ἀγαθόν** = ἀνδρεῖον.— **Ἴφι**· Α 38.— **εἶποι**· καθαρὰ εὐνκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω *φέρου*.— **ὄδε γε** = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.— **ἀνιόντα** = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ *εἶποι*: αὐτόν.— **τὰ ἔναρα** = ἡ πανοπλίη τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (*ἐναρίζω*· Ε 151).—

Βροτόεις = αίματωμένος (ὁ βρότος = τὸ χυμένον αἷμα). — **δήιος**· Ε 117.

482-493: — **κηώδης· κηώεις**· Ζ 288. — **δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη. — **καταρρέζω χειρὶ** = θωπεύω μὲ τὸ χέρι. — **μοι** = δι' ἐμέ. — **ἀκαχίζο**· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι. — **ὕπερ αἶσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου. — **προϊάπτω**· Α 3. — **μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά: φημί δὲ οὐδ' ἅτινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν. — **οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν** = οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος. — **ἐπὴν· ἐπὴν**, ἐπειδὴν = εὐθύς μόλις. — **κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι. — **ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου. — **ἐγγεγάσι**· ἐγγεγόνασι.

494-502: — **ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου. — **ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι. — **θαλερόν δάκρυ** = μεγάλη, πικρὰ δάκρυα. — **κιχήσατο**· κιχάνω, κίχημι. — **ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της. — **ἐνώρσε**· ἐνώρηνμι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης. — **γόνον**· θρήνον. — **γόνον· ἐγόνον** = ἐθρήνησαν. Ἄδρ. β' τοῦ γοῶω. — **μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἴξεσθαι. — **προφυγόντα· προφεύγω** = φεύγω ἐμπρὸς ἀπὸ... σφύζομαι ἀπὸ...

— Νῶ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἐκλίνθη, Ἴφι, ἐγγεγάσιν**.

γ) **δεινὸν νεύοντα**: Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ τὴν νὰ πάρῃ τὴν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινήθῃ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του. — **κηώδει κόλπῳ**: Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Ζ 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάζῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὴν νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχονικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος. — **δακρυόεν γελάσασα**: Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσο δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος: τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιᾶσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της. — **ἄλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε**: Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ τὴν νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392-502 :— Τὸ τεχάμιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— *Νὰ ἐξάρητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.*

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβερὰν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.*

— *Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαιτέρως ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.*

503 - 529

α) 503-517 :— οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν... — *δηθύνω* = βραδύνω (*δήν*, *δηθά*). — *κατέδου τεύχεα* = ἐφόρεσεν βλα τὰ ὄπλα του. — *ποικίλα* = πεποικιλμένα. — *σεύατο* = ἐπήγαινε βιαστικός. — *κραιπνός* = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μετὸ *καρπάλιμος*). — *πεποιθώς* = ἐμπιστευόμενος. — *στατός* = κλεισμένος εἰς στάβλον. — *ἀκοστήσας* = ἀφοῦ ἔφαγεν ἀφθονον κριθάρι (*ἀκοστή* = κριθή). — *θειή*· ὑποτακτ. τοῦ *θεῖω* - *θεῶ*. — *κροαίνων* = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων. — *ποταμοῖο* = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ. — *εὐρρεῖος*· *εὐρρεής* = εὐρυτος, ὀρηκτικός. — *κυδιών* = καμαρωτός· *κυδιάω* = ὑπερηφανεύομαι (*κῦδος*). — *ἔχει* = κρατεῖ. — *ἀμφὶ ὤμοις* = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του. — *ἀΐσσονται* = τινάσσονται. — *ἡ ἀγλαΐη* = ἡ ὀμορφιά. — *ρίμφα* = ταχέως. — *ἔ*· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ *πεποιθώς*. — τὰ *ἦθεα* = οἱ συνήθειες τρόποι. — ὁ *νομός* = ἡ βοσκή. — *κατὰ ἄκρης* = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν. — *ἠλέκτωρ* = ὁ λαμπρὸς ἥλιος. — *καγχαλῶν* = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν. — *ἔτετμεν*· Z 374. — *εὔτε* = τὴν στιγμὴν πού... — *ἡ χώρα* = ἡ θέσις. — *ἦ*· *ἔῃ*· κτητ. — *δαρίζω* = γλυκομιλῶ (ἡ *δαρ* = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὀμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518-529 :— *ἠθεῖε* = ἀγαπητέ. — *ἡ μάλα δὴ* = μήπως ἀλήθεια. — *καὶ ἐσσύμενον*· μετχ. τοῦ *σεύομαι* = βιάζομαι. Τὸ *καὶ* ἐναντιωμ. — *ἐναίσιμον* = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν. — *οὐκ ἄν... μάχης*· ἡ σειρά λέξ. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη, ἀτιμήσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης. — ἐναίσιμος = δίκαιος. — ἀτιμᾶω = προσβάλλω, περιφρονῶ. — ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην. — ἄλκιμος = γενναῖος. — μεθιῖς· μεθίημι = παραμελῶ. — τὸ δ' ἐμόν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — ἐν θυμῷ = μέσα μου. — ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρῶας. — τὰ δέ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἤτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ. — ἀρεσόμεθα· ἀρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθώνω. — αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξ.: αἶ κε δῶη ποθὶ Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι. — ποθὶ = ἴσως. — στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς. — κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμόν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον σωτηρίου ». — αἰειγενέτης = αἰώνιος. — ἐλάσαντας· χρον.

β) Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑυρρεῆς : ἑυρρεῖος

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δῶη.

γ) Κατὰ Περγᾶμου ἄκρης : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ· ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391. — τὸ δ' ἐμόν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἰσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουσιν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός. — κρητῆρα ἐλεύθερον : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περιστάσιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεούς, οἱ ὁποῖοι ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

α) 182-198:—**τώ**· εἰς δυϊκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (*γαῖα + ἔχω*). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (*ἐν-ἄθῶ + γαῖα* πρβλ. καὶ *ἐνοσίχθων*). — **πεπιθεῖν** = πείσαι. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — ἡ **κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἤχον. — τὸ **ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο· αἴρωμαι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **οἶ**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐναντίος*. — **δέγμενος** = περιμένων· μετχ. τοῦ *δέχομαι* (ρίζ. *δεκ-*). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφών**· ἄορ. τοῦ *τέθηπα* = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξίν (τὸ *τάφος* = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· *ἀνορούω* = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — τὸ **ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, ῥ. *θαάσσω*. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὠρισμένως. — **χρεώ τί** (*ἔστι*) = κάποια ἀνάγκη. — **σχύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199-204:—**ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἐλλειπτ. ἄορ. *εἶσον, εἶσα*). — ὁ **κλισμός** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα· καθίστη**· προστακτ. τοῦ *καθίστημι* = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ *στήσασθαι κρητήρα* (Ζ 528). **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (*κεραῖω-κεράω-κεράννυμι*). — τὸ **δέπας** = τὸ ποτῆρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλιτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ *οἶ*. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — τὸ **μέλαθρον** = ἡ στέγη, τὸ σπιτι, ἡ κατοικία.

205-224:— τὸ **κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — ἡ **αὐγή** = ἡ λάμψις. — **ῥῖς**· Γ 198. — **πίων· -εἰρα-ῖον** = παχὺς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. *sus*). — **σίαλος** = σιτευτός,

θρεφτάρι. — **τεθαλυϊαν ἀλοιφή** = πού εἶχε ἀφθονον λίπος (θάλλω).
ἔχε τῶ = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ τὸ κόψη. — **μιστύλλω** =
κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας. — **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ. — **δαίω** ·
Z 329. — **φλόξ ἐμαράνθη** · ἔπεξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
ἐκάη. — **στορέσας** = ἀφοῦ ἀπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι). — **τάνυσσεν** ·
τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω. — **πάσσω** = πασπαλίζω. — **ὁ ἄλς - ἄλος** =
ἀλάτι (λατ. sal). Λέγεται διὸς ἄλς, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς διᾶ ». — **αἱ κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς
τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὀβελοί. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω. — **ὀπτῶ**
= ψήνω. — **ὁ ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημμένο κρέας. —
χεύω = βάζω. — **αὐτός** · ὁ Ἀχιλλεύς. — **τοίχου τοῦ ἑτέριοιο** · γεν.
τόπου. — **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα. — τὸ **ὄνειαρ-ατος**
= ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (ὄννημι = ὠφελῶ). — **ιάλλω** = ἀπλώνω.
— **ἡ πόσις - ιος** = τὸ ποτόν. — **ἔδητύς** = φαγητόν (ρίζ. ἐδ - ἐσθίω). —
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. ἱεμαι. — **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις. — **δείδεκτο** ·
δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β) Ν^ο ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.**

γ) **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη** : Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ
ποίησις, ἐγόητευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ
των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἦρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ
ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν). — **φόρμιγγξ ἡ κίθαρις** :
Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέ-
οντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ
κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις μὲ
γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὑλικόν, ἐλαφαντοστοῦν, ἄργυ-
ρον κ.ἄ. (κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγγξ γλαφυρή, δαιδαλέη). (Βλ. εἰκ.
8). — **δεικνύμενος** : Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν
χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία
αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξίν. — **θυηλαί** : Κατὰ
τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκάλοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλό-
κληροὶ μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνθηδες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ
θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέ-
ατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α) 225 - 239 : — ἡ **δαίς** - τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (*δαδομαι-δαίνυμαι*). — **εἶση**· θηλ. τοῦ ἴσος· εἶση δαίς = τέλειον δεῖπνον. — **οὐκ ἐπιδευεῖς** (ἐσμεν) = δὲν στερούμεθα. — **πάρα**· *πάρεστι*. ἐνν. ἡμῶν. — **μενοεικής** = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (*μένος + εἶκω*). — **δαίνυσθαι**· *δαίνυμαι* = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — **ἐπήρατος** = ἐπιθυμητός (*ἐπί + ἐράω*). — **μέμηλεν**· ἐνν. ἡμῶν, *μέλει μοί τινος*. — **δείδιμεν**· *δέδιμεν*. — **ἐν δοιῆ**· ἐνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : *ἐν δοιῆ (ἐστι) ἢ σαωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς)*. — **δύομαι ἀλκῆν** = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ **αὔλις** = τὸ κιντάλυμα· *αὐλιν ἔθεντο* = ἠῦλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — **ὑπέρθυμος** = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — **τηλεκλειτός** = ζακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ *δουρικλειτός* E 55. — **κηάμενοι**· μέσ. ἄορ. τοῦ *καίω*. — **φασί** = βεβαιώνουν. — **οὐ σήσσεσθαι**· (ὑποκμ. οἱ *Τρώες*) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν. — **ἐνδέξια σήματα** = αἴσια σημεῖα. — **φαινῶ** = φανερώνω. — **βλεμαίνῶ** = ὑπερφηανεύομαι. — **μαίνομαι** = κυριεύομαι ἀπὸ μανίας. — **ἐκπάγλως**· A 268. — **πίσυνος**· E 205. — **τίω** = τιμῶ, λογαριάζω (*ρίζ. τιτιμή*). — **λύσσα** = πολεμικὴ μανία. — **δέδυκέν ἐ** = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — **ἄρῶμαι** = εὐχομαι. — **στεῦται** = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. *στεῦμαι*. — τὰ **κόρυμβα** = τὰ ἀκροπρύμνια (*κόρυς, κορυφή*). — **μαλερός** = καταστρεπτικός. — **πυρός**· γενικ. τῆς ὕλης. — **δηώσειν**· *δηῖός* = κατακόπτω, φονεύω. — **ὀρινομένους**· *ὀρίνομαι* = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — **αἰνῶς** = καταπληκτικά, πολύ. — **οἶ**· δοτικ. χαριστ. — **αἴσιμον** = πεπρωμένον. — **φθίσθαι** = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄορ. β' τοῦ *φθίνω*. — **ἰππόβοτον** = ὅπου τρέφονται ἵπποι (*ἵππος + βοτός, βόσκω*). — **ἄνα**· Z 331. — **μέμονας**· *μέμονα* = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος. — **εἰ μέμονας... ὄρουμαγδοῦ**· ἡ σειρά : *εἰ μέμονας ἐρέσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὄρουμαγδοῦ Τρώων*. — **καὶ ὄψε περ** = ἔστω καὶ ἀργά. — **τείρομαι**· Z 387. — **ὄρουμαγδός** = θόρυβος. — **αὐτῷ τοι**· *σεαυτῷ*. — τὸ **μῆχος** = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — **ῥεχθέντος**· *ῥέζομαι* = πράττομαι. — τὸ **ἄκος** = ἡ θεραπεία. — **ἀλέξω** = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ *συνήθη ἀλεξιέραννον κ.ἄ.*). — **κακὸν ἦμαρ** = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. *ἐλεύθερον ἦμαρ, δούλιον ἦμαρ κ.ἄ.*).

— ὦ πέπον· Ε 109. — ἦ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἴσχειν· ἀπαρέμφατ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Ζ 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλλήγω = παύω ἢ μετχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ : εἰ δὲ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακέλευσις : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιοῦμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἰθων = ἀπαστρέπτων, στυλπνός· ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγός = εὐρωστός (πήγνυμι). — ἀθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λῆιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄσφογος. — ἐυκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὖ-κτίω, κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἀπηύρα· ἀπανρῶ, ἀπούρας Ζ 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἀφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἴδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — εὐπηκτος = στερεὸς (πηκτός, πήγνυμι). — τάων· τῶν = τούτων, γεν. διαρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποῖα δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — εὖ ναιόμενα· πρβλ. εὖ ναιεταύσαν πόλιν· Ζ 415. — ποιήεις = γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· Α 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέαται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια. — ἡμαθόεις = ἀμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηγες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὸν + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτίνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου. λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα. — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόδι

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυνητ. —
 ἔνεικαν· ἀόρ. τοῦ φέρω.

β) Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ.: ἰδυίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί: ἔω (ἔωσιν) καὶ εὐκτική: ἔοιμι (ἔοις).

— Ν^ο ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: δείδιμεν, φθίσθαι, φράζευ, ἐθέλησθα.

γ) **δύσσαι ἀλήνη**: Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος δύομαι ἢ ἄλλων συνωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἥτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλήνη. Πρβλ. καὶ ἀναιδείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα**: Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρῦμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητῆς ἀναφέρει τὰ τῆς πρῦμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφῆρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκάς Ἄργεος**: Ἐδῶ Ἄργεος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἦτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀχαϊκὸν Ἄργεος. — **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν**: Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξάπτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνῃ ἀμείνων », ἔχει τόσῃ ἀλήθειαν καὶ τόσῃ σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας**: Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέραις ἐποχάς. Συνήθως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θερμανσιν ὕδατος κ.ά.). Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἐπαθλα. — **τάλαντα**: Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρους ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους**: Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μάς ἀφίνει νὰ υποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνθετοι ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίχη**: Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἢ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν ποιήσιν. — **ἀνάεδνος**: Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἔδιδεν ἔδνα (ἔεδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα, χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ οὐδὲν τίμημα. — **ἑπτὰ πτολίεθρα**: Πόλεις μεσσηνιακαί,

αἱ ὅποια ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.—
θέμιστες : Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἣ ὅποια
 ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος
 ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστῆς κ.ἄ.
 Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ
 σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχεν
 ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς,
 ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ
 ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς
 ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμη-
 δὸν προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ
 κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α) 307 - 327 : = τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου. — ἀπηλεγέως =
 ἀπεριφράστως, ὀρθά - κοφτά (ἀπὸ + ἄλεγος = φροντίς). — ἀποειπεῖν =
 νὰ ἐκφράσω. — ἦ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς. — τετελεσμένον ἔσται·
 ἔνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω. — ὡς μὴ τρύζητε = διὰ νὰ μὴ
 μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποιήτος· τρύζω = κάμνω τρυ-τρυ. —
 παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα. — γάρ· αἰτιολο-
 γεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ. — ὁμῶς· (ἐπίρρ.)
 = ὁμοίως, ἐξ ἴσου. — κεῦθω = κρύπτω. — χάρις = ἀναγνώρισις, εὐ-
 γνωμοσύνη. — ἦεν· ἔνν. ἐμοί. — δήιος· Ε 117. — νωλεμές· (ἐπίρρ.) =
 διαρκῶς. — μένοντι· ἔνν. παρὰ νησί. Ἡ μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ
 εἰ μάλα πολεμίζοι. — ἴος· Ζ 422. — κάτθανε· ῥ. καταθνήσκω : γνωμι-
 κὸς ἄορ. — ἀεργός = φυγόπνονος, ἀδρανῆς (στερ. α + Φεργος). — ἔορ-
 γώς· ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρω. — περίκειται = εὐρίσκειται πέριξ μου,
 μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. — παραβάλλω = βάζω ἐμ-
 πρὸς, ἐκθέτω εἰς κινδύνους. — ἀπτὴν - ἦνος = ποὺ δὲν δύναται νὰ πε-
 τάξῃ. — ὁ μᾶσταξ = μασημένη τροφή (μαστάζω = μασῶ). — κακῶς
 πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει. —
 ἰαύω = περνῶ τὴν νύκτα. — διαπρήσσω ἤματα = περνῶ ἡμέρας. — ἡ
 ὄαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347:— **ἀλαπάζω**· I 278. — **πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.— **κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.— **κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.— **δόσκον**· θαμιστ. ἄρ. β' τοῦ δίδωμι.— **θεός**· A 12.— **διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θαμιστ. τοῦ δαίρομαι - δατέομαι.— **γέρα**· κατηγορημ. εἰς τὸ ἄλλα.— **ἐμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.— **εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρῆα.— **θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός + ἄρ-, ἀρέσκω).— **παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον της.— **μέροψ**· A 250.— **ἐπί**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαὶ τὰς γυναῖκάς των, διότι...— **ἐχέφρων** = συνετός.— **δουρικτητός** = αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός).— **πειρῶμαι** (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.— **ἀλεξέμεναι**· ἀλέξειν I 251.

348 - 363:— **πονέομαι** = κάμνω τι.— **νόσφιν** = μακράν, χωρίς.— **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.— **δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.— **ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— ὁ **σκόλοψ** = πάσσαλος.— **οὐδ' ὧς** = παρ' ὅλα αὐτά.— **ἀπὸ τείχεος** = μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).— **ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— στ. 354 = Z 237.— **οἶον**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.— **μίνω** = ἀναμένο.— **νηέω**· I 279.— **ἄλαδε**· εἰς ἄλα = εἰς τὴν θάλασσαν.— **αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἄν σ' ἐνδιαφέρει αὐτό.— **ἦρι**· ἐπίρρ. = πρῶι.— **ἐρέσσω** = κωπηλατῶ.— **μεμαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.— **ἦματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.— **ἐρίβωλος**· ἐριβῶλαξ A 155.

β) Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων.**

— Τὸ τακτικὸν τοῦ **τρεῖς** : **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἕνατος, δέκατος.**

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε.**

γ) **ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρύπτει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.— **κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μετὸς ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Με

τὴν διαγωγὴν του ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίστευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον. — **δάρων ἔνεκα σφετεράων** : Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην. Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρείδας. — **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσιν φραζέσθω** : Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτὴ ἐνθυμίζει τὴν καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀχιλλέως (A 173-175). — **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα** : Ἐννοεῖ ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ Ἑλλήσποντος. — **ἡματί κε τριτάτω** . . . Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτων », ἔνθα συμβολικῶς « Φθίην ἐρίβωλον » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου.

α) 143 - 158: — **βάσκι' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· πρβλ. βῆ ἰένας Z 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρημ. — τὸ **ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. σεδ - ἔζομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρῶνα, ἐξαγοράζω. — **λαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραῖνω. — **ἄμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **ὄς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. πρότ. — **προτί** = πρὸς. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ. — τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος. — ὁ **πομπὸς** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχὺς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἦρος**· A 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον· μτβτ. — **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἁμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὁποῖα σημαίνει φροντίζειν). — **περιδιθήσεται** = θὰ λυπηθῆ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170: — **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς). — **κίχεν**· κίχάνω, κίχημι· E 187. — ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης. — τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπᾶς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία. — **τοῖο**· τοιοῦτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλιόμαι. — **καταμήσατο**· **καταμάδομαι** = μαζεύω. — ἡ **νυὸς** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ. : οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χερσὶν Ἀργείων. — **κέατο**· ἔκειντο. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· E 122.

171 - 187: — **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἐδῶ. — **ἀνευθεν** = μακρὰν. **ἑὼν**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωκεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν. — στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147-158.

189-199: — **υἱας**· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει. — **ὀπλίζω** = ἀρματώνω, ἐτοιμάζω. — ἡ **πείρις** - **νθος** = ψάθινον κιβώτιον. — **κηώεις**· Z 288. — τὰ **γλήνεα** = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα. — **κεχάνδει**· **χανθάνω** = περιέχω, περικλείω. — **δαιμονή**· Z 486. — **τί τοι φρεσίν εἶδεται εἶναι**; = τί σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι αὐτό;

200-215: — **κώκυσεν** = ἔβγαλε φωνήν. — **πῆ οἴχονται** = τοῦ ἐπῆγαν. — **ἦς**· **αἶς** δοτικ. τῆς αἰτίας. — **ἔκλεο**· **κλέομαι** = εἶμαι ξακουστός. — **ἦδ'** (ἐπὶ τούτοις) **οἴσιν ἀνάσσεις** = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου. — **πῶς ἐθέλεις** = πῶς ἔχεις διαθέσιν. — **ἐξενάρριξε**· E 151. — **αἰρήσει καὶ ἐσόψεται**· σχ. πρωθυστερον. — **εἰ ἐσόψεται** = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ. — **ὠμηστής** = ἄγριος. — **ὄδε** = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν. — **γεινομένῳ** (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ. — **ἐπένησε λίνῳ** = ἔκλωσε μὲ τὸ νῆμά της· ῥ. ἐπινέω. — **ἀργίποδες** = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς). — **ἄσαι** = νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ῥ. ἄω. — **κρατερὸς** = βίαιος, σκληρός. — **ἔχοιμι**· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα. — **ἐσθέμεναι**· **ἔσθω**, **ἔσθίω**. Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ κατατρώγῳ ἀδιάκοπα. — **προσφῦσα** = προσκολληθεῖσα. — **ἄντιτα γένοιτό (μοι)** = θὰ τὸν ἐξεδικοῦμην. — **ἄντιτα**· ἄντι ἀντίτιτα (τίνομαι). — **ἔργα**· ἔνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν. — **κακιζόμενον** = ὡς ἄνδρον. — **ἑσταότα** = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα. — **ἀλεωρή** = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216-227: — **ὄρνις** = πουλί, οἰωνός. — **πέλευ** = πέλομαι. — **ἦ οἱ** = ἦ αὐτοὶ πού... — **θυσοκός** = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας. — **νοσφίζομαι** = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω. — **ἐσέδρακον**· **ἐσέδρακομαι** = βλέπω. — **ἄντην** = ἐμπρὸς μου. — **ἄλιος** = μάταιος, ἀνεκτέλεστος. — **ἔπος** = ὁ λόγος μου. — **ἀγκάς**· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας. — **ἐξ ἔρον εἶην**· πρβλ. **ἐξ ἔρον ἔντο**· I 222.

β) N^ο ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἰκέτω**, **τοῖο**, **ἔην**, **κέατο**, **υἱας**.

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον αἱ φράσεις:*

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἔ κακιζόμενόν γε κατέκτα.

3304

γ) ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαριέν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρουσεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου. — **Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων. — **ἐς θάλαμον κηώνεντα** κτλ. Πρβλ. Z 288. — **ἔσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποὺ εἶδε τὸν υἱὸν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἔκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρῶταχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἐκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τείχος (X 25 κ.έ.).

228 - 280

α) 228-246: — ἡ **φωριαμὸς** = τὸ κιβώτιον. — τὸ **ἐπίθημα** = κάλυμμα. — **ἀπλοῖδες χλαῖναι** = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ διπλοῖς, διπλαῖ: Γ 126. — **τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν. — τὸ **φᾶρος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον. — **ἴστημι** = ζυγίζω. — **πίσυρες** = τέσσαρες. — **ἐξεσίην** = εἰς πρεσβεῖαν, ὡς ἀπεσταλμένος (**ἐξίημι**). — **μέγα** = σπουδαῖον. — τὸ **κτέρας** = κτῆμα. — **περὶ** = σφόδρα, ὑπερβολικά. — **ἀπέεργε**· ἐναρκτ. = ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω. — **ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω. — **ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὁργῆ. — **λωβητήρες** = ἐλεεινοί. — **ἐλεγχείες** = ἐπονείδιστοι. — **κηδήσοντες** = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (**κῆδω**). † **ὀνόσασθαι**· ὀνομαι = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε. — **ῥηίτεροι ἔσσεσθαι ἐναίρεμέν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ.: **ῥηίτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναίρεμέν ὑμᾶς**. — **ἐναίρω** = φονεύω. — **ἀλαπάζω**· E 165. — **κεραῖζομαι** = ἐρημόνομαι.

247-264: — **σιηπάνιον** = ῥάβδος, σκῆπτρον. — **δίεπε** = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω. — **σπέρχομαι** = βιάζομαι. — **ὀμόκλα**· ὀμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω. — **νεικείω** = ἐπιπλήττω. — **βοὴν ἀγαθός**· E 114. — ἡ **κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί. — **αἶθ' ὠφέλετε πεφάσθαι** = εἶθε νὰ εἶχατε φονευθῆ.

σεις... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος). — **πανάποτμος** = δύσμοιρος. — **τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κορόιδα. — **χοροιτυπία** = χοροπηδήματα. — **ἐπιδημιοί** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας. — **πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280 : — **ὑποδείσαντες** = τρομαγένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδεῖδω. — **ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν. — **πρωτοπαγῆς**· E 194. — **πεῖριθα**· Ω 190. — **ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους. — **νῆεον**· νηέω· I 279. — οἱ **κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυράς ὀπλάς, ῥωμαλέοι. — **ἐντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης. — **ἀτιτάλλω**· E 271.†

β) N° ἀγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμεις, πίσυρες, ἔσκε.

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπτικὸν λόγον αἱ προτάσεις :*

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥῆιτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.

γ) **τάλαντον**· I 264. — **Θρηῆκες ἄνδρες** : Θρηῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τούς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λαομέδοντος. — **ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππων, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία. — **Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α) 281 - 298 : — **ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ. — **πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις. — **ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ. = πλησίον. — **τετιηῶς** = λυπημένως· ῥ. τετήημαι. — **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν. — **λείψαντε**· λείβω = χύνω. — **τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε. — **ἄψ** = ὀπίσω. — **ἐπεὶ ἄρ(α) γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων. — **μέν**· βεβαιωτ.. — **ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισες ὅπωςδῆποτε νὰ ὑπάγῃς. — **κελαινεφῆς**· Z 267. — **Ἴδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης. — **κατὰ ὄρᾶται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω. — **εὖ**· οὐ̄ προσ. ἄντων. — **δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου. — **πίσυνος**· E 205. — **εἰ δέ** = ἂν ὅμως. — **εὐρύοπα**· E 265. — **οὐκ ἂν κελοίμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα. — **ἐποτρύνουσα** = μὲ τὰς συμβουλὰς μου. — **μᾶλα περ μεμαῶτα** = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299-321. **τοι ἐφιεμένη τόδε** = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν. — **χειρας ἀνασχέμεν...** = Z 257. — **ἦ· (ἡμί=λέγω).** — **ἀκήρατος** = καθαρός, διαυγής. — **παρέστη** = ἐστάθη κοντὰ του. — τὸ **χέρνιβον** = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχοον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν. — τὸ **ἔρκος** = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή. — **εἰσανιδῶν** = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω. — **μηδέων** = βασιλεύων. — **φίλον ἡδ' ἔλειπνόν** = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον. — **μητιέτα· A 175.** — **ἦκε· ἦμι.** — **τελειότατον** = ἀληθέστατον. — **μόρφνος·** εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ **περκνός.** — **ὄσση θύρη τέτυκται** = ὄσση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα. — **ἀφνειός** = πλούσιος. — **εὖ κληῖσ' ἀραρυῖα** = καλῶς διὰ κληίδων (σύρτης) ἡρμοσμένη. — **εἶσατο· εἶδομαι** = φαίνομαι. — **αἰξας· αἰσω** = πετῶ (διείττοντες). — **γηθέω** = χαίρω. — **ἰάνθη· ἰάνω** Ω 147.

322-338 : — **σπέρχομαι·** Ω 248. — **ξεστός** = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : **ξεστοῖο λίθιο.** — **ἐκ ἔλασε** = ἐτράβηξεν ἕξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του. — **ἐρίδουπος** = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός. — **ἐφέπω** = διευθύνω. — **καρπαλίμως** = ταχέως. — **κατὰ ἄστνυ** = κατερχόμενος τὴν πόλιν. — **ἄψορρος** = ὀπίσω (ἄψ + ῥέω). — **ἀπονέομαι** = φεύγω. — **προφανέντε** = μόλις ἐνεφανίσθησαν. — **ἔταιρίζω** = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω. — **βάσκ' ἴθι** Ω 144. — **Πηλεϊωνάδε** = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλεϊωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β) *N'* ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **σφί, ἐθέλησθα.**

γ) **Κρονίωσι Ἰδαίω, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :** Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὀλόκληρος ἡ Τρωϊκὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλυτέρα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα **ὁρᾶται** ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου. — **χερσίν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον :** Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται. — **μέσω ἔρκει :** Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἑρκείου Διός, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι. — **καὶ αἰθού-**

σης έριδούπου : Έννοείται ή υτοά, ή όποία άπετέλει τó έξωτερικόν πρόθυρον τής αΰλης. Είσερχόμενος κανείς από τήν έξωτερικήν αίτην αίθουσαν εύρίσκετο εΐς τήν αΰλην (έρκος) και αντίκρυζε άλλην στοάν, ήτις ήτο ή είσοδος τοϋ μεγάρου (αΐθουσα δόματος). Εΐς τά άνάκτορα τοϋ Πριάμου έβλεπε κανείς στοάς (ξεστάς αίθούσας) και δεξιά και άριστερά τής αΰλης· Ζ 243.

339 - 404

α) 339-348: — **άπίθησε** = παρήκουσε· οὐδ' άπίθησε = ύπήκουσε. — **διάκτορος** = ό κομίζων και έκτελών τελείως τās διαταγās τών θεών. — **άργεΐφόντης**· Ω 153. — **αΰτικά έπειτα** = εύθως άμέσως. — **άμβρόσιος** = άθάνατος, θεϊκός (α + (μ) βροτός). — **ήμην - ήδέ** = και - και. — **ύγρή**· ώς οΰσιαστ. (πρβλ. ή ξηρά ένν. γή). — **άμα πνοιής** = μαζί με τās πνοάς, καθώς έπνεεν ό άνεμος. — **τῆ**· άναφορ. δοτκ. όργ. — **θέλω** = μαγεύω. — **τοϋς δ' αϋτε** = ένῶ αντιθέτως άλλους. — **ύπνώω** = κατέχομαι από ύπνον. — **κρατύς** = κραταιός. — **βῆ ίέναι**· Ζ 229. — **αΐσυμνητήρ** = ό κρίνων τά δίκαια, ό άρχων (αΐσα + μέμνημαι). — **κοϋρος αΐσυμνητήρ** = νεαρός άρχων, άρχοντόπουλο. — **πρώτον ύπνηήτη** = πού μόλις φυτρώνουν τά γένεια του (ύπήνη = τó γένειον).

349-357: — **έλασαν παρέξ σῆμα Ήλιοι** = έπροσπέρασαν τó μνημα τοϋ Ήλου. — **δή γάρ** = διότι ήδη. — τó **κνέφας** = τó σκότος. — **τόν δέ**· συναπτ. πρós τó Έρμείαν = και τοϋτον, δηλ. τόν Έρμήν. — **έξ άγχιμόλοιο**· Ω 283. — **φράζομαι** = άντιλαμβάνομαι. — **φράζεο, Δαρδανίδη** = πρόσεχε εκεί, Δαρδανίδη. — **φραδής** = φρόνιμος. — **τέτυκται έργα** = έχουν γίνει έργα· εΐς τήν νεοελλ. : έγινε δουλειά πού χρειάζεται νουν φρόνιμον. — **διαρραίομαι** = καταστρέφομαι, αφανίζομαι. — **μιν**· συναπτ. πρós τó *λιτανεύομεν*.

358 - 371: — **σύν χύτο** = έταράχθη. — **δείδια· δέδια**. — **γναμπτός** = εύλύγιστος. — **ταφών· τέθηγα** = κυριεύομαι από έκπληξιν. — **αϋτός** = αϋθορμήτως, μόνος του. — **έριούνιος** = εύεργετικός (έπιτατ. έρι + όνιρημι = όφελῶ)· επίθ. τοϋ Έρμοϋ. — **έξείρετο** = τοϋ άπηύθυνεν έρώτησιν. — **πάτερ**· προσφών. νεωτέρων πρós γέροντας. — **ιθύνω** = διευθύνω. — **άμβροσίη νύξ** = θεϊκή νύξ. — **εύδω** = κοιμῶμαι, ήσυχάζω. — **μένεα πνειόντες** = όρμητικοί, γεναΐοι. — **άνάρσιος** = έθρικός (στερ. α + άρσιος, άραρίσκω). — **θός**· Α 12. Έ νύξ λέγεται *θοή*, διότι με-

σολαβοῦντος τοῦ ὕψους φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα. — τὸ **ὄνειαρ-ατος** = πολῦτιμον προᾶγμα. — **τίς ἂν νόος τοι εἶη**; = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγένετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου; — **ὀπηδέω** = ἀκολουθῶ. — **ἀπαμύνασθαι**· (συναπτ. πρὸς ἰό: οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσῃς. — **χαλεπαίνω** = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν. — **ῥέξω· ῥέξω**. — **καὶ δέ** = καὶ μάλιστα. — **ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω** I 251. — **δέ·** αἰτιολ. — **εἶσκω** = παρομοιάζω.

372-377: — **οὕτω πη** = ἔτσι κάπως. — **ὑπερέσχετε χεῖρα** = ἀπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν. — **ἦκεν** = ἔστειλεν· ῥ. ἦμι. — **ἐδοιπόρον** = διαβάτην. — **ἀντιβολέω** = συναντῶ. — **αἴσιος** = τοῦ φέρνει καλόν, τυχερός. — **ἀγητὸς** = θαυμάσιος. — **πέπνυμαι νόω** = ἔχω πολὺν νοῦν.

378-388: — **ναὶ δὴ** = ναὶ πράγματι. — **κατὰ μοῖραν** = ὀρθά. — **ἀτρεκέως** = χωρὶς περιστροφάς, εὐλικρινῶς. — **πη** = κάπου. — **κειμήλια** = θησαυροί. — **ἴνα**· ἀναφ. τόπου = ὅπου. — **ὠριστος· ὁ ἄριστος**. — **οὐ τι** = οὐδὲλως. — **ἐπιδεύομαι** = εἶμαι κατώτερος. — **μάχης** = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην. — **φέριστος** = ἐξαιρέτος, θαυμάσιος. — **τέων· τίνων**. — **ὁ οἶτος** = ἡ μοῖρα. — **ἄποτμος** = ἄμοιρος. — **ἐνισπες· ἐνέπω**.

389-404: — **πειράομαι τινος** = δοκιμάζω κάποιον. — **εἶραι Ἔκτορα** = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἔκτορος. — **κυδιάνειρα** = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνηρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς. — **δαίξω** = κατακόπτω. — **μία** = ἡ αὐτή. — **εὐεργῆς** = καλὰ καμωμένη. — **ἔξειμι** = βγαίνω, προέρχομαι. — **πάλλω κλήρω** = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· **παλλόμενος κλήρω** = κατὰ τὴν κλήρωσιν. — **ἐλίκωψ· A 98**. — **ἀσχαλάω** = δυσανασχετῶ. — **ἔσσυμαι τινος** = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β) Ἄορ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν: **ὑπερέσχετε**.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. **τίς: τέων**.

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον:**

1) **οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.**

2) **καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.**

γ) **σῆμα Ἴλιου** : Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἴλιου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνῆμα τοῦ Ἴλου, τὸ ὅποιον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιοῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιοῶν.— **φεύγωμεν ἐφ' ἴππων** : Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θηραυροὺς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἴππων.— **Πολύκτωρ** : Εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ Ὀλόκληρος ἢ Ἰστορίχ, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἐρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι **πρῶτον ὑπηνῆτης**, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον !

405 - 467

α) 405-423 : — **μελεῖστί** = εἰς τεμάχια (μελεῖζω). — **προὔθηκεν προτιθῆμι** = βάλλω ἐμπρός, ρίχνω. / **αὐτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρῖν, ὅπως ὅταν ἐφρονεύθη. — **ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ. — **δυωδεκάτη οἱ ἡώς** (ἔστι) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός... — ὁ **χρῶς - χρῶς** = τὸ δέρμα. — **αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος. — **ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (ἄρηι + φατός). — **κατέδω** = κατατρώγω. — **ἦ μὲν** = καὶ ὅμως. — **ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτον. — **αἰσχύνω** = παραμορφώνω. — **θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. **θηέομαι** = βλέπω μὲ θαυμασμόν. — **ἐερσῆεις** = δροσερὸς (ἢ ἐέρση = πρῶνῃ δρόσος). — **περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ. — **μιαρὸς** = λερωμένος. — **σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. **μύω** = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (**μύωψ, μυσθήριον**). — **ῥσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ ἐτύπη = ὕσας πληγὰς ἔλαβεν. — **υἱὸς ἔηος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ. — **νέκυς**· Α 52. — **περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον. — **φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431 : — **γῆθησεν**· Ω 321. — **ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν. — **ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί. — **δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα. — **οὐ λήθετο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεοὺς. — **τῶ** = διὰ τοῦτο. — **οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθύμήθησαν καὶ αὐτοί. — τὸ **ἄλεισον** = τὸ ποτήριον. — **αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν. — **ῥύω** = σφάζω. — **πέμπω** = συνοδεύω.

432-439 :— **νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.— **ὄς κέλειαι**· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις.— **παρῆξ Ἀχιλλῆα** = χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρη ὁ Ἀχιλ.— **τὸν μὲν** = ἐν τούτοις αὐτόν.— **συλεύω** = ἀφαιρῶ.— **μετόπισθε** = κατόπιν.— **πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός σου.— **Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων.— **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν.— **ὀμαρτέω** = πηγαίνω μαζί, ἀκολουθῶ.— **ὄνοσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440-467 :— **ἀναίξας** = πηδῆσας ἐπάνω.— **λάζετο** = ἐπιασε (λάζομαι ἀρχ. τύπος. τοῦ λαμβάνω).— **ἦϋς - ἦεῖα - ἦϋ**· Γ 167.— **οἱ δὲ φυλακτῆρες** = ἐνϋ οἱ φύλακες.— **νέον** = μόλις.— **τὸ δόρπον** = τὸ βραδυνὸν φαγητόν.— **πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι.— **ἄφαρ** = εὐθύς κατόπιν.— **ὠίξε**· οἶγω.— **ὁ ὄχευς** = ὁ σύρτης.— **ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἀπήνης.— **ποίησαν**· ὡς ὑπεσυντέλ. = εἶχον κάμει.— **κέρσαντες**· κείρω = κουρεύω, κόβω.— **ἐρέφω** = θέτω ὄροφῆν, στεγάζω.— **λαχνηεῖς** = μαλλιάρος, πυκνός.— **λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.— **ἄμάω**· Ω 165.— **ὁ σταυρός** = ὁ πάσσαλος.— **ἔχω** = κρατῶ, συγκρατῶ.— **ὁ ἐπιβλής** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὄχευς, κληῖς).— **ἐπιρρήσσεσκον** = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρήσω.— **ἦ τοι** = ἀληθῶς.— **σοι**· συναπτ. πρὸ τὸ ὄπασεν· ὀπάζω· Ω 153.— **πάλιν εἴσομαι** = θὰ ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.— **νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον.— **ὦδε** = ὅπως ἔχω ἤδη κάμει.— **ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (παράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).— **τύνη**· Ζ 262.— **ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός.— **λίσσομαι** = ἰκετεύω.— **σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β) Τὸ ῥ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Ὄθεν εὐκτ. β' προσ. **θηοῖο**. — Τὸ ῥ. εἶμι εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἴσομαι**.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἶς, τύνη.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπτικὸν λόγον :

1) εἰς ἐτάριο φίλιο.

2) ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.

3) καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσο.

γ) ὄσσα ἐτύπη : "Ὄταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα καὶ τὸν ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἦρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπειλήσε νὰ

ἐμπρήση τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369-375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς τοῦ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του. — **εἴ ποτ' ἔην γε**: Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα. — **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον**: Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέιχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοὶ, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἐκτορος, περιέβαλλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὅποῖον ὅμως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — **καὶ τέκεος**: Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὅποιος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τοὺς βουλὰς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδῶνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α) 468-485: — **μακρὸς** = ὑψηλός. — **ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε**. E 111. — **αὔθι**. Γ 244. — **ἰθὺς οἴκου** = κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κατοικίαν. — **ἴζεσκε** = ἐκάθητο συνήθως. — **ἀπάνευθε** = χωριστά. — **καθείατο** = ἦσαν καθισμένοι. — **ἄζος**. A 234. — **ποίπνυον** = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — **ἔτι καὶ παρέκειτο** = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — **ἔλαθεν εἰσελθὼν** = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε. — **κύσε**. Z 474. — **πυκινὴ ἄτη** = μεγάλη συμφορά. — **ἄλλον δῆμον** = εἰς ξένην χώραν. — **ἀφνειός**. E 9. — **εἰσορόωντας**. ὑποκ: τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486-506: — **ἐπιείκελος**. A 131. — **ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος** = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — **καὶ μὲν κείνον** = ὠρισμένως ἐκεῖνον. — **περιναιέται** = περιναιέονται = κατοικοῦντες γύρω. — **ἀμφὶ ἑόντες** = πλεονασμ. εἰς τὸ περιναιέται. — **τείρω**. Z 255. — **ἡ ἀρή** = τὸ κακόν. — **λοιγός**. A 67. — **ἐπὶ τ' ἔλπεται** = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — **ἤματα πάντα** = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — **ἀπὸ ἰόντα** = ἐρχόμενον ὀπίσω αὐτάρ. ἐναντ. — **στ. 493-494** ὡς Ω 255-256. — **ἴος - ἴα - ἴον**. Z 422. — **ἡ νηδὺς** = ἡ κοιλία. — **τῶν πολλῶν** = πολλῶν ἐκ τούτων. — **οἶος** = μοναδικός, ἐξαιρετικός. — **εἴρυτο ἄστῳ καὶ αὐτοῦς** = ἔσφζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — **πρώην** = πρὸ ὀλίγου. — **ἔτλην**. **τλήναι** = ὑπομένειν. — **ἄνδρὸς παιδοφόνου**. . . **ὀρέγεσθαι**. ἡ σειρά τῶν λέξε. : **ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἄνδρὸς παιδοφόνου**. — **ὀρέγομαι** = τείνω, φέρω πρὸς.

507-517 : — **ὑπὸ ὤρσε** = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — **ἡμερον γόοιο** = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — **πατρός**· γεν. αἰτίας. — **ἦκα** = ἤσυχα, μαλακά. — **ἀδινὰ** = ἀφθόνως, πολὺ. — **ἐλυσθείς**· **ἐλόομαι** = στρέφομαι, σωριάζομαι. — **στοναχὴ ὀρώρει** = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — **πολιός** = φαίς.

518-551 : — **ἄ** = ἄχ. — **δειλός** = δυστυχής. — **ἦ δὴ** = πράγματι λοιπόν. — **ἄνσχεο**· **ἀνέχομαι**. — **ἔμπης** = ἐν τούτοις. — **ἑάσομεν κατακεῖσθαι** = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἤσυχάσουν. — **ἄχνημαι** = θλίβομαι. — **οὐ τις πρῆξις πέλεται** = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — **ὥς ἐπεκλώσαντο** = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ **ἡῆμα** τῶν Μοιρῶν. — **αὐτοὶ δὲ** = ἐνῶ αὐτοί. — **ἀκηδέες** = χωρὶς βάσανα. — **δοιοί**· Γ 236. — τὸ **οὔδας** = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — **ἑάων** = ἀγαθῶν. — **κύρομαί τι** = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — **τῶν λυγρῶν** = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεύτερον πίθον. — **λωβητός** = στιγματισμένος. — **ἔθηκεν**· **τίθησι**· γνωμ. ἄορ. — ἡ **βούβρωστις** = ἡ ἀθλιότης. — **φοιτῶ** = περιπλανῶμαι. — **θεοῖσι** = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — **τετιμένος**· **τίομαι**, **τίω** = τιμῶ. — **ἐκ γενετῆς** = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — **ἐκέκαστο**· **καίνυμαι** = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — **ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ** . . . : ἡ σειρά τῶν λέξε. : **ἀλλὰ** θεὸς **θῆκε** **κακὸν** **καὶ ἐπὶ τῷ**. — **γονὴ παίδων** = πολλὰ παιδιά. — **κρείοντες** = οἱ ὁποῖοι θὰ ἐβασίλευον. — **παναώριος** = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — **κομίζω** = περιποιοῦμαι. — **ἦμαι** = εὐρίσκομαι. — **κῆδω** = προξενῶ θλίψεις. — **ὄσσον**· ὄσιν· ἔδαφος, ὄσους λαούς. — **ἄνω** = πρὸς βορρᾶν. — **ἔδος** = ἡ ἔδρα. — **ἐντὸς ἐέργει** = περικλείει. — **τῶν** = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — **πῆμα** = συμφορά. — **ἄνσχεο** = κάμε ὑπομονήν. — **ἄλιαστον** = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (**α** + **λιάζομαι** = παρεκκλίνω). — **ἀκαχήμενος**· **ἀκαχίζω**, **ἀκάχημαι** = πικραίνομαι.

β) *N*° ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **καθείατο**, **κτεῖνας**, **τετάρπετο**, **ἄνσχεο**.

γ) **τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθών** : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαράτητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δω-

μάτιον. — **γυναῖκες**: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθελωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι**: Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἕδος**: Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α) 552-570: — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναο**: ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα**: Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλις). **ἄλιος γέρων** λέγεται ὁ Νηρέυς. — **καὶ δέ**: καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σὲ γινώσκω** (τὸ σὲ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόβληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**: φύλακας. — **ὄχηα**: Ω 446. — **μετοχλίσειε**: μετοχλίξω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμαι**: μεσ. ἀβρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571-595: — **οἶκοιο**: ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σικνηῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**: Ζ 354. — **εὐσωτρος ἀπήνη** = ἔχουσα ὥραϊα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκυκλος. — **ἦρεον· αἰρῶ**. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλήθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξην. — **φάρεα**: Ω 231. — **εὐννητος** = καμωμένος μὲ ὥραϊον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σικεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήση. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἤειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**: σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἄιδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄιδος, δηλ. τοῦ Ἄδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**: ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596-620: — **κλισμός**: Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**: Ι 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἡ... — **τῇ περ**: ἡ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = μὲ

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίως A 49.—**χωόμενος**· A 46.—**ιοχέαιρα**· E 53.—**ισάσκετο**=συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).—**φῆδοιῶ**... ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.—**τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν Δητώ.—**ἡ δ' αὐτῆ** = ἐνῶ αὐτῆ ἢ ἰδία.—**ἐννῆμαρ**· A 53.—**κάμε** = ἀπέκαμην, ἐξήντηλθην.—**οἰοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω).—**εὐνῆ** = ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.—**πέσσει κήδεα** = χωνεύει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς.—**μέδομαι** = σκέπτομαι.

β) N° ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **κάδ δὲ εἶσαν, πύθηναι, ἦιε, ποτί.**

—Nα μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :

1) **ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.**

2) **ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεσαι εὐνάς νυμφάων.**

γ) **ὑπόδρα ιδών** : Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτῆρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν.—**αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε** : Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.—**Νιόβη** : Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρας ποιητᾶς, ἢ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινοτέραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός.—**ἐν Σιπύλῳ** : Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμῶλου, ὁ ὅποιος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.—**Ἀχελῷον** : Ἀχέλης ἢ Ἀχελῷος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.—**λίθος περ εὐσα** : Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτῆ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἢ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

621 - 676

α) 621-642: — **ἀργυφος** = λευκός (ρίζ. ἀργυ-, arguo = φωτίζω). — **ἔδερον**· δέρω = γδέρνω. — **ἀμφεπον**· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω = ἐτοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — **περιφραδέως** = μὲ προσοχήν. — **ἐρύσαντο**· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625-626 ὡς I 216-217. — στ. 627-628 ὡς I 221-222. — **ὄσος** = πόσον μεγάλοςωμος. — **οἶος** = πόσον ὠραῖος. — **ἄντα** = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ πρόσωπον. — **ὄψιν ἀγαθὴν** = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — **λέξον** = βάλε με νὰ πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — **ὑπὸ ὕπνω** (συναπτ. πρὸ τὸ τερωόμεθα μὲ σημ. δοτ. ὄργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι ὁ ὕπνος σάν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — **μύσαν**· Ω 420. — **κῆδεια πέσσω**· Ω 617. — ὁ **χόρτος** = ὁ περίβολος. — **πασάμην**· πατέομαι = τρώγω, γέυομαι. — ἡ **λαυκανίη** = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — **λαυκανίης καθέηκα** = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμὸν μου, ἦπια.

643-658: — τὰ **δέμνια** = ἑλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — **ὑπ' αἰθούσης** = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ **ῥήγεα** = σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — **ἔσασθαι**· ὥστε **ἔσασθαι** = διὰ νὰ σκεπασθῇ· **ἔσνυμι** (ρίζ. ἔσ-, ἔσνυμι, ἔσθής). — τὸ **δάος** = ὁ πυρός, ἡ δάξ. — **ἐγκονέουσαι**· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρήγορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κων-, διάκονος). — **ἐπικερτομέω** = πειράζω, ἀστειεύομαι. — **λέξο** = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. — **βουληφόρος**· A 144. — **βουλεύω βουλάς** = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — **ἡ θέμις ἐστὶ** = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — **ἀνάβλησις** = ἀναβολή, ἀργοπορία. — **ποσοῆμαρ** = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — **μέμονα** = ἐπιθυμῶ. — **κτερεῖζω** = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — **τέως** = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — **μένω** = νὰ μένω εἰς τὴν σκηνήν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659-676: — **τάφον** = ἐνταφιασμόν. — **μοί**· συναπτ. πρὸς τὸ κεχαρισμένα. — **κεχαρισμένα θεῖης**· ἀντὶ χαρίζοιο = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. — **ἐέλμεθα** = εἴλομαι· E 203. — ἡ **ὕλη** = τὰ ξύλα. — **ἀξέμεν**· ὥστε ἄξαι. — **δαινῦτο**· εὐκτ. τοῦ δαίνυμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — **μῆπως δεῖσειε** = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — **πυκινὰ φρεσί**... Ω 282.

β) *N*^ο ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.

γ) **δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούση** : Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ αἰθούσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι* ». — **ἐννῆμαρ γοάοιμεν αὐτόν** : Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείετο τόσον πολὺ ὁ θρῆνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — **σχήσω πόλεμον** : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσωσε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει του ἄλλους ἀρχηγοὺς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α) 677-691 : — **ἵπποκορυστῆς** = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστῆς (*ἵππος* + *κορύσσω* = ὀπλίζω). — **ἐριούνιος**· Ω 360. — **ἔμαρπτε**· *μάρπτω*· Ε 65. — **ῥρμαίνοντα**· *ῥρμαίνω* = διαλογίζομαι. Ἡ μτχ. αἰτιολ. — **ἐκπέμψει** = ὀδηγήσῃ ἔξω. — **ἱερός** = ἰσχυρός, ὀυμαλέος. — **πυλαωρός** = φρουρός τῶν πυλῶν. — **οἶον ἔθ' εὐδεις** = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — **εἶασε** = ἐφείσθη. — **τοὶ λελειμμένοι** = ὅσοι ἔχουν μείνει. — **αἶ κε γνῶή σε** = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — **ῥίμφα**· Ζ 511.

692 - 706. **ἔυρρεῖος**· Ζ 508. — **δινῆεις** = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — **κροκόπεπλος** = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσιζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — **ἐκίδνατο** ἐσκορπίζετο *κίδναμαι* παράλλ. τύπος τοῦ *σκεδάννυμαι*. — **ἔλων**· *ἐλάω*, *ἐλάνω*. — **ἄστυ-**

βούτην· ὡς ἐν Ω 577 *καλήτορα*.—**κώκυσε**· Ω 200.—**γέγωνε** = ἐφώναξε δυνατά.—**ὑψεσθε ἰόντες** = ἐλάτε νὰ ἰδῆτε.—**χαίρετε**· *ἐχαίρετε*· παρατ.

707-717.—**ἀάσχετον** = ἀσυγκράτητον (στερ α + ἄ(ν)σχετος, ἀνασχεῖν).—**ξύμβληντο**· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. *Πριάμφ*.—**τίλλομαι** = ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.—**πρόπαν** = ὀλόκληρον.—**Ἔκτορα**· συναπτ. πρὸς τὸ *ὀδύροντο*.—**εἶξατε** = κάμετε τόπον.—**οὔρευσι**· *οὔρηες*· Α 50.—**ἄσεσθε**· ἄω = χορταίνω.

718-745:—**τρητὸς** = τρυπητὸς (*τεῖρω*).—**παρὰ εἶσαν** = ἔφεραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.—**ἰοιδός**· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσματα.—**ἐξάρχους θρήνων** = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρήνον.—**οἷ τε στονόεσαν ἰοιδὴν**· θὰ νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔνοιαν τοῦ *ἄλθειν* καὶ ἡ ὅλη φράσις θὰ ἐξηγηθῆ: καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τραγοῦδι.—**ἐπὶ στενάχοντο** = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν ἄσμα.—**τῆσι** = μεταξὺ αὐτῶν.—**αἰὼν** = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ ζωή.—**δυσάμμορος** = δυστυχῆς (*δυσ* + ἄμμορος, ἄσμορος).—**πέρσεται**· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ *περθήσεται*.—**ἐπίσκοπος**· κατηγ. εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ *ὄλωλας* = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.—**ῥύσκει**· ἐρύσκει· θαμιστ. τύπ. τοῦ *ῥύομαι*.—**ἔχες** = ὑπερήσιπες.—**κεδνός** = σεβαστός.—**ἀεικῆς** = ἀνάρμωστος, ἐξευτελιστικός.—**ἀθλεύων** = ἐργαζόμενος ὡς δοῦλος.—**πρὸ ἀνακτος** = χάριν ἑνὸς κυρίου.—**ῶ δήπου** = τοῦ ὁποίου πολὺ πιθανόν...—**ἐν παλάμησιν**· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—**ὀδάξ** = μὲ τὰ δόντια.—**ἄσπετος** = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + *σπετ*, ῥίζης τοῦ *εἰπεῖν*).—**οὔδας**· Ω 527.—**ἐν δαΐ** = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ. δοτ. ὄνόμ. συγγεν. πρὸς τὸ *δήμιος* = καταστρεπτικός).—**ἀρητὸς** = κατατραμένος, φοβερός (*ἀρή*, ἀράομαι).

746-759:—**ἀδινὸς γόος** = θρήνος μὲ πολλὰ δάκρυα.—**πέρνασκει**· θαμιστ. τοῦ *πέρνημι* = πωλῶ.—**ἀμιχθαλόεις** = ὀμιχλώδης.—**ψυχὴ** = ζωή.—**ταναηκῆς** = κοφτερός (*ταναός* + ἄκος, ἀκή).—**πολλά** = πολλάκις.—**ῥυστάζεσκεν** = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (*ῥυστάζω*, ἐρύω).—**ἔρσήεις**· Ω 419.—**ἀγανός** = εὐμενής, φιλόφρων.—**ἀγανά βέλη** = βέλη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760-776:—**άλιαστον**=ἀδιάλειπτον (ἀ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι).—**δαήρ**· Γ 180.—**ὡς ὄφραλλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Ζ 345.—**ἀσύφρηλος**=προσβλητικός.—**ἐνίπτω**=ἐπιπλήττω.—στ. **769** ὡς Ζ 378.—**ἐκυρὸς - ἦ**· Γ 172.—**παραϊφάμενος**· **παράφημι**=συμβουλευέω.—**ἀγανοφροσύνη**=κλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι.—**ἀχνυμένη κῆρ**=κατάκαρδα λυπημένη.—**πεφρίκασί με**=αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ.—**δῆμος**=τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777-787:—**ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ.—**πυκινὸν λόχον**=καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν.—**πημανέειν**· **πημαίνω**=βλάπτω, προξενῶ κακόν.—**ἀγίνεον**· **ἀγινέω**=φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω—**ἄσπετον**· Ω 738.—**φασίμβροτος**=ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς.—**θρασύς**=τολμηρός, γενναῖος.—**ἐν πυρῇ ὑπάτη**=ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788-805:—**ἦμος**=ὅταν.—**ἠριγένεια**=πρωινή (ἠρι=πρῶι + γίγ. γεν-). ἐπίθ. τῆς 'Ηοῦς.—**ῥοδοδάκτυλος**=ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα. ἐπίθ. τῆς 'Ηοῦς.—**τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος)=τότε.—**ἤγρετο**· ἀγείρομαι.—**ἐπέσχε** (τόπον)=κατέσχε, ἐξετάθη.—**λέγομαι**=περιμαζεύω.—**μύρομαι**· Ζ 373.—**κατείβομαι**=χύνομαι κάτω.—ἡ **κάπετος**=τάφος, λάκκος.—ὁ **λᾶας**=ὁ λίθος.—**σῆμα χέω**· Ζ 419.—**εἶατο**=ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἤμαι).—**πάλιν κίον**=ἐπέστρεψαν· ἔνν. εἰς τὴν πόλιν.—**ἐρικυδῆς**=μεγαλοπρεπής.—**ἀμφιέπω**=φροντίζω, ἐτοιμάζω.—**τάφος**· Ω 660

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ γιγνώσκω κατὰ τὰ βαρύτενα: **γνώη - γνώωσι.**

— N^ο ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **σεῖο, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἤγρετο.**

γ) **ὅτε δὴ πόρον ἴξον**: Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἐρμῆς.—**Κασσάνδρη**: "Ὅπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— **σὺ δ' αὖ, τέκος . . .** τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι:** Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

—Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

—Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.



...το οποίο είναι το πρώτο βήμα για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής. Η επόμενη φάση είναι η ανάπτυξη των προγραμμάτων και η εφαρμογή τους. Η τελευταία φάση είναι η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και η προσαρμογή της πολιτικής.

...Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

...Η πολιτική είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

...Η πολιτική είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

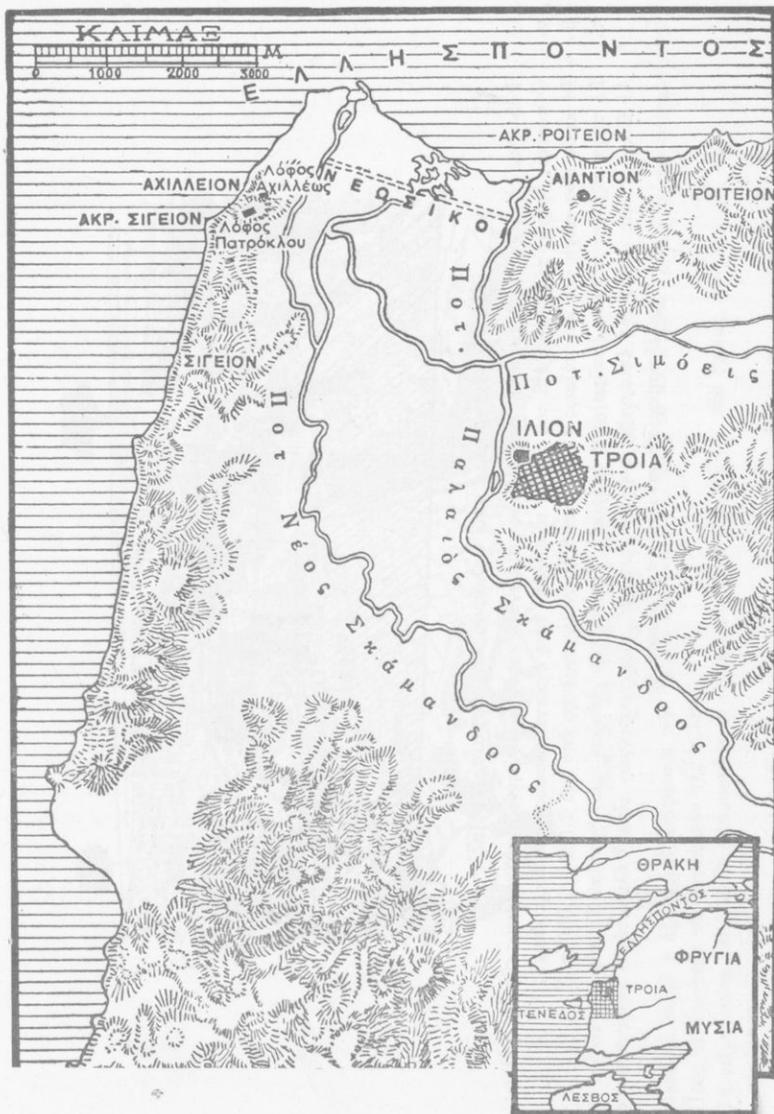
...Η πολιτική είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

...Η πολιτική είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

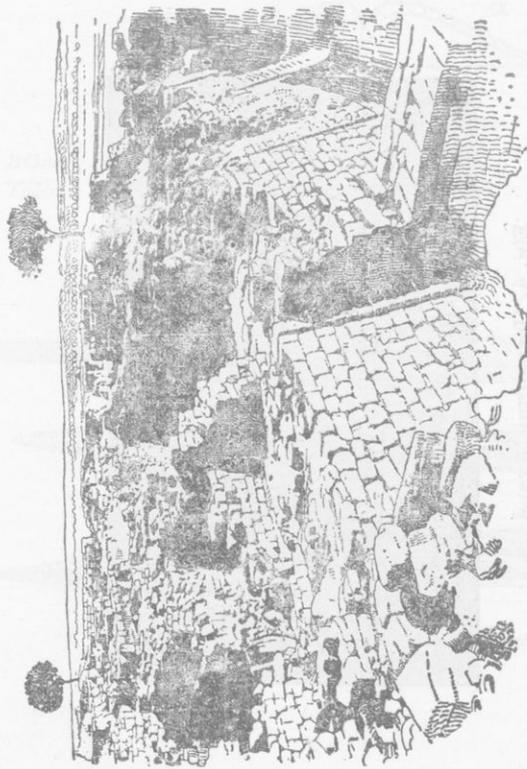
...Η πολιτική είναι μια διαδικασία που γίνεται συνεχώς και σε όλα τα στάδια της πολιτικής. Η προσαρμογή της πολιτικής είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΚΘΕΣΗ



Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.



Εικ. 3. Τὰ τεῖχη τῆς ὀμηρικῆς Τροίας.

(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π. Χ.)

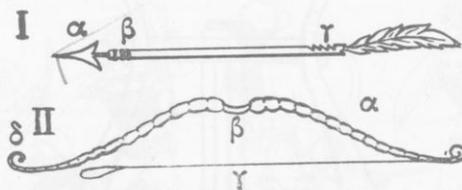
Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τευχῶν ἐξογκωμένον πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος.
 Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.

Τὰ τεῖχη τῶντα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευον τὸ ἱερὸν πολιεθρον τῆς Τροίας.



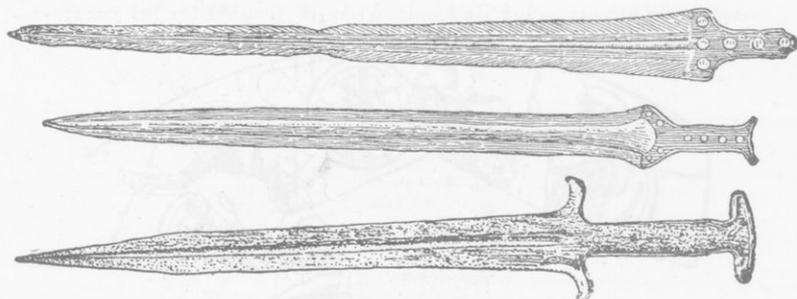
Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοὶ
(? Ἐκ πηλίου ἀργείου Μωσικῶν)

Φέροντες πῆλγυκα (κόρυν) με λόφον καὶ φάλαυς ἐξέγοντας ὡς κέρατα.
Προφυνάσσονται με βραχύν θώρακα, κάτωθι τοῦ ὀπίου φαίνεται ὁ χιτῶν.
Κρατῶν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημιῶδας.



Εικ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αιχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

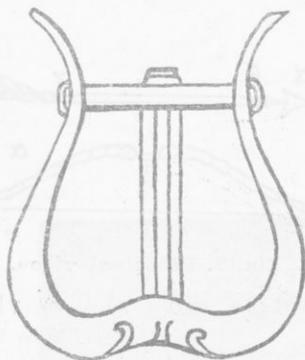


Εικ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.



Εικ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὐταὶ ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.



Εικ. 8. Φόρμιγξ. (Ἀναπαράστασις)



Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.
(Ἀγγειογραφία)

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπόγαστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μετὰ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.

(Ἰλιάδος E 309^a—317)



Εἰκ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἀγγείου)

Παρὰ τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἴστανται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δᾶδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420).



Εἰκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἀγγείου)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ)



Επίθετος ναός του Διός στην Αθήνα

Ο ναός του Διός στην Αθήνα, που κτίστηκε από τον Κερκίρατο τον 4ο αιώνα π.Χ., είναι ένα εξαιρετικό δείγμα της κλασικής αρχιτεκτονικής. Ο ναός είναι επιθετικός, δηλαδή έχει το μέγεθος του ναού που φιλοξενεί τον θεό. Ο ναός είναι κτισμένος από μαρμαίνο και έχει μήκος 115 μέτρα και πλάτος 62 μέτρα. Ο ναός είναι κτισμένος σε έναν λόφο και έχει θέα προς την Ακρόπολη. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο.



Ο ναός του Διός στην Αθήνα, που κτίστηκε από τον Κερκίρατο τον 4ο αιώνα π.Χ., είναι ένα εξαιρετικό δείγμα της κλασικής αρχιτεκτονικής. Ο ναός είναι επιθετικός, δηλαδή έχει το μέγεθος του ναού που φιλοξενεί τον θεό. Ο ναός είναι κτισμένος από μαρμαίνο και έχει μήκος 115 μέτρα και πλάτος 62 μέτρα. Ο ναός είναι κτισμένος σε έναν λόφο και έχει θέα προς την Ακρόπολη. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο. Ο ναός είναι κτισμένος με 14 κίονες ανά πλευρά και 13 κίονες ανά μέτωπο.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	11
2. Κείμενον και περιλήψεις	19
3. Γνωσται ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω... ..	93
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	101
5. Παράρτημα εἰκόνων	193

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσημον εἰσάποδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίσημον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).



ΕΚΔΟΣΙΣ Ζ' 1959 (VI) ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ 15.000 — Ἀριθ. Συμβ. 943-19-3-59

Ἐκδόσεις - Βιβλιοδεσία I. ΓΚΟΥΦΑ & ΥΙΩΝ - Πυθίου 88

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

